

ZA BOLJŠE REZULTATE

Za splošne gospodarske razmere v svetu je značilno, da se zaostrojuje nakopičena protislovja. To pot krizni značaj gospodarskih motenj ni le prehodni pojav, temveč postaja trajna značilnost v svetovnih gospodarskih razmerah in odnosih. Zato se motnje v gospodarstvu še nadalje poglobljajo. Vedno bolj odpovedujejo klasični ekonomski ukrepi in metode urejanja gospodarskih problemov, vedno bolj pa se kaže potreba po izvirno novih gospodarskih odnosih v svetu.

Naše domače gospodarstvo, ki je široko odprto in močno vključeno v mednarodno delitev dela, ni in ne more biti neobčutljivo za neugodne ekonomske pojave. Nanj se prav tako prenašajo posledice splošnih gospodarskih razmer v svetu. Še več, na naše gospodarstvo se prenašajo neugodne posledice tako imenovanih protekcionističnih ukrepov, s katerimi določeni krogi razvitih držav skušajo zaščititi svoje gospodarstvo in zastarele ekonomske odnose. Treba pa je reči tudi to, da naše gospodarstvo spremljajo tudi normalne lastne pomanjkljivosti, ki so značilne spremljevalke zelo hitrega gospodarskega razvoja, kakršen je naš dosedanji gospodarski in splošni družbeni razvoj. V takih razmerah morajo naši družbenoekonomski odnosi, ki karakterizirajo socialistične samoupravne odnose z delovnim človekom kot najbolj zanesljivim porokom za uspešno razreševanje še tako zahtevnih problemov, dokazati, da so primerna osnova za urejanje sodobnih ekonomskih vprašanj in problemov ter gospodarske stabilizacije, ki jo kot družbeno akcijo pravkar intenzivno izvajamo.

To akcijo gospodarske stabilizacije spremljajo številne dogovorjene in predpisane mere in ukrepi, ki imajo zelo neposreden in močan odraz na pogoje gospodarjenja sleherne organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije. Družbeni značaj te akcije pa hkrati obvezuje vse družbene dejavnike, da obli-

kujejo svoje specifične ukrepe s katerimi bodo prispevali svoj delež h krepitvi stabilizacije.

V letošnjem letu smo se dogovorili oziroma sprejeli niz posebnih ukrepov, med katerimi lahko omenimo nekatere, ki nazorno kažejo, kako pomembni so ti ukrepi na poslovanje organizacij združenega dela. V okviru samoupravnih interesnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino smo se dogovorili za številne ukrepe, s katerimi naj bi obseg mednarodne menjave uskladili s plačilno bilančnimi možnostmi družbe. Gre predvsem za zmanjšanje pretirane uvoza. Prav tako nam je znana smernica o omejevanju denarja v oktobru, kar ima za posledico znižano napajanje reprodukcije s sredstvi in povzroča manjšo likvidnost tekočega poslovanja. Hkrati pa je izredno porasla višina obresti za kredite. Kako važni so ukrepi, ki jih izvajamo v okviru borbe za gospodarsko stabilizacijo, zgovorno govori tudi eden zadnjih sprejetih uspehov, in sicer zamrznitev cen na nivoju, kot je bil meseca avgusta.

Ni namen poročati o ukrepih, ki jih skupno sprejemamo za stabilizacijo gospodarstva, temveč želimo z nekaj primeri nakazati, da ob tako obsežnih in zahtevnih ukrepih, ki jih izvajamo v družbi, ne more obstajati nobena TOZD ali DO, ki v svojem poslovanju ne bi občutila posledic teh ukrepov. Organizacije združenega dela, ki so se sposobne relativno hitro in učinkovito prilagoditi novim razmeram in zahtevnim pogojem go-

spodarjenja, lahko preprečijo večje motnje v svojem poslovanju. Zato je pred vsemi organizacijami združenega dela zahteva, da pravočasno, sproti in dosledno vsestransko analizirajo vplive ukrepov gospodarske politike na njihovo poslovanje ter da pravočasno izvedejo ustrezne akcije, s katerimi bodo učinkovito preprečili poslabšanje rezultatov gospodarjenja, oziroma s katerimi bodo zagotovili planirane poslovne rezultate. Ta naloga stoji pred vsemi dejavniki v delovnih organizacijah — od strokovnih služb in poslovnih struktur, do samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in slehernega delavca. Prav to daje naši splošni gospodarski akciji družbeni značaj.

Naša delovna organizacija je letos ob periodičnem obračunu ugotovila zelo dobre rezultate poslovanja. To se je kazalo predvsem v tem, da smo poleg pokrivanja poslovnih stroškov ustvarili velik dohodek, iz katerega smo po začasnem razporejanju čistega dohodka lahko namenili povečana sredstva za osebne dohodke in istočasno zagotovili dosti večja sredstva kot običajno za pospešeno amortizacijo razširitev materialne osnove dela ter sredstva v rezervni sklad. Tako ugodni rezultati so delovali kot spodbuda za še večja prizadevanja in za še boljše poslovanje. Vendar smo že ob široki in vsestranski analizi polletnih rezultatov ugotavljali, da je naša specifična proizvodnja zahtevne težke investicijske strojne opreme s proizvodnimi ciklusi, ki trajajo tudi nekaj let, zelo občutljiva za nenormalne, hitre in neselektivne spremembe pogojev gospodarjenja, ter da bo nadaljnje dobre gospodarske rezultate možno zagotoviti le, če bomo sproti analizirali gospodarske razmere in, če se bomo sproti prilagajali, tako da bomo številne neugodne vplive lahko omilili.

Osnovni pogoji za to obstajajo. Eden najpomembnejših pa je ta, da smo v naši delovni organizaciji in sleherni TOZD zelo dobro založeni z delom. Sestava naročil je ugodna in velik del le-teh so pomembna velika naročila, namenjena izvozu.

Naše analize kažejo, da so se kljub temu, da smo sproti na različne načine ukrepali in se prilagajali razmeram, ob nekaterih slabostih, pokazali dokajšnji neugodni vplivi splošnih gospodarskih razmer tudi na naše poslovanje. Nastopile so prehodne težave s preskrbo z izdelki iz uvoza, ki jih na domačem tržišču ni. Kasnila je tudi dobava nekaterih ferolegur in specifičnih repromaterialov ter orodij iz uvoza. Tudi dobava z domačega tržišča je bila pomanjkljiva. Delno se je znižala likvidnostna situacija. Zaradi ne-

Odločno in odgovorno

Razvijanje in utrjevanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja je osrednja naloga vseh subjektivnih sil in je opredeljena v vseh kongresnih resolucijah družbenopolitičnih organizacij na zvezni in republiški ravni. O nalogah Zveze komunistov na tem področju je tekla razprava na 5. seji CK ZKS. Temeljni smoter vseh razprav je bil, da se sprejmejo vsi potrebni ukrepi za učinkovitejšo praktično delovanje našega političnega sistema. Vrsta pomanjkljivosti pri delovanju organizacij in institucij našega političnega sistema upravičeno ustvarja prepričanje, da še vedno delujejo močni viri birokratizma in tehnokratizma, da imamo komplicirano administracijo, da se posamezni organi in organizacije zapirajo vase, da je mnogo praznega teka in dvojnega dela, da so še vedno v nezadostni meri razvite komunikacije med samoupravnimi in državnimi organi in celotno družbeno strukturo, da je mnogo neproduktivnega sestankovanja, da se delavci in občani v boju za svoje pravice pogosto težko prebijajo prek administrativnih ovir itd. Zato je naloga vseh subjektivnih sil, da s skupnim in usklajenim delovanjem ustvarijo takšne razmere, v katerih se bomo lažje bojevali proti takšnim in podobnim pomanjkljivostim. Naš sistem socialističnega samoupravljanja moramo obogatiti s takšnimi oblikami demokratičnih odnosov in demokratične organizacije, ki bodo omogočile, da se bo interes delovnih ljudi v združenem delu v raznovrstnih oblikah interesnih skupnosti, na raznih področjih družbenega življenja kakor tudi v delegatskem sistemu družbenopolitičnih skupnosti čim neposredneje in čim svobodneje izražal v okviru demokratičnega samoupravnega odločanja. Naš sistem lahko obstaja in se razvija le kot demokratični sistem. Njegov politični rezultat ne more biti nič drugega kot stalno širjenje dimenzij svobode delovnega človeka in občana.

Tudi vsi odgovorni faktorji v naši delovni organizaciji morajo ukiniti vse potrebno za odpravljanje vseh zaviralnih vzrokov delovanja vzvodov našega samoupravnega organizma. V zadnjih letih smo dosegli pomembne rezultate na različnih področjih, toda še vedno so v našem samoupravnem delu in življenju prisotne nekatere preživele tendence, ki so usmerjene proti politiki velikih razvojnih korakov, poglobljanju samoupravljanja in delegatskega sistema, učinkovitejšem samoupravnem sporazumevanju in dogovarjanju, nadalje razvijanju in razčiščevanju družbeno ekonomskih odnosov itd. Vzroki za to so: prisotnost potrošniške mentalitete, nezaupanje v vse, kar je novo in nepreizkušeno, podjetniško zapiranje v okviru temeljne organizacije, tendenca da se samoupravno življenje utesni s paragrafi, sklepi, predpisi, odloki, pravilniki in najrazličnejšimi akti, ki so neživljenjski in zavirajo dinamizem in učinkovitost. Tudi prisotnost samozadovoljstva, osebne neodgovornosti, neznanja, nediscipline in osebne lažnosti posameznikov, slabi velike napore pretežnega dela kolektiva. Na žarišča in nosilce teh odporov moramo odločneje usmeriti ost kritike in aktivnosti. Zato moramo z jasnim pogledom v prihodnost kritično ugotoviti in oceniti vse vzroke razhajanj med deklariranimi in v Ustavi določenimi demokratičnimi načeli in našo samoupravno prakso ter usmeriti naša prizadevanja k odpravljanju teh razhajanj, pri čemer se moramo zavedati, da bo boj trd in dolgotrajen tudi zaradi nekaterih objektivnih specifičnih pogojev našega družbenega razvoja.

V. Živkovič

gajali razmeram, ob nekaterih slabostih, pokazali dokajšnji neugodni vplivi splošnih gospodarskih razmer tudi na naše poslovanje. Nastopile so prehodne težave s preskrbo z izdelki iz uvoza, ki jih na domačem tržišču ni. Kasnila je tudi dobava nekaterih ferolegur in specifičnih repromaterialov ter orodij iz uvoza. Tudi dobava z domačega tržišča je bila pomanjkljiva. Delno se je znižala likvidnostna situacija. Zaradi ne-

zadostne kompletiranosti proizvodnje so začele skokovito naraščati zaloge, hkrati pa padati realizacija in tekoči denarni prilivi, dragi krediti pa so dražili poslovanje. Kljub temu nam je uspelo postopoma odpravljati te pomanjkljivosti. Ustvarili smo določene potrebne pogoje za bolj normalno nadaljevanje poslovanja, povečano realizacijo in ublažitev posledic omenjenih pomanjkljivosti. (Nadaljevanje na str. 3)

Podelitev priznanj sindikata

Tudi letos so člani konference osnovnih organizacij sindikata obravnavali predloge za priznanja sindikata za leto 1979. Tako je bila 19. septembra v Klubu delegatov manjša slovesnost, na kateri je nastopil mešani pevski zbor Litostroj in kitarist Andrej Grafenauer, ob koncu kulturnega programa pa je predsednik konference OO sindikata tovariš Miro Podbevšek podelil priznanja naslednjim Litostrojčanom:

Na področju delovanja v družbenopolitičnih organizacijah je dobila zlato plaketo osnovna organizacija ZSMS TOZD PUM, srebrno plaketo Stane Šmid, zlate značke pa Ivo Jarc, Stane Popek in Tončka Lozar.

Na področju samoupravljanja zlata plaketa ni bila podeljena, srebrno plaketo je dobil Jure Vulkan, zlate značke pa Alda Razpotnik, Pavle Stupnikar in Branko Varžič.

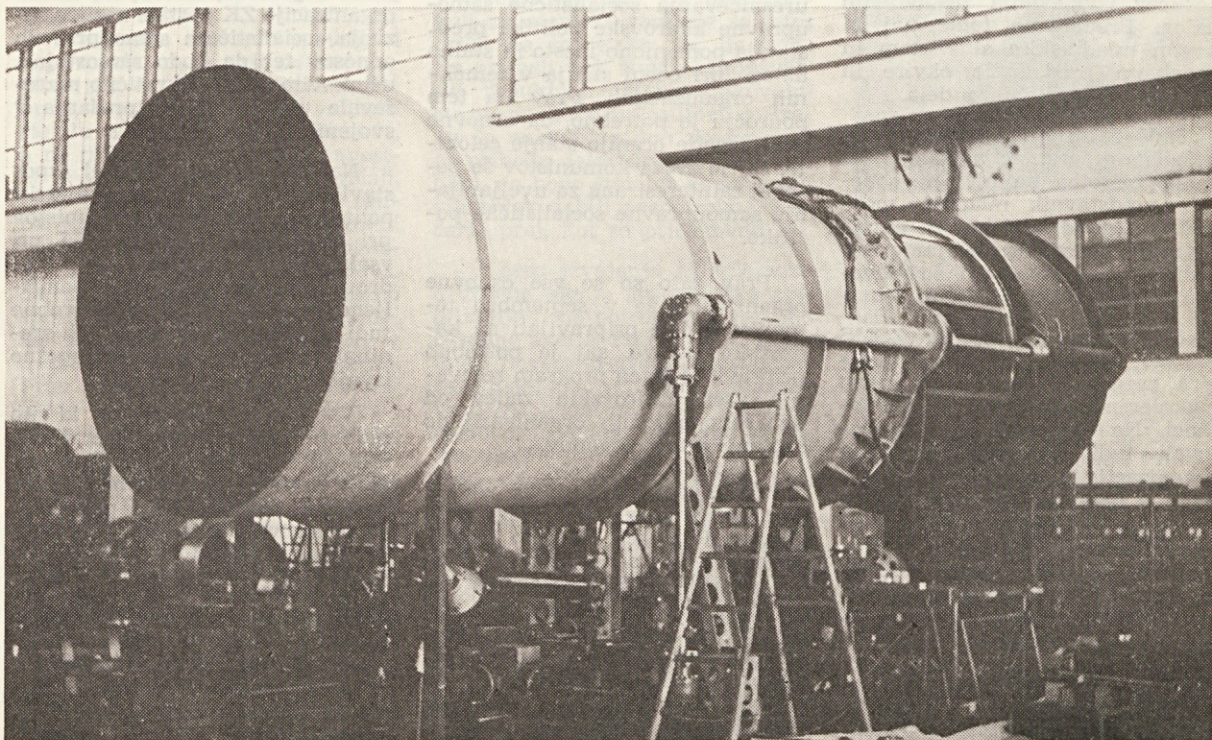
Za uveljavljanje družbenoekonomskih načel v poslovanju je dobil zlato plaketo Slavko Penko, srebrno plaketo Franc Jevnikar, zlate značke pa Srečko Bogunovič in delovna skupnost tozda Nabava. Tretja značka ni bila podeljena.

Na področju inventivne dejavnosti zlati in srebrni plaketa nista bili podeljeni, zlate značke pa sta dobila Jože Cugelj in Joco Klobučar.

Na področju kulture in rekreativne dejavnosti je dobilo zlato plaketo Planinsko društvo Litostroj, srebrno značko Marija Oberstar, zlati znački pa Janko Baumkircher in Anton Kosi.

Na področju ostalih dejavnosti je dobil zlato plaketo Avgust Kočar, srebrno plaketo Jože Lukanc, zlate značke pa so dobili Ivan Kos, Adolf Golob in Leopold Perme.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!



Zapiralo Howell-Bunger za Hemren Dam v montaži

(Foto: J. Žlebnik)

Dogovor o skupnih akcijah

Aktiv sekretarjev osnovnih organizacij ZKS v delovni organizaciji TZ Litostroj je 26. septembra organiziral razgovor z mladimi komunisti in predsedniki osnovnih organizacij ZSMS o najaktualnejših nalogah in izvrševanju planskih obveznosti v delovni organizaciji.

Uvodoma so v razpravi sodelovali člani občinske konference ZKS Ljubljana-Siška in predsednik koordinacijskega sveta ZSMS in poudarili vlogo mladih v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Izoblikovali so akcijski program dela do konca mandata, v razpravi pa so govorili o aktualnih nalogah v delovni organizaciji. Na koncu so oblikovali stališča, ki bodo služila pri nadaljnji akcijski usmeritvi mladih in medsebojnem usklajenem delu in delovanju v TZ Litostroj.

1. Sekretarji osnovnih organizacij naj skupaj s predsedniki OO ZSMS na seji ocenijo udeležbo na sestanku ter ustrezno ukrepajo. Prav tako naj vse osnovne organizacije ZSMS obravnavajo potek in vsebino sestanka ter pripravijo na podlagi akcijskega programa, ki ga je podal predsednik koordinacijskega sveta ZSMS, svoj delovni program do konca mandata.

2. Predstavniki osnovnih organizacij ZSMS se morajo aktivno vključiti v kadrovske priprave, ki že potekajo v osnovnih organizacijah ZKS, do konca leta oziroma do februarja pa bodo organizirane še v osnovnih organizacijah ZKS, vseh organih samoupravljanja in osnovnih organizacijah ZSMS. Od uspešnih kadrovskih priprav in kadrovskih rešitev je v veliki meri odvisno delo, zato moramo že v tem obdobju pripraviti celoten pregled kadrovskih potreb, skladno z možnostmi in stanjem v TOZD DS. Pomembno je, da vse družbenopolitične organizacije pripravijo skupen program razpoložljivih kadrov v posameznih sredinah. Ob tem naj se kadri evidentirajo tudi za opravljanje zadolžitve na ravni delovne organizacije.

3. Na redne seje aktiva sekretarjev osnovnih organizacij ZKS naj v prihodnje vabijo predsednika oziroma sekretarja koordinacijskega sveta ZSMS. Sodelovanje predsednikov mladine na sejah aktiva sekretarjev naj bi služilo čim boljšemu obveščanju, usklajenemu delu, povezanosti in enotnosti pri akcijah v delovni organizaciji.

4. V programu družbenopolitičnega usposabljanja za osnovne organizacije ZSMS naj se vključijo nekaj osnovnih tem, ki so neobhodno potrebne za pristop k organiziranju akcij, dobro vodenje sestankov, pripravo zapiskov s sestanka, oblikovanje sklepov in nosilcev izvrševanja zastavljenih nalog. Predlagane teme naj bi novim mladinskim aktivistom in vodstvom predstavile okvire in razsežnosti političnega dela.

5. V tistih TOZD/DS, kjer se politična koordinacija ne sestaja redno oziroma na njej ne sodeluje predstavnik mladine, mora vodstvo mladine sprožiti akcijo za redno tedensko sestajanje koordinacije ob tvornem sodelovanju predstavnika mladine.

6. Koordinacijski svet ZSMS naj do konca novembra organizira razgovor z vsemi na novo zaposlenimi mladinkami in mladinci. Na razgovoru bodo sodelovali tudi sekretarji osnovnih organizacij. Razgovor naj bi potekal v delovnem vzdušju in naj bi obsegal predstavitev TZ Litostroja s proizvodnega področja, možnost razvoja, delovanje družbenopolitičnih organizacij, še posebej ZSMS in možnost vključevanja v mladinske aktivnosti.

7. V čim krajšem času organizirati razpravo na sejah osnovnih organizacij ZSMS o konkretnem vključevanju mladine v razreševanje aktualne proizvod-

ne problematike pri izpolnjevanju planskih dogovorov. Potrebno bi bilo tudi oceniti možnost predstavitev seminarja na poznejši termin, da bi mladinci lahko nemoteno sodelovali v prizadevanju za izpolnjevanje planskih dogovorov. Prav tako naj bi vsa vodstva osnovnih organizacij ZSMS pripravila operativni delovni program do konca mandata.

8. Vodstvo koordinacijskega sveta ZSMS naj do konca novembra pripravi razgovor s pred-

sedstvi osnovnih organizacij ZSMS in aktivom sekretarjev osnovnih organizacij ZKS. Obravnavali naj bi predvsem kadrovske problematiko pred volilno programskimi konferencami.

9. Koordinacijski svet bo skupaj z Zvezo komunistov in sindikatom pripravil akcijo čiščenja delovne organizacije. Ob prosilvi 29. novembra in uradni otvoritvi novih proizvodnih objektov bi namreč odprli delovno organizacijo za ogled vsem občanom, zato bi jo morali predhodno urediti.

10. V spomladanskem obdobju se bomo po programskih in volilnih konferencah ZSMS ponovno srečali v taki zasedbi kot sedaj.

M. Sigulin

Priprave na volitve v vrstah komunistov

Vsebinske priprave na volilne konference osnovnih organizacij ZKS morajo zajeti najbolj aktualna družbenopolitična in družbenoekonomska vprašanja tega trenutka. V ospredje je potrebno postaviti uresničevanje idejnopolitičnih in akcijskih nalog, sprejetih na kongresih ZKS, ter sklepov občinske konference. Oceniti je potrebno aktivnost sekretariata, dela komisij in ne nazadnje vsakega posameznika. Vsebinske priprave morajo biti podrejene podajanju celovite ocene, kolikšen korak smo naredili pri razvijanju političnega sistema samouprave socialistične demokracije od zadnjih kongresov do danes. Zato mora biti prisotna ustvarjalnost, objektivnost, konkretnost in kritičnost. Celota teh ocen pa nam mora prikazati izvajanje akcijskega programa v preteklem dveletnem mandatnem obdobju.

1. Oce na družbenopolitičnih in samoupravnih družbenoekonomskih razmer je osrednja točka dnevnega reda volilne konference, ki jo mora podati sekretar osnovne organizacije. Zajeti mora predvsem najbolj bistvena vprašanja. Pomembno je oceniti uveljavljanje zakona o združenem delu v praksi, tu gre za sklope vprašanj o samoupravnih organiziranosti, o stopnji razvoja dohodkovnih odnosov, o uveljavljanju principov delitve po delu.

Ocena mora zajeti prizadevanja osnovnih organizacij ZKS za boljše gospodarjenje. Rezultate gospodarjenja je potrebno preveriti z vidika sklepov in stališč 9. seje predsedstva ZKS in 9. seje predsedstva ZKS.

2. V nadaljevanju bi morala ocena zajemati področje razvijanja LO in DS kot ene osrednjih nalog osnovnih organizacij ZKS, ki hkrati predstavlja sestavni del krepitve socialističnih samoupravnih odnosov.

3. Tudi področje oblikovanja in uresničevanja socialistične samouprave kadrovske politike predstavlja pomembno mesto in stalno nalogo pri oceni stanja v temeljnih organizacijah. Prav na tem področju je potrebno, da osnovne organizacije ocenijo stanje celovito, saj je zveza komunistov še posebej zainteresirana za uveljavljanje samouprave socialistične politike.

Prav zato so se vse osnovne organizacije že v septembru temeljito začele pripravljati na kadrovske rešitve, saj je potrebno pripraviti celoten program reševanja vseh kadrovskih zadev od družbenopolitičnih organizacij do samoupravnih organov.

Od novembra, ko bodo volilne konference v osnovne organizacije ZKS, pa do marca, ko bodo zaključene volitve v samoupravne organe, se bodo zamenjala skoraj vsa najožja vodstva v temeljnih organizacijah. Prav v mesecu oktobru je potekalo intenzivno evidentiranje vseh družbenopolitičnih organizacij, tako da so se pri usklajevanju posameznih kadrovskih rešitev že izoblikovali konkretni predlogi za ožja vodstva

družbenopolitičnih organizacij in se je močno povečala aktivnost pri evidentiranju možnih kandidatov za posamezne samoupravne organe. Upoštevati moramo namreč, da bodo volitve že v prvih mesecih prihodnjega leta. Lahko bi ocenili, da smo z organiziranim pristopom in pobudo, ki so jo dale osnovne organizacije ZKS, že v tej fazi napravili korenit premik pri uveljavljanju usmerjene kadrovske politike, kar je vsekakor nova kvaliteta v družbenopolitičnem delu, obenem pa garancija, da ustrezne kadre usmerimo in razporedimo v skladu s potrebami.

Tudi občinska konferenca je na 16. seji obravnavala problematiko kadrovskih in programskih priprav ter opredelila idejnopolitična izhodišča, ki predstavljajo celovit sklop nalog do konca novembra.

Potrebno je poudariti, da gre za poglobljeno idejnopolitično dejavnost s kar največjim čutom odgovornosti. S političnimi pripravami in z ustrezno poglobljeno družbenopolitično aktivnostjo moramo zagotoviti, da bodo osnovne organizacije ZKS postale nosilec razvoja socialističnih samoupravnih odnosov ter da bodo samostojno, učinkovito in demokratično razreševale vsa politična vprašanja v svojem okolju.

Na seji je bilo posebej izpostavljeno, da je potrebno zaostriti politično odgovornost komunistov pri kadrovanju, posebno še pri vsakdanjem političnem delu. Kadrovske rešitve morajo biti domisljene, zagotoviti pa je potrebno tudi kontinuiteto dela v tistih sredinah, ki so že do sedaj uspešno izvajale svoje aktivnosti.

Vse omenjene naloge, ki jih moramo izpostaviti v sleherni sredini, jih oceniti in uskladiti z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, nas silijo, da povečamo svojo aktivnost na vseh področjih v vsaki temeljni samoupravni skupnosti.

Kako nam bo to uspelo, bo pokazala nadaljnja aktivnost družbenopolitičnih organizacij, saj naj bi usmerjena kadrovska politika dala določene rezultate tudi v vsebini dela.

M. S.



Na zagrebškem velesejmu

Vsakoletno sodelovanje naše DO na jesenskem zagrebškem velesejmu nam je prineslo precej izkušenj, kako predstaviti naše izdelke jugoslovanskemu oziroma tujemu kupcu. Na jubilejnim, sedemdesetem po vrsti pa je bilo potrebno še posebno skrbno pripraviti take izdelke, ki obiskovalca pritegnejo. Čeprav vsi vemo, da se je naše podjetje s svojim proizvodnim programom in ne nazadnje s svojo kvaliteto predstavilo tako po Jugoslaviji kot po vsem svetu, je sodelovanje na tem sejmu izredno pomembno. Danes, ko svet preplavlja nešteto proizvajalcev podobnih izdelkov, kot so naši, in to s konkurenčnimi cenami in dobavnimi roki, je vsako sprejeto naročilo za katerikoli naš proizvod uspeh.

Ker je ena od poti do uspeha tudi prisotnost na zagrebškem velesejmu, smo se poskušali predstaviti s takim izdelki, ki bi čim bolj prikazali sliko našega proizvodnega programa.

V notranjosti hale smo na približno 63 kv.m površine predstavili naslednje izdelke:

Hidravlični vlečni stroj HVO-2-160 za globoki vlek s silo 160 ton. (S tem strojem smo vzbudili zanimanje tudi za ostale stiskalnice, kar je vsekakor pomembno glede na naše nadaljnje planiranje proizvodov te vrste.)

Ker so ime »Litostroj« ponesle v svet prav turbine, je razstavljeni gonilnik za HE Tikveš privabil veliko ljudi. Zanimanje je bilo tudi za malo horizontalno Franciso-vo turbino 125 KW, ki smo jo izdelali za Nepal.

Prav tako so si obiskovalci s pozornostjo ogledali reduktor za pogon mačka žerjave.

Ker vemo, da predstavlja blagovna proizvodnja, torej ulitki, uspešen delež pri doseganju danega letnega plana, smo na tem sejmu predstavili obiskovalcem 14-tonski disk (kupec je tovarna

parnih kotlov »Minel« Beograd) za TE Obrenovac in bo vgrajen v doslej največji mlin črnega premoga na svetu.

Za popestritev razstavnega prostora je poskrbela miniatura Peltonova turbina z delovanjem semaforja, ki nam jo je v ta namen posodil naš upokojenec tovarniš Finžgar.

Za zunanjem prostoru ob bazenu so bili razstavljeni trije tipi viličarjev: 3,5 t, 5 t in 10 t. Veliko povpraševanje po teh proizvodih nam samo potrjuje, da se bo investicija v proizvodno halo za talni transport dobro obrestovala.

Ob bazenu so bile razstavljene centrifugalne črpalke za pogon vodometa. Tudi črpalke vseh vrst so zelo zanimiv artikel in je po njih veliko povpraševanje.

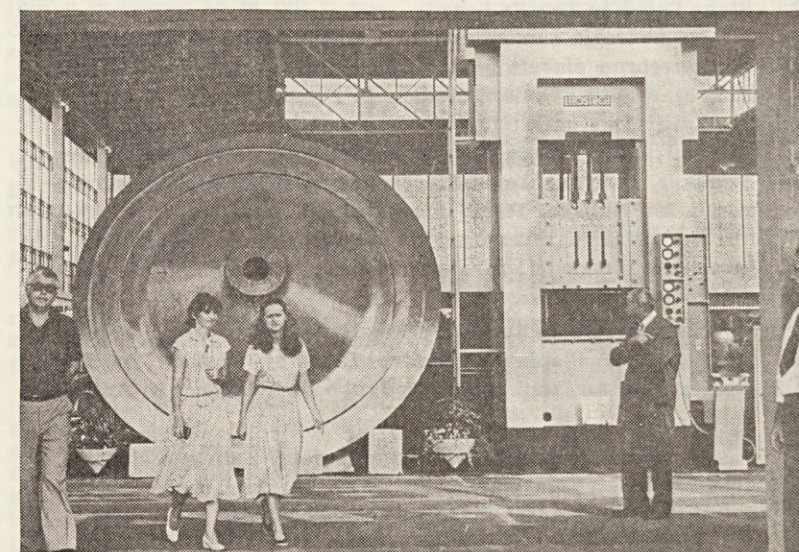
Svoje vtise s sejma zaključujem z mislijo, da je naš kolektiv lahko ponosen na svoje delovne dosežke. Dokler bo na tržišču toliko zanimanja za naše proizvode, nam ne preostane nič drugega, kot zbrati vse delovne sposobnosti in voljo za skupen nadaljnji uspeh.

M. Bolta

Tekmovanje kegljačev

Tudi letos se bodo kegljači pomerili med seboj za prvaka in za prehodni pokal Litostroja v borbenih igrah. Tekmovanje bo v novembru, vsak tozda pa lahko sodeluje z neomejenim številom ekip, ki jih sestavlja po šest tekmovalcev. Ekipa se lahko prijavi do konca oktobra, na podlagi prijave pa bo organizator pripravil razpored tekmovanja, ki ga bodo ekipe pravočasno dobile. Kaj več o tekmovanju in zmagovalcih pa bomo napisali v prihodnji številki časopisa.

Kegljaška sekcija



Naši izdelki so pritegnili pozornost mnogih obiskovalcev

(Foto: J. Žlebnik)

Nova proizvodna hala TVN pred otvoritvijo

Investicijska dela na novem objektu TVN se bližajo koncu, saj je do slovesne otvoritve samo še mesec dni. Priznati moramo, da ob pomanjkanju tovrstnih izkušenj nismo pričakovali, da se bodo gradbena, instalacijska in obrtniška dela toliko zavlekla, vendar upamo, da bomo do konca ujeli zastavljeni rok. Vendar pa nam kasnitve pri gradnji povzročajo velike težave pri montaži in zagonu strojev, ki jih ravno sedaj spravljamo v pogon. Vsi stroji iz tujine so že prispeli, razen dveh, za katere v našem uvožno-birokratskem labirintu ne najdemo poti za pridobitev vseh uvoznih soglasij. K sreči smo kupovali tudi domačo opremo, kjer pa so nam nekateri dobavitelji postavili nove roke in tudi nove cene. Vsakomur, kdor se je ukvarjal z investicijsko dejavnostjo je znano, da pri tem problemov ne manjka, kljub temu pa bomo v novembru že lahko začeli s poizkusno proizvodnjo.

Trenutno je naš največji problem pridobivanje novih kadrov

in njihovo vpeljevanje v delo. Akcija pridobivanja sodelavcev s časopisnimi oglasi je sicer dala rezultate, vendar se ni prijavilo dovolj ustreznih kadrov. Pokrivanje naših potreb, kot tudi pripravljenost drugih tozdov, da nam odstopijo nujno potrebne kadre kljub prejšnjim dogovorom ni prevelika, zato se bo čas zagona in vpeljevanja proizvodnje gotovo zavlekel. Na žalost pa bo to zaradi velike vrednosti opreme povzročilo tudi precej škode.

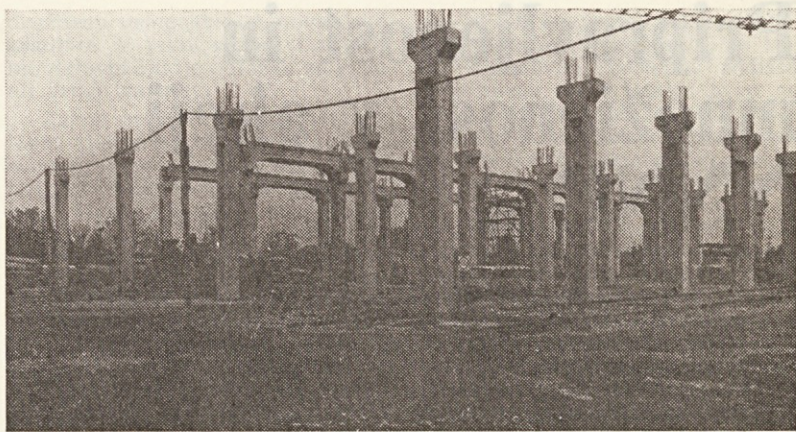
V polnem teku so tudi ostale priprave na novo proizvodnjo: tehnološke (ki so relativno najboljše), na področju planiranja, materialnega poslovanja, vzdrževanja itd. Mnogo naporov vlagamo v ustvarjanje bank podatkov, ki so nujno potrebni za urejeno poslovanje ter zbiramo in urejamo kompletno dokumentacijo.

Zavedamo se velike razlike med sedanjo in novo načrtano proizvodnjo, ki izhaja iz iste vrste proizvodnje same. Iz individualne proizvodne organiziranosti moramo preiti na serijsko, zaradi česar

mnoge, sicer dobre litostrojske rešitve niso primerne in zato iščemo nove.

Vzporedno s pripravo nove proizvodnje in z borbo za čim uspešnejšo realizacijo plana, poteka tudi široka dejavnost na področju razvoja. Tako so v teku dogovori o kooperacijah z nekaterimi tujimi partnerji, ki nam bodo omogočili realizacijo na najzahtevnejših sklopih in pri proizvodnji večjih serij. Razvijamo in pripravljamo proizvodnjo hidravličnih menjalnikov in težkih pogonskih osi, razširjamo program viličarjev na težja vozila (tudi za kontejnerski pretovor) in osvajamo program težjih avtodvigal. Z novo tehnično bazo bomo lahko te razvojne ambicije pospešeno realizirali in uvrstili Litostroj med pomembnejše proizvajalce transportnih vozil.

J. Šlander



NE RASTEJO SAMO GOBE PO DEŽJU

Jesensko vreme je že pokazalo zobe, katerih se gradbeniki tako bojijo. No, navkljub temu je napredek gradnje očiten.

Gozd nosilnih stebrov bo do konca meseca oktobra popoln, na treh bodočih proizvodnih poljih bodo postavljene težke žerjavne proge. Poskušali bomo čimprej pokriti del proizvodne hale, da si bodo gradbeniki lahko zagotovili suh prostor za nemoteno delo. Tudi upravni del stavbe je že pogledal na površje, proti koncu meseca bodo že vidni nosilni stebri pritličja.

Z bežnim pogledom na terminski plan lahko ugotovimo, da dela do sedaj potekajo po načrtu.

P. Kopičar

Mladina pri uresničevanju planskih dogovorov

Litostroj je ime, ki veliko pomeni na domačem in zunanjem trgu ter v težki industriji nasploh. Mi, mladina Litostroja, se moramo zavedati tega in vedno biti prvi, ki s svojim delom uresničujemo samoupravni delegatski sistem v praksi. Da bi dosegli načrtane programe, moramo aktivno vključiti vse razpoložljive sile za uresničitev čim boljših rezultatov.

V tem smislu se moramo tudi organizirati in dati svoj polni delež v proizvodnem in samoupravnem procesu in odločanju. Prav zato bomo sedaj odložili seminar za naslednje leto in vse svoje moči vključili v proizvodnjo ter tako prispevali k načrtovanemu planu proizvodnje. Obenem pa moramo nadaljevati in kritično sprejemati delo v sami organizaciji.

Celovitost problemov, ki so ugotovljeni v delovanju ZSM, je narekovala širši pregled oziroma analizo razmer v mladinski orga-

nizaciji. Opravljeni razgovori so sicer pokazali precej vzrokov za nastalo situacijo, prav tako pa tudi na razlike v odnosu same organiziranosti in uresničevanja dogovorjenega. Osnovna usmeritev nadaljnjega delovanja mora biti krepitev vloge mladine in vključevanje v vse tokove samoupravnega odločanja. Na tem področju smo najšibkejši, zato moramo skupno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami zastaviti dolgoročno akcijo za preseganje trenutnega stanja. V prvi fazi mo-

ramo najprej dati večjo vsebino KS ZSM kot najvišjemu organu in preseči dosedanje prakso, ko smo obravnavali boljše in slabše napisane akte in poročila. Za uresničevanje načrtanih nalog v akcijskem programu moramo biti kadrovske sposobni.

Na področju kadrovske politike moramo doseči nadaljnje podružabljanje, in sicer zagotoviti vse potrebno, da osnovna organizacija zaživi v polnem razmahu, da daje soglasje za kadrovanje svojih članov na kateremkoli področju ter da mladi kadri napredujejo tako, da si nabirajo izkušnje. Z vlogo mladih komunistov v ZSM nismo zadovoljni, zato moramo odločno zahtevati, da OO ZK posameznih tozdov prično izvajati sklepe glede aktivnosti mladih komunistov v ZSM in da temu primerno ukrepajo. Zavedamo se namreč, da gre za veliko množico mladih, ki s svojim znanjem veliko prispevajo vsebinskemu in organizacijskemu povezovanju OO ZSM z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, da je in da mora biti ZSM osnovno gibalno njihovega delovanja.

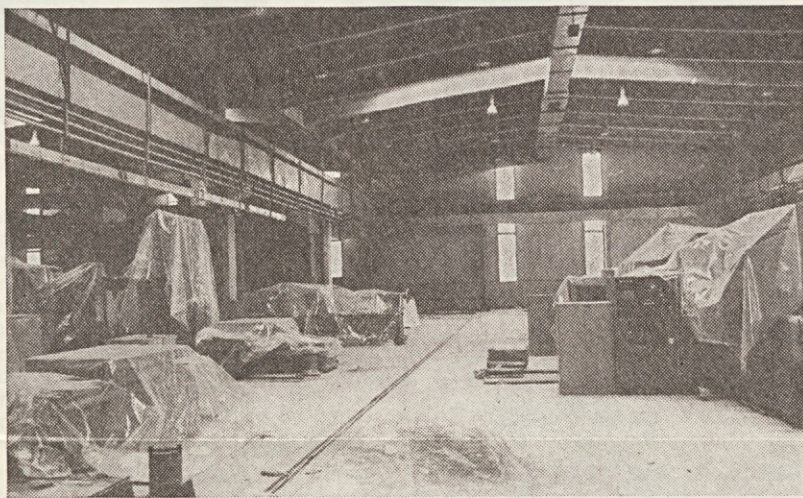
Delo mladinske organizacije mora povezovati skupne interese vseh delavcev za čim boljše rezultate pri uresničevanju predvsem proizvodnih planskih dogovorov, odločanju v delegatskem samoupravnem sistemu in pri neposredni obravnavi ter uveljavljanju samoupravnih splošnih aktov v praksi. Če hoče doseči svoje cilje in naloge mora mladinska organi-



zacija vključiti slehernega člana mladine, saj bo le na ta način uveljavil tisto mesto v delovni organizaciji, ki ji kot družbenopolitični organizaciji tudi pripada. Opozoriti moramo na to, da zastopnost mladih v posameznih samoupravnih organih in delegacijah še vedno ne ustreza skupnemu številu mladih v TOZD in DO, čeprav za položaj mladine in njen prispevek v samoupravnih organih ni bistveno samo število mladih, ampak predvsem sprejemanje mladinskih pobud, predlogov in stališč. Tudi mi mladi moramo sodelovati z večjim čutom odgovornosti, ne pa da samo formalno zastopamo svoje vrste.

Našo pravilno organiziranost v samoupravnem sistemu vidimo v uresničenju planski realizaciji, gospodarjenju in neposrednem odločanju.

Radule Jasnič



Kljub kasnitvam pri priključevanju elektrike, ogrevanja in stisnjenega zraka, je montaža obdelovalnih strojev in druge opreme v novi hali v polnem teku. Monterji proizvajalcev strojev pa spravljajo stroje v pogon (Foto: K. G.)

ZA BOLJŠE REZULTATE

(Nadalj. s 1. strani)

V takih razmerah se je kot logična kazala naloga, da s posebno akcijo poslovanja za določen čas — pod posebnimi pogoji — maksimalno izkoristimo proizvodne kapacitete in velik del nedokončane proizvodnje. Zato naša »akcija«, ki jo izvajamo ni akcija za odpravo slabih poslovnih rezultatov, temveč stabilizacijski ukrep, s katerim želimo preprečiti poslabšanje dobrih rezultatov poslovanja ali vsaj bistveno omiliti možne neugodne posledice splošnih gospodarskih razmer. To je del splošnih družbenih prizadevanj za zagotovitev planiranih rezultatov in nadaljevanje hitrega družbenega razvoja.

Z akcijo dela pod posebnimi pogoji — podaljšanega dela na nekaterih delovnih mestih v proizvodnji v razdobju od 1. 10. do srede decembra — želimo doseči povečano finalizacijo naših skupnih proizvodov. Na prvi pogled se poraja vtis, da se vključujejo v akcijo predvsem proizvodni tozdi, kot so, modelna mizarna, žarilnice, talilnice in oblikovalnice v livarnah, pločevinarna, obdelava in montaža. Tu je resnično jedro akcije, vendar je intenzivno delo na odnos in režim dela tudi v vseh drugih strukturah. Spremenjena intenzivnost in način dela v obratih je zahtevala predvsem drugačen delovni odnos v službah priprave dela, v tehnoloških službah in službah planiranja. Vodstveni delavci v proizvodnji so se na različne načine intenzivno vključili v priprave in zagotovitev vseh potrebnih pogojev, da se je akcija uspešno in brez motenj začela in

uspešno tudi poteka. Delavci TOZD Nabava so bistveno pospešili delo, da bi zagotovili še zadnje manjkajoče elemente za finalizacijo proizvodnje. Značilen je akciji prilagojen način dela delavcev TOZD IVET, ki kot dežurni in stalno prisotni ob poteku proizvodnje, bolj kot kdajkoli v normalnih razmerah, zagotavljajo nemoteno delo strojev. Kadrovska služba je hitro zagotovila prevoz delavcev na delo. Delavska restavracija se je sedaj kljub številnim problemom in težavam, ki izvirajo iz značaja njihovega dela, v celoti podredila potrebam spremenjenega režima dela. Razpisovanje dokumentacije, obračuni itd. so prav tako prilagojeni potrebam sprožene akcije. Praktično se novi ukrepi in drugačen delovni odnos čuti povsod, v vseh delavnicah in vseh službah. Od tega je prišlo spontano in prav to je bistvena značilnost akcije, ki je tako skupna in ima splošne družbene značilnosti. Mirno lahko rečemo, da bodo tisti, ki sedaj niso našli svojega posebnega mesta in vloge, svojo vlogo težko dokazovali tudi v normalnih razmerah poslovanja.

Komaj nekaj časa je minilo od začetka akcije, a že lahko ugotavljamo številne pozitivne rezultate. Prepričani smo lahko, da bodo na koncu akcije očitno povečani količinski in finančni kazalci kot posledica povečanih prizadevanj. Tudi v primeru, če naš zaključni račun na koncu leta ne bo pokazal tako ugodnih rezultatov kot ob polletju, se bo treba zavedati, da bi bili brez prizadevanj, ki smo se jih lotili, ti rezultati veliko manj ugodni, če ne že

neugodni. Boljše rezultate pa je možno opaziti že na začetku akcije. Povečan je dotok modelov v livarne, vidijo se povečane količine ulitkov v fazah finalizacije in spiski manjkajočih pozicij zvarjenecov so se močno skrčili. Izginili so kupi pripravljenih obdelovancev, saj so iz prvih faz struženja že prešli v faze končne obdelave in vrtnanja; v fazah montaže pa so se nabrali številni sklopi in proizvodi, ki bodo vsak čas predstavljal problem za službo odpreme. Ob vsem tem ne bi smeli izpustiti številnih drugih zelo pozitivnih dejstev, ki jih je akcija pokazala. Predolgo bi bilo, če bi vsa ta dejstva naštevati, nekaterim pa je treba posvetiti nekaj vrstic.

Predvsem moramo poudariti dejstvo, da so se naši delavci tudi to pot, ko je bila sprožena pobuda, brez pripomb, in v velikem številu zavestno odzvali. Pobude, a ne direktive, so povsem zavestno sprejeli in tudi s tem izpričali, kako utemeljena sta vera in zaupanje, da naše odnose in družbeni sistem gradimo na zavesti delovnega človeka. Dokazi so bili osnova, da so delavci ukrepe zavestno sprejeli v samoupravnih organih, na sestankih delovnih skupin v družbenopolitičnih organizacijah. Prav tako je treba poudariti delovno solidarnost naših delavcev, ki so jo ob tej akciji pokazali, ko so se kljub številnim problemom, ki so jih, glede na svoje privatne razmere morali urejati, dosledno udeležili akcije. Dokazali so, da so pripravljeni storiti vse, kar terjajo naše skupne naloge in so še enkrat potrdili, da je predvsem po samoupravnih poteh argumentiranega dogovora možno doseči tisto česar birokratsko in papirnatu reševanje ne zagotavlja več.

Naša akcija, tako kot je bila sprejeta in kakor poteka, bo obvezovala slehernega posameznika in vsako posamezno področje našega

Pripravljenost in množičnost v akciji NNNP

V dvodnevni akciji Nič nas ne sme presenetiti je aktivno sodelovalo več kot milijon prebivalcev SR Slovenije. Množice so bile aktivirane v enotah civilne zaštite, prostovoljnih in tovarniških gasilskih enotah pa v narodni zaščiti in drugih organizacijah, ki v svojo dejavnost vključujejo zaščito domovine, življenj in lastnine. V akcijo so bili vključeni tudi občinski organi in organizacije vse do republiških organov, saj so morali organizirati delo v izrednih pogojih.

Po prvih ugotovitvah je vaja pokazala resnično množično vključevanje občanov in delovnih ljudi na vseh področjih in ravneh, kjer delajo in živijo. Ljudje so se z resnostjo in prizadevnostjo lotili vseh določenih nalog. Štabi civilne zaštite so povsod pokazali svoje sposobnosti, saj so v izredno kratkem času aktivirali vse enote v skladu s predvidenimi nalogami. Dosegli smo cilj, ki smo si ga zastavili, to je množičnost. Dosegli pa smo tudi, da so se akcij povsod lotevali vestno, samoiniciativno, z upoštevanjem specifičnih značilnosti kraja in območja. Šablon ni bilo, to pa je pri takih akcijah zelo pomembno. Lahko bi rekli, da smo izvajali široko družbeno aktivnost na področju LO in DS.

Prav je, da ob tej priložnosti poudarimo pozitivne izkušnje, saj je dober odziv večine dejavnikov omogočil vključitev s svojimi programi v akcijo na vseh ravneh našega organiziranja: temeljnih organizacij združenega dela, krajevne skupnosti, občinah in mestih. Dejstvo je, da so v teh sredinah pripravili, sprejeli in uresničevali relativno dobre programe. Zato tudi ni bil problem, da je bila v posameznih aktivnostih izražena najširša iniciativa širokega kroga sodelujočih.

Pri oceni pa je potrebno poudariti tudi tisto, kar je bilo v tej akciji nekoliko slabše, kar je treba v nadaljnji akciji popraviti in odpraviti.

Čeprav smo prej ugotovili, da je v akciji sodelovala večina dejavnikov v vseh okoljih, je pa tudi res, da na posameznih ravneh naše organiziranosti nekaterih posameznikov od sedaj ni bilo mogoče pritegniti in vključiti v akcijo. Prav bi bilo, da te pojave podrobno pregledamo in dosežemo postopno vključevanje prav vseh ljudi v takšno aktivnost.

Sproščanje najširše pobude vseh sodelujočih je osnova in moč LO in DS. Toda to ne pomeni, da stopamo na stališče prostovoljnosti, samodejnosti. Naša obramba in varnostni načrt zahtevata dobro organiziranost in usklajenost programov in na tej osnovi usmerjanje akcije in polne družbene odgovornosti vseh sodelujočih.

Nikakor ne smemo pristajati na to, da se v uresničevanje sprejetih programov vključujejo samo ožje tako imenovane vodstvene strukture, ampak si je treba prizadevati, da bi zajeli čim širši krog ljudi. To vodi k pravemu podružabljanju LO in DS.

Omeniti je potrebno tudi pomembno vprašanje učinkovitega delovanja vodstev celotne akcije in vodstev posamezne vaje. Poleg njihove jasno opredeljene funkcije je pomembno razrešiti tudi vprašanje sistema zvez ter materialnih, kadrovskih, organizacijskih in drugih pogojev za njihovo delovanje.

Dodam naj še pomembno področje informiranja in propagande kot pomembnega dejavnika za uspešnost opravljanja posameznih nalog. Na tem področju so se nam vedno doslej kazale precejšnje slabosti, ob teh zadnjih akcijah pa sta informiranje ljudi in propaganda opravila pomembno nalogo. Odgovorni morajo izkušnje na tem področju s pridom uporabiti in razviti.

Obrambni dan na šoli

V soboto, 29. septembra smo učenci in učitelji našega izobraževalnega centra izvedli obrambni dan v okviru akcije Nič nas ne sme presenetiti.

Pouk se je začel normalno po razredih in šolskih delavnicah, ob pol osmih pa je sirena naznanila alarm za hitri umik iz šole, saj je grozila nevarnost zračnega napada. Po že ustaljenem načinu smo se hitro umaknili iz stavbe in se zbrali na zbornih mestih ob živi meji ter poročali v štab morebitno odsotnost. Dva razreda sta ostala v šoli — en razred ni mogel ven, ker je bil zasut, drugi pa je ostal v drugem nadstropju, ker so se porušile stopnice. Učenci enote civilne zaštite na naši šoli so izvedli akcijo reševanja iz ruševin (ranjencem so nudili prvo pomoč in jih na nosilih odnesli v šotore, ki so jih postavili taborniki odreda Zlatorog iz doma učencev IC. Druga izurjena enota za spuščanje oziroma reševanje po drsnici je srečno rešila cel razred iz drugega nadstropja, zatem so člani naše enote za CZ skupaj z litostrojskimi gasilci prikazali suho gašenje notranjega požara in pravo mokro gašenje in gašenje s peno.

Temu prvemu skupnemu delu je sledil še drugi in sicer različen po letnikih. Učenci prvega letnika so odšli v 20 minut oddaljen gozdček proti Klečam in tam imeli pouk na prostem. Seznanili so se z zemljepisnimi, zgodovinskimi in družbenopolitičnimi dogodki bližnje okolice in izvedli samoupravne volitve v razredno skupnost. V

Se na eno posebnost je potrebno opozoriti. Tudi samoupravno organiziranost smo ocenjevali v omenjeni akciji in, če globlje posežemo, ugotovimo, da sta pojma samoupravna in obrambna organiziranost tesno povezana, še več, to je nova kvaliteta samoupravnih odnosov, kajti prav akcija NNNP je pokazala razsežnosti, na katere so mnogi povsem pozabili.

Vseljudska akcija, ki jo je na začetku leta spodbudila Zveza komunistov, izpeljala in vodila pa jo je republiška konferenca SZDL Slovenije skupaj z zvezo sindikatov, in ki je trajala več kot pet mesecev, vrhunec pa dosegla ob koncu septembra, se je tako uspešno zaključila. Pri tem je potrebno omeniti, da so se v akcijo uspešno vključile tudi temeljne organizacije IVET in IC iz delovne organizacije TZ Litostroj. S specifičnim pristopom pri izvajanju aktivnosti so uveljavile način, ki ne pozna modela, temveč izvirnost v vsakem okolju. Za to prizadevnost sta dobili omenjeni temeljni organizaciji tudi posebni priznanji. Tudi sredstva obveščanja v delovni organizaciji so se v aktivnosti redno vključevala in poročala o najaktualnejših dogodkih, s tem pa letošnjo akcijo predstavila širokemu krogu delovnih ljudi.

Kljub dobro izpeljanim vajam naj to ne predstavlja zaključka naših prizadevanj na področju LO in DS, ampak mora biti naše geslo — akcijo nadaljevati tudi v prihodnjem letu.

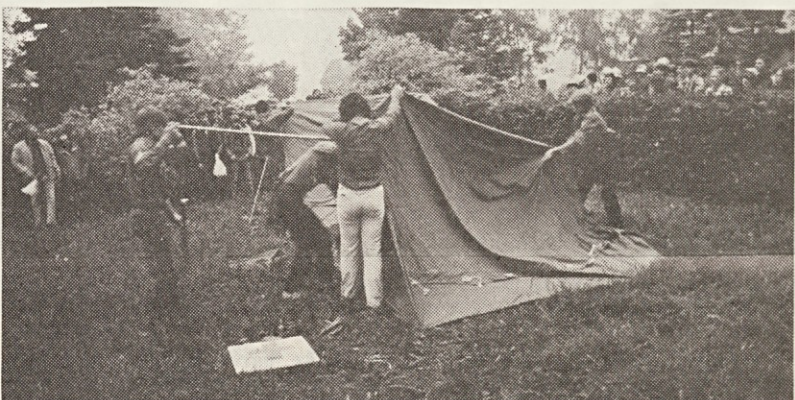
M. S.



Umaknili smo se v park na zborna mesta



Štab prejema poročila — hitro je treba ugotoviti stanje



Minuta, dve in taborniki bodo postavili šotora za sprejem težjih ranjencev



Tudi za gašenje požarov smo se usposobili

(Vse foto: E. L.)

Obisk v vojašnici Boris Kidrič

Zveza socialistične mladine v naši delovni organizaciji je že pred časom vnesla v program aktivnosti tudi sodelovanje z mladimi iz vojašnice Boris Kidrič. Z njimi sodelujemo v različnih športnih panogah ter na raznih kulturnih prireditvah. Ena izmed njihovih najbolj svečanih prireditev je zaobljuba, ko se mladi vojaki obvezujejo, da bodo v vsakem primeru branili našo domovino, če bo to potrebno.

Na to svečanost so povabili mlade iz osnovnih in srednjih šol ter mladino iz delovnih organizacij. Udeležila sta se tudi mladinci iz OO ZSMS Litostroj tozdog OB in IRRP.

25. septembra je bil dan svečanosti v vojašnici Borisa Kidriča. Mladi vojaki so bili porazdeljeni v posamezne enote in so stali mirno v nestrpnem pričakovanju. Poligon je bil okrašen z zastavami, ki so plapolale, pod njimi je godba zaigrala jugoslovansko himno.

Sledil je dogodek, ki se je vsakemu vojaku vtisnil v spomin, to je svečana zaobljuba.

Vojaško življenje je naporno, mnogo teoretičnega in praktičnega znanja je potrebno za branitev in ohranitev naše samoupravne socialistične domovine.

B. Repenšek



V okviru NNNP so lepo uspele vaje civilne in narodne zaštite krajevne skupnosti Litostroj. Na sliki je reševalna ekipa (Foto: E. L.)

NIK

Delegati razpravljajo:

Zakon o stanovanjskem gospodarstvu

Uveljavljanje družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva, o čemer smo v zadnjem času v naši delovni organizaciji že večkrat razpravljali, terja tudi nujne spremembe in dopolnitve obstoječe stanovanjske zakonodaje. Področje stanovanjskega gospodarstva sedaj ureja več zakonov, ki so bili sprejeti in dopolnjevani od leta 1972 dalje, nekateri od njih niso usklajeni z ostalimi sistemskimi zakoni, predvsem z Zakonom o združenem delu, Zakonom o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije. Zato je potrebno, da se sedanja razdrobljena stanovanjska zakonodaja strne v enovit sistem. Zakon o stanovanjskem gospodarstvu bo urejal zadeve, ki so jih doslej urejali naslednji zakoni:

- Zakon o samoupravni stanovanjski skupnosti,
- Zakon o programiranju in financiranju graditve stanovanj,
- Zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini,
- Zakon o stanarinah,
- Zakon o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu,
- Zakon o ugotovitvi vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj,
- Zakon o revalorizaciji in amortizaciji stanovanjskih hiš v družbeni lastnini in
- Zakon o stanovanjskih za-

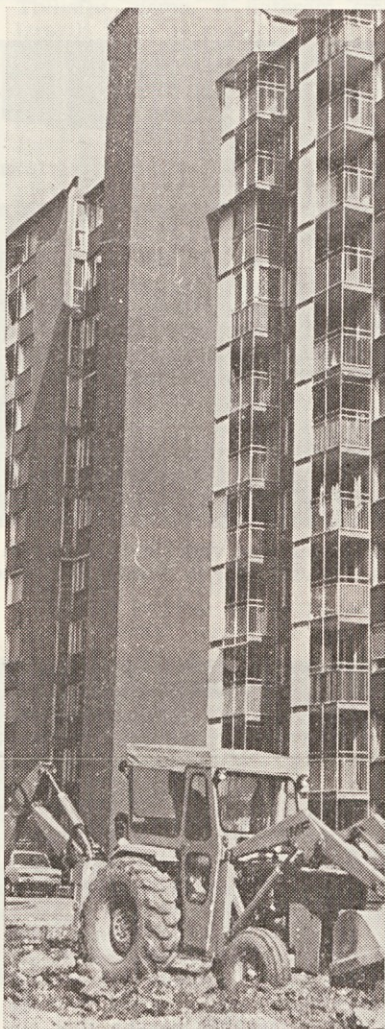
drugah. Kot posebna zakona bosta ostala le še Zakon o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih in Zakon o stanovanjskih razmerjih.

Zakon o stanovanjskem gospodarstvu bo celovito urejal odnose na stanovanjskem področju, in sicer samoupravno organiziranost, planiranje, družbenoekonomske odnose, družbeno pomoč itd., določal pa bo tudi ukrepe in okoliščine v zvezi s prehodnim obdobjem uvajanja družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva.

Temeljni nosilci vseh odločitev na stanovanjskem področju so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ter samoupravnih organizacijah in skupnostih. V skladu s sistemom družbenega planiranja s temeljnimi nosilci planiranja tudi na stanovanjskem področju delavci v TOZD in samoupravnih organizacijah in skupnostih, občani v krajevnih skupnostih ter samoupravni ljudje in občani v družbenopolitičnih skupnostih. Poleg udeležencev planiranja, njihove vloge in odgovornosti, opredeljuje zakon tudi elemente, ki jih morajo vsebovati samoupravni sporazumi o temeljih planov TOZD, krajevnih skupnosti, samoupravnih stanovanjskih skupnosti ter odgovori o temeljih plana in družbeni plan družbenopolitične skupnosti.

S samoupravnimi sporazumi o temeljih plana TOZD oziroma delovnih skupnosti, krajevnih skupnosti ter samoupravne stanovanjske skupnosti bodo delavci in občani ugotavljali potrebe po stanovanjih in sprejemali programe reševanja stanovanjskih vprašanj. Pri izdelavi programov bodo morali upoštevati tudi načelo, da mora imeti vsak delavec rešeno stanovanjsko vprašanje še pred upokojitvijo. Zakon bo določal, da delovni ljudje in občani zagotavljajo materialno podlago za realizacijo plana stanovanjske graditve v občini s Samoupravnim sporazumom o temeljih plana samoupravne stanovanjske skupnosti, s katerim bo opredeljen način, namen in višina združevanja sredstev za razreševanje stanovanjskih potreb v občini. Zakon o stanovanjskem gospodarstvu bo določal tudi vire sredstev za stanovanjsko graditve, družbeno pomoč in druge potrebe stanovanjskega gospodarstva, in sicer:

- denarna sredstva temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti iz sklada skupne porabe;
- denarna sredstva temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti iz dohodka, namenjenega za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu;
- denarna sredstva občanov kot lastno udeležbo za vse oblike reševanja stanovanjskih vprašanj občanov;



— denarna sredstva delavcev, ki združujejo delo pri zasebnikih;

— denarna sredstva temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti za rešitev stanovanjskih potreb novo zaposlenih delavcev iz sredstev za razširitev materialne osnove združenega dela;

— sredstva amortizacije stanovanjskih hiš v družbeni lasti.

V zvezi z zagotavljanjem sredstev za razreševanje stanovanjskih vprašanj delavcev in občanov bo zakon konkretiziral tudi načelo, da je vsak sam v skladu s svojimi zmoglostmi dolžan prispevati del sredstev za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja, določal bo stopnjo lastne udeležbe v odvisnosti od vrednosti stanovanj in materialne možnosti posameznika. Lastna udeležba bo po zakonu vračljiva, zato bo zakon določal tudi vire in roke vračila lastne udeležbe. Za stanovanjsko gradnjo bo z zakonom predvideno tudi usmerjanje dela bančnih sredstev splošnih hranilnih vlog v skladu z odločitvami vlagateljev. Sredstva, ki bodo namensko združena v okviru samoupravne stanovanjske skupnosti, se bodo uporabljala za naslednje namene:

- za gradnjo družbeno najemnih stanovanj,
- za gradnjo solidarnostnih stanovanj,
- za prenovo družbenega stanovanjskega sklada,
- za kreditiranje nakupa etažnih stanovanj in stanovanjske gradnje,
- za vračilo lastne udeležbe,
- za premiranje namenskega varčevanja,
- za subvencioniranje stanarin,
- za potrebe ljudske obrambe in družbene samozaščite in

— za raziskovalno dejavnost na stanovanjskem področju.

Z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu je kot pomemben element pri uvajanju družbenoekonomskih odnosov urejen tudi postopen prehod na ekonomske stanarine, kar je materialna osnova za smotno gospodarjenje s skladom stanovanjskih hiš v družbeni lastnini.

Z zakonom pa bo urejen tudi postopek in način za delno nadomeščanje stanarin občanom z nižjimi dohodki, določal bo minimalno stanarino, kakor tudi postopek in ravni odločanja o stanarini. Opredelil bo tudi pravice in dolžnosti nosilcev upravljanja in gospodarjenja s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini ter naloge v zvezi z izvajanjem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Z novim zakonom se bo uveljavilo načelo, da je stanovanje dobrina dolgoročne rabe s posebnimi socialnimi značilnostmi, stanovanjsko gospodarstvo pa del družbene reprodukcije, s katero celovito odločajo in gospodarijo delovni ljudje in občani. Zato bo z zakonom določeno, da so zadeve planiranja, programiranja, financiranja, gospodarjenja s skladom stanovanjskih hiš ter družbeno pomoč zadeve posebnega družbenega pomena. Kot alternativo temu določilu pa se postavlja možnost, da se kot dejavnost posebnega družbenega pomena opredeli le gradnja stanovanj in stanovanjskih objektov v okviru

družbeno usmerjene stanovanjske graditve. V javni razpravi se bomo delovni ljudje odločali za prvo ali drugo varianto.

Zakon predvideva, da bodo delovni ljudje in občani ustanovili samoupravne stanovanjske skupnosti s samoupravnim sporazumom. Organizirana bo tako, da bo postala mesto dogovarjanja in usklajevanja različnih interesov delovnih ljudi in občanov kot uporabnikov in kot izvajalcev, in sicer tako na področju graditve, kot tudi na področju gospodarjenja s stanovanji. Samoupravna stanovanjska skupnost se ustanovi za območje občine, lahko pa tudi za območje mesta ali regije. Za obravnavanje in urejanje skupnih zadev na področju stanovanjskega gospodarstva ustanovijo stanovanjske skupnosti v republiki Zvezo stanovanjskih skupnosti Slovenije. S samoupravnim sporazumom o ustanovitvi se določijo temeljna medsebojna razmerja, naloge in obveznosti. Za uresničevanje posebnih potreb in interesov delovnih ljudi in občanov pri graditvi, obnovi, gospodarjenju s stanovanji in drugih vprašanj se lahko ustanovijo posebne enote samoupravne stanovanjske skupnosti. Posebne enote se ustanovijo s samoupravnim sporazumom.

Zakon bo predpisal oblikovanje posebnih delegacij tako s strani uporabnikov v zbor uporabnikov, kot s strani izvajalcev v zbor izvajalcev samoupravne stanovanjske skupnosti. To je neobhodno, če naj stanovanjska skupnost dejansko postane mesto usklajevanja in uveljavljanja interesov delavcev in občanov. Z zakonom bo opredeljena tudi vloga in mesto stanovanjskih zadrug v okviru celotnega stanovanjskega gospodarstva, določal pa bo tudi način samoupravnega vključevanja stanovanjskih zadrug v stanovanjsko skupnost.

Za reševanje sporov iz razme-

rij, ki jih bo urejal zakon o stanovanjskem gospodarstvu, se bodo ustanovila posebna sodišča združenega dela. Dokler le-ta ne bodo ustanovljena, se bodo reševali spori iz njihove pristojnosti po dosedanjih predpisih. Pomembna so tudi določila, ki predvidevajo ukrepe, s katerimi naj se v prehodnem obdobju zagotovi kontinuiteta stanovanjske graditve ter način urejanja zatečenih družbenoekonomskih odnosov na tem področju:

način združevanja sredstev v prehodnem obdobju, način vračanja depozitov združenega dela in vire vračanja najetih kreditov, vprašanja sredstev odpravljenih stanovanjskih skladov ter vprašanja vračanja kreditov, ki so jih najemale samoupravne stanovanjske skupnosti, način urejanja zatečenih odnosov in obveznosti med bankami in družbeno pravnimi osebami, ki so najemale kredite za stanovanjske potrebe itd.

Za družbenopolitične skupnosti zakon o stanovanjskem gospodarstvu ne prinaša finančnih obveznosti. Materialne obveznosti kot posledica izvajanja tega zakona bodo nastale po sprejetju samoupravnih sporazumov o združevanju in zagotavljanju sredstev za stanovanjsko gradnjo za organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter za občane. Za občane, stanovalce v družbenih stanovanjih, bodo nastopile materialne obveznosti na podlagi samoupravnih sporazumov o določitvi višine stanarine na prehodu na ekonomske stanarine, za občane pa predvideva materialno obvezo zakon tudi skozi določila, ki opredeljujejo obvezno lastno udeležbo tako za pridobitev družbeno najemnega stanovanja, kakor tudi za prenovo, rekonstrukcijo, graditev ali nakup lastnega stanovanja oz. stanovanjske hiše.

H. COLJA

SAMSKI DOM ZA 700 LITOSTROJČANOV

Pri zaposlovanju delavcev v delovni organizaciji moramo delavcem nuditi ustrezno urejene stanovanjske razmere, kar nas obvezuje družbeni dogovor o minimalnih standardih za zaposlovanje. Zato smo, vsaj na začetku, nujno vezani na ležišča v samskih domovih. Ob tem se moramo zavedati dejstva, da z nastanitvijo delavcev v samske domove ne rešujemo njihovega stanovanjskega vprašanja dokončno, samski dom pomeni le prehodno rešitev.

Da bi dobili konkretno sliko o stanovanjski problematiki delavcev, ki so nastanjeni v samskih domovih, smo izvedli širšo akcijo v obliki ankete, ki je zajela vse delavce, trenutno nastanjene v samskih domovih. Z anketo smo dobili naslednjo sliko reševanja stanovanjske problematike delavcev iz samskih domov:

Večina delavcev želi pridobiti stanovanjsko pravico na družbeno najemnem stanovanju in sicer kar 55 odstotkov, le 15 odstotkov delavcev želi rešiti svoj stanovanjski problem z nakupom lastnega stanovanja, 30 odstotkov delavcev je izjavilo, da doslej še niso razmišljali o reševanju stanovanjskega vprašanja, oziroma da bodo reševali svoje stanovanjsko vprašanje v kakšni drugi obliki, na primer z gradnjo hiše v domačem okolju. Prošnjo za stanovanje ima vloženo samo 11 odstotkov delavcev. Povprečna doba, ki jo posameznik preživi v samskem domu je 3 leta (61 odstotkov delavcev), od 4 do 6 let 27 odstotkov delavcev, od 7 do 9 let 8 odstotkov delavcev in več kot 10 let samo še 4 odstotke delavcev.

Če primerjamo podatke med seboj, dobimo dokaj neugodno sliko, saj kar 61 odstotkov delavcev zapusti samski dom prej ali ob izteku 3 let. Če upoštevamo, da ima le 11 odstotkov delavcev vloženo prošnjo za stanovanje in le 7 odstotkov delavcev namensko varčuje za nakup stanovanja, ugotovimo, da večina delavcev, ki so nastanjeni v samskih domovih, zapusti samski dom, ne da bi se vključila v nadaljnje reševanje stanovanjskega problema. Ti podatki nas obvezujejo, da se na-

črtneje lotimo reševanja stanovanjske problematike delavcev, ki živijo v samskih domovih. Reševanje stanovanjske problematike delavcev v samskih domovih bi morali pospešiti predvsem zato, ker s tem vzporedno pridobimo tudi več prostih ležišč v samskih domovih za novo zaposlene delavce.

Kot osnovno načelo moramo upoštevati, da delavca, ki ga nastanimo v samski dom, ne prepustimo samega sebi, temveč da še naprej spremljamo njegovo stanovanjsko vprašanje do dokončne rešitve. Naša naloga pri tem je, da delavca s strokovnimi nasveti usposobimo, da bo znal najti ustrezno obliko reševanja svojega problema, ob daljši dobi varčevanja pa tudi ugodnejše materialne pogoje. Za doseg tega cilja moramo delavcu že ob njegovi nastanitvi v samski dom dati potrebne napotke in informacije. Strokovna pomoč delavcu naj bi obsegala predvsem dajanje nasvetov, nudenje pomoči pri izbiri možnih oblik reševanja stanovanjskega problema, svetovanje in informiranje o oblikah varčevanja za stanovanje, tolmačenje ustreznih predpisov in samoupravnih aktov s stanovanjskega področja, informiranja o natečajih za razdeljevanje stanovanj oziroma stanovanjskih posojil v delovni organizaciji oziroma pri Samoupravnih stanovanjskih skupnosti. Strokovne pomoči pa ne posredujemo samo preko neposrednega stika z delavcem, temveč tudi z raznimi akcijami, anketami, objavami v internih glasilih in z raziskavami, katerih rezultati posredno ali neposredno vplivajo na reševanje stanovanjske problematike delavcev.

V vseh akcijah, ki imajo za cilj načrtno reševanje stanovanjske problematike, vključno s problematiko delavcev iz samskih domov, pa je potrebno tudi sodelovanje družbenopolitičnih organizacij, ki s svojimi akcijskimi programi skupaj s samoupravnimi organi oblikujejo stanovanjsko politiko tozda oziroma delovne organizacije.

Le ob uspešnem vključevanju vseh nosilcev bomo uspeli ustrezno reševati stanovanjsko problematiko delavcev, ki živijo v samskih domovih. Urejen družbeni standard, v okviru katerega so najvažnejše prav stanovanjske razmere, je pogoj za normalno življenje in delo delavca. Le tako se bo lahko uspešno kot enakopraven član vključeval v družbeno okolje.

M. Toni



Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukosav Živkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Strazišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič, lektorira prof. Vesna Tomc-Lamut.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštna plačana v gotovini — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Problemi štipendiranja in novi kadri

Za šolsko leto 1978/79 smo od razpisanih 217 kadrovskih štipendij za proizvodne poklice na podlagi razpisa dodelili 133 kadrovskih štipendij, torej 84 manj kot je bilo predvideno po planu izobraževanja in štipendiranja.

Za šolsko leto 1979/80 smo razpisali 234 kadrovskih štipendij za proizvodne poklice, dodelili pa smo jih 155, torej 79 manj, kot smo načrtovali. Samo v letih 1978 in 1979 nam v proizvodnih poklicih primanjkuje 163 učencev.

Iz tega je razvidno, da v letošnjem letu nismo izpolnili načrta izobraževanja in štipendiranja, ki je sestavni del našega gospodarskega načrta in kadrovske politike v delovni organizaciji Litostroj. Že več let opazujemo, da se na razpisane kadrovske štipendije za proizvodne poklice ne prijavlja dovolj mladine, da za te poklice ni interesa, oziroma, da kasneje, ko se izsolajo, bežijo v druge šole in službe.

Zadnja leta opazujemo pomanjkanje zanimanja za naslednje proizvodne poklice: livar, modelni mizar, strojni kovač, obločni varilec, konstrukcijski ključavničar, strugar, strojni ključavničar.

Vzrokov je več.

V TOZD PUM je že nekaj let težko dobiti mladino za metalurške poklice od inženirja pa do čistilca odlitkov. Isto velja tudi za poklice v TOZD PZO, zaradi naraščajočih delovnih pogojev:

- razvrednoteno fizično delo,
- umazano delo,
- plini,
- ropot,
- zdravju škodljivo delo.

Če bomo hoteli uresničevati proizvodni program, bomo morali zaradi take problematike in stanja v delovni organizaciji Litostroj, še posebno pa v tozidih PZO, PUM, TVN in PPO uresničevati izobraževanje ob delu in kolikor je mogoče vključiti še vso notranjo rezervno kadra v delovni organizaciji Litostroj.

V letošnjem letu smo zaradi pomanjkanja kadrov kovinske in metalurške smeri organizirali pouk v TOZD ICL za naše sodelavce, ki si bodo lahko pridobili znanje za ožek in širok profil poklica.

Spremeniti bomo morali štipendijsko politiko za študij ob delu, ki naj bo stimulativen. Omogočiti bomo morali čim večjemu številu delavcev, ki nimajo osnovnega proizvodnega poklica, da si ga pridobijo. Zato bodo morale vse temeljne organizacije zagotoviti finančna sredstva. Napraviti bomo morali izjemo pri 4. členu Samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju v delovni organizaciji Litostroj za te profile poklicev, da se jim odobri štipendija za študij ob delu,

čeprav delavec nima dveletne delovne dobe v DO Litostroj. Iz pregleda, ki je bil izdelan 1. oktobra 1978, je razvidno, da imamo 1.843 sodelavcev (torej kar polovico), ki nimajo ustrezne šolske izobrazbe, predvidene po razvidu del. Ob tem sicer lahko ugotovimo, da večina teh sodelavcev uspešno opravi svoje delovne naloge, ker so z dosedanjim delom in priučevanjem pridobili delovne zmožnosti.

Zakon o delovnih razmerjih nas obvezuje, da vse te delavce tako usposobimo, da bodo uspešno sodelovali pri doseganju dohodka v tozidu in delovni skupnosti. To politiko moramo uresničiti v naslednjem srednjeročnem obdobju.

V RAZPRAVI JE »SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU SREDSTEV SKUPNE PORABE ZA IZGRADNJO OBJEKTOV Družbenega standarda«

ZA BOLJŠI STANDARD

Temeljna organizacija Zunanje storitvene enote je pripravila osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev temeljnih organizacij za adaptacijo oziroma izgradnjo objektov družbenega standarda.

V zadnjih nekaj letih v naši delovni organizaciji že kar resno ugotavljamo, da ob razvoju in investicijski izgradnji novih zmožljivosti ne sledimo tudi z izgradnjo in ustreznimi razširitvami zmožljivosti družbenega standarda. Ugotovimo celo lahko, da se nam nekatere zmožljivosti, kot na primer v počitniškem domu v FIESI, celo zmanjšujejo.

Nobenega dvoma ni, da sonaše sedanje zmožljivosti družbenega standarda premajhne, nekatere tudi funkcionalno neustrezne, pa tudi naše zahteve so se zelo spremenile. Rešitev pa je v tem, da kar se da hitro združimo sredstva temeljnih organizacij in z njimi zgradimo in preuredimo naše zmožljivosti družbenega standarda. Prav to pa nam ponuja osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo in obnovo

opazamo, da to ni problem samo naše delovne organizacije, temveč tudi ostalih proizvodnih delovnih organizacij v SR Sloveniji. Proizvodni delavci odhajajo iz proizvodnje v neproizvodna področja, kjer imajo boljše pogoje dela in zagotovljen boljši osebni dohodek.

Menimo, da bi morala občinska Izobraževalna skupnost z boljšo organizacijo poklicnega svetovanja in usmerjanja zagotoviti stalen pritek mladine v proizvodne poklice, iz katerih občine pridobivajo svoj prihodek.

Izhodišče naše DO Litostroj naj bo, da bomo v vseh osnovnih šolah SR Slovenije delali propagando za vključevanje v proizvodne poklice za naše proizvodne potrebe in da bomo vse učence, ki niso sposobni končati naše poklicne šole in ostalih šol v SRS, preusmerili v proizvodnjo za ozke profile poklicev.

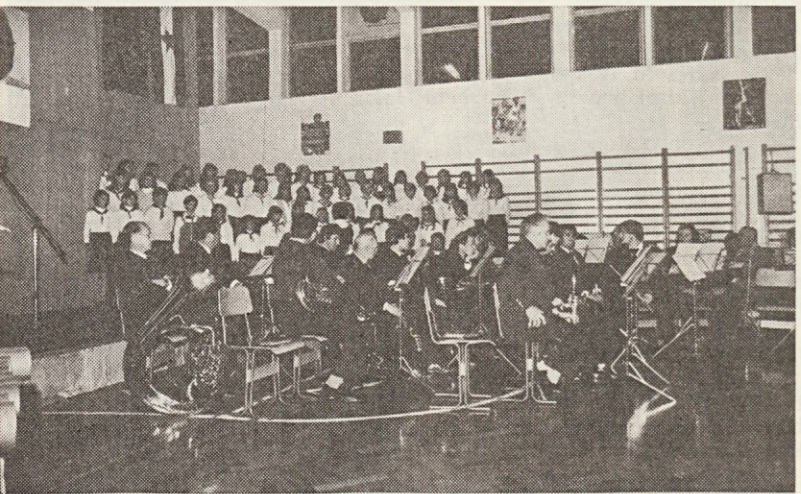
V delovni organizaciji pričakujemo od usmerjenega izobraževanja boljše rezultate tudi na tem področju. Če se ne bomo zavedali velikega pomena proizvodnih poklicev, bomo z leti morali sami nositi vse posledice.

S. Mravljia



Ob prazniku krajevnih skupnosti Litostroj in dvajsetletnici osnovne šole Hinka Smrekar smo priredili skupno proslavo. Med nastopajočimi sta bila tudi recitatorja iz ICL

(Foto: M. H.)



Za slovesnejše vzdušje so poskrbeli še litostrojski pihalni orkester, mešani pevski zbor in pevski zbor osnovne šole Hinka Smrekar

(Foto: M. H.)

Dva jubileja v krajevni skupnosti

Mesec september je bil v naši krajevni skupnosti kar dvakrat slovesen, saj smo na skupni proslavi že tretjič praznovali krajevni praznik, ki sovpada z obletnico Litostroja, po katerem ima krajevna skupnost ime, ter dvajsetletnico delovanja osnovne šole Hinka Smrekarja.

Proslava je bila skrbno pripravljena. Na njej so sodelovali stari znanci tovrstnih prireditev: litostrojski mešani pevski zbor in godba, mladinski pevski zbor in recitatorji osnovne šole Hinka Smrekarja, mali cicibančki iz vrtca, recitatorja Izobraževalnega centra Litostroj in moški pevski zbor Avtomontaže.

Fanfara so naznanile pričetek proslave, nakar je predsednik skupščine krajevnih skupnosti pozdravil vse prisotne, predvsem goste iz pobratene Kraljevice.

V uvodnem govoru je ravnateljica osnovne šole opisala, kdaj in kako je pričela delovati šola ter podala potek vzgojnoizobraževalnega dela v dvajsetih letih njenega obstoja.

Po govoru je sledil kulturni spored, v imenu socialistične zveze in krajevnih skupnosti pa je spregovoril inž. Kušar, ki je orisal pomen krajevnega praznika, nato pa podelil priznanje OF najzaslužnejšim krajanom, delovni skupnosti ter društvu.

Poleg posameznikov sta prejela priznanje godba Litostroja za neumorno tridesetletno kulturno poslanstvo in osnovna šola Hinka Smrekarja, ki pa je poleg tega prejela še posebno odlikovanje družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti za uspešno dvajsetletno delo.

Prvič je bila podeljena svečana listina »Zaslужni občan«, ki jo je prejel dolgoletni družbenopolitični delavec, Litostrojčan tov. Anton Robežnik. On se je v imenu odlikovancev zahvalil in obljubil, da bodo priznanja vsem, ki so jih prejeli, spodbuda za nadaljnje še uspešnejše delo.

Gostje iz pobratene Kraljevice so izročili spominsko darilo — umetniško sliko in krožnik, ročno delo domačinov iz okolice Kraljevice.

Po predaji odlikovanj in daril se je nadaljeval kulturni spored, ki je navdušil številno občinstvo.

H. Bratkovič



TU JE UHAJALA TOPLA VODA

Na sliki je prikazan del cevovoda glavnega vročevodnega omrežja, po katerem naša kurilnica oskrbuje s toplotno energijo celotno tovarno. Ta del cevi je bil izrezan v času popravila okvare v mesecu septembru 1979.

To nam dokazuje, da je zob časa načel sistem ogrevanja v Litostroju, ki je veljal pred 30 leti za vrhunski tehnični dosežek. Je pa to še en dokaz, da bo potrebno o tem resno razmisliti in nameniti večja sredstva za vzdrževanje oziroma, da bo treba pristopiti k obnovi našega ogrevalnega sistema.

objektov družbenega standarda.

Samoupravni sporazum predvideva, da združimo del sredstev, ki jih vsako leto po zaključnem računu namenimo za sklad skupne porabe. Ta sredstva bi udeležence združevali v letih od 1979 do 1990, združile pa bi skupno 170 milijonov dinarjev.

Iz zbranih sredstev bi do leta 1990 obnovili in zgradili nov počitniški dom v Fiesi, kar bi povečalo zmožljivosti s sedanjih 60 na 120 postelj. Več o novem domu smo že pisali v junjski izdaji našega časopisa.

Druga pomembna pridobitev pa bi bila telovadnica v sestavi izobraževalnega centra Litostroj. Telovadnica bo v rednem delovnem času služila izobraževalnemu centru v telesnovzgojne namene, popoldne in v prostih dneh pa bi jo uporabljali člani kolektiva in krajevni KS Litostroj za rekreacijske športe, kulturne in športne prireditve in druge manifestacije. Treba je povedati, da Zavod za šolstvo in Republiški sekretariat za delo nujno zahtevata ustrezno telovadnico za potrebe IC Litostroj.

Zatem bi sledila večja adaptacija sedanje restavracije s čimer bi predvsem povečali zmožljivosti in zagotovili ustrezne higiensko-tehnične pogoje kuhinje, skladišč hrane in ostalega.

Iz teh sredstev je predvidena tudi razširitev, modernizacija in izgradnja še enega objekta na Soriški planini s čemer bi pridobili dodatnih 100 postelj ter 200 sedežev v restavraciji.

Vse štiri napovedane adaptacije in novi objekti družbenega standarda so velika in nujna potreba in sestavni del razvoja Litostroja.

Ko bomo razpravljali in odločali o že prej omenjenem samoupravnem sporazumu, se ne bi smeli izgubljati v ozkih osebnih interesih posameznikov, ki bodo poskušali razvrednotiti predvidene cilje, pač pa imejmo vedno pred očmi naše skupne dolgoročne razvojne usmeritve, v katerih smo dolžni zagotoviti tudi ustrezen družbeni standard delavcem Titovih zavodov Litostroj.

K. G.



ZARADI POMANJKANJA PREMAGA, GA BOMO LETOS PRODAJALI NA MERICE

Obisk iz prijateljske Gruzije

V Ljubljani se je od 7. do 14. oktobra mudila skupina 120 umetnikov, kulturnih in partijskih delavcev iz prijateljske Gruzije. Ljubljana goji prijateljske vezi s to sovjetsko republiko in zlasti s Tbilisijem že 8 let, s tamkajšnjim življenjem, kulturo in zgodovino pa se imamo priložnost seznaniti ob dnevih Tbilisija in gruzinske kulture, ki jih vsaki dve leti organiziramo v Ljubljani. Delegacija mestnega komiteja KP Gruzije, ki jo je vodil prvi sekretar Tengiz Mentešašvili, je bila na obisku pri sekretarju mestne konference Ljubljana Marjanu Orožnu, sprejel jo je tudi predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič. Kulturniki pa so Ljubljancem pripravili bogat in pester kulturni program, ki je potekal ves teden.

Delegacija iz Tbilisija je obiskala vrsto znanstvenih in kulturnih ustanov ter delovnih organizacij, med njimi tudi Litostroj. Zaradi zelo natrpanega programa so nas obiskali šele v poznih popoldanskih urah, ko so zaključili svoj obisk v delovni organizaciji Lek. V Litostroju so goste sprejeli vodstveni in družbenopolitični predstavniki Litostroja, sekretar občinskega komiteja ZK občine Šiška, predsednik občinske skupščine Franc Dejak ter ostali predstavniki občine Šiška. Najprej so si gostje ogledali nekaj proizvodnih obratov, zatem pa so se ustavili v naši delavski restavraciji še na krajšem prijateljskem srečanju. V imenu Litostroja jih je pozdravil pomočnik generalnega direktorja tovariš Darinko Kolbl, vodja delegacije tovariš Tengiz Mentešašvili pa se je v imenu gostov zahvalil za pristen sprejem. Izrazil je navdušenje nad tem, kar je videl pri nas, toplo pozdravil vse člane našega kolektiva in izrazil željo, da bi se prijateljski stiki razvili na vseh področjih. Že januarja leta 1977 smo na pobudo družbenopolitičnih

nih organizacij in v skladu s protokolom, podpisanim med mestoma Ljubljano in Tbilisi, poslali v podjetje Elektrovozstrojitelj v Tbilisiju pismo, v katerem smo izrazili željo po sodelovanju. Clani delegacije so bili s tem seznanjeni in zagotovili so nam, da bo sodelovanje v najkrajšem času tudi steklo. Ker je delegacijo spremljala tudi skupina gruzijskih kulturnikov, ki so zapeli tudi nekaj narodnih pesmi, je srečanje minilo v zelo prijetnem in prijateljskem vzdušju. Iz Litostroja so gostje odšli še na obisk v Slovin, kjer so jim pripravili tudi večerjo. 70.000 kvadratnih kilometrov velika Gruzija, od koder so prišli naši gostje, sodi po velikosti med najmanjše sovjetske republike — je pa ena najbogatejših po številu kulturnih spomenikov. Je tudi precej gorata, saj leži skoraj 54 odstotkov dežele na nad 1000 m nadmorske višine. Med 5 milijoni prebivalcev je večina Gruzijcev, ki imajo svoj jezik, precej pa je tudi Armencev, Osetov, Abhazov, Azerbajdžancev in Rusov.

Zaradi izredno milega podnebja in izvirov termalnih vod je

Gruzija veliko letoviško središče in zdraviliški center Sovjetske zveze.

Glavno mesto Gruzije Tbilisi se razteza 36 kilometrov ob soteski reke Kure, v njem je veliko obzidij in ostankov civilizacije, ki govore o 16 stoletij dolgem življenju tega mesta. Tbilisi sodi danes med enega največjih industrijskih, znanstvenih in kulturnih središč Sovjetske zveze. V tbilisijskih tovarnah izdelujejo precizne instrumente, elektronsko in letalsko opremo, električne lokomotive, med znanstveniki pa so znani tbilisijski matematiki in psihologi, zdravniki, agronomi, kibernetiki, etnografi in drugi.

Glavno mesto Gruzije je polno cvetja in zelenja, prebivalci pa so že od nekdaj znani po svoji prijaznosti in gostoljubnosti.

M. H.

Izlet

Vremenska napoved za soboto, 15. septembra, ni bila nič kaj obetavna in vse je kazalo, da se bo vreme po dolgem sončnem obdobju pokvarilo. Pa smo se delavci delovne skupnosti SSP vseeno že zgodaj zjutraj zbrali pred Slovenijo avtom in se podali z avtobusom neznanim doživljem nasproti.

Naša predvidena pot je bila Ljubljana—Kranjska gora—Vrščica—Trenta—Bovec—Kanin in po vratek preko Cerknega in Škofje Loke v Ljubljano. Imeli smo odličnega vodiča — tovariša Antona Tomažiča, pravnika, ki nas je seznanjal z značilnostmi krajev, mimo katerih smo se vozili. V megli, ki je ležala do jutro prav do dolin, smo videli še tisto, kar ni bilo vidno našim očem.

Pred Vrbo smo npr. obujali spomine na našega največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Iz zvočnika smo zaslišali recitacijo pesmi »O VRBA, SREČNA, DRAGA VAS DOMAČA« in že smo bili prek Jesenic pod Martuljkovo skupino z mogočnim Spikom. Megle so nam preprečile pogled na ta prečudoviti gorski svet. In kot bi trenil smo bili v Kranjski gori, se odpeljali nato do Ruske kapelice, sezidane v spomin graditeljem te gorske ceste — ruskim ujetnikom, ki jih je zasul plaz. S prelaza na Vrščico smo se za rekreacijo prav vsi podali peš do Poštarskega doma, kjer smo se ogreli s čajem. Z avtobusom smo nadaljevali pot po novi asfaltirani cesti do Kugyjevega spomenika v Trenti in se s trenutnim molkom spominjali človeka, ki je tako neizmerno ljubil naš lepi planinski svet.

Kratka vijugasta pot in že smo bili na poti k izviru naše najlepše reke Soče. Na žalost je bila struga zaradi dolgotrajne suše popolnoma suha in smo bili tako prikrajšani za čudovito žuborenje mlade, komaj rojene modre Soče.

Med potjo do Bovca smo si ogledali še botanični vrt Julijana, po kosilu pa smo se odpeljali z gondolsko žičnico na Kanin. Tu so se megle toliko razgrnile, da smo lahko občudovali mogočno skalovje v sončni modrini in se zopet peš podali prav do sedla, do kamor vozijo pozimi vlečnice sonca željne smučarje.

Posedli smo tu gori sredi višav in ogledali se je naša pesem. Pesem »Soči« in pesem »Ujetega ptiča tožba« Simona Gregorčiča. Čustva so nam vzvalovala, srečni smo bili prav vsi.

Vrniti smo se morali v dolino. V Kobaridu smo se ustavili še pred spomenikom »Goriškega slavčka«, nato pa nadaljevali vožnjo do Ljubljane.

TE-MA

3 × 1 = vse

1. BREZ ZNANJA NI DENARJA
2. BREZ VOLJE NI USPEHA
3. BREZ KRITIKE NI DNEVA
4. RAZNO SE PRIDE

R. (iz IVETA)



Foto: M. H.

KAVADARČANI V LITOSTROJU

V ponedeljek, 1. oktobra, nas je obiskala skupščinska delegacija pobratene občine Kavadarci iz SR Makedonije, ki je bila gost občine Ljubljana-Šiška. Delegacijo je vodil podpredsednik skupščine Kavadarci tovariš Mile Kamčev, v njej pa so bili še tovariš Gligor Gečev, predsednik odbora ZZZB občine Kavadarci, odgovoren za gospodarsko sodelovanje med občinama Šiška in Kavadarci, tovariš Risto Stamadžijev, predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine in tovariš Gligor Duborov, sekretar sekretariata za gospodarstvo občine Kavadarci.

Goste je najprej sprejel generalni direktor Marko Kržišnik ter predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, nakar so si ogledali tovarno ter se ustavili v TOZD PUM, kjer je stekel zanimiv razgovor o delu ter samoupravnih in družbenoekonomskih razmerah v tej temeljni organizaciji.

Iz razgovorov lahko povzamemo, da se naša delovna organizacija na razne načine intenzivno vključuje v mnoge programe sodelovanja med občinama Ljubljana-Šiška in Kavadarci. V okviru gospodarskega sodelovanja Litostroj izdeluje dve Francisovi turbini za II. fazo hidroelektrarne Tikveš, nekaterim delovnim organizacijam v Kavadarcih smo že prodali nekaj viličarjev, trenutno pa teče dogovorjanje za dobavo štirih viličarjev za delovno organizacijo TRESKA.

Medsebojne stike sta vzpostavila Izobraževalni center Litostroj in podoben center v Kavadarcih.

Že tri leta uspešno sodelujeta tudi sindikalni organizaciji Litostroja in Agrokombinata Tikveš Kavadarci, zamenjujeta si počitniške zmogljivosti.

V TOZD PUM so ugotovili tudi možnost bodočega sodelovanja s tovarno FENI v Kavadarcih, ki bi preskrbela nekatere surovine za naše metalurške obrate.

K. G.



Foto: M. H.



Foto: M. H.

VISOK OBISK IZ KITAJSKE

Od 11. do 25. oktobra 1979 se je v naši državi mudila študijska delegacija partijskih delavcev komunistične partije Kitajske, ki jo je vodil član CK KP Kitajske in prvi sekretar partijskega komiteja province Liaoning tovariš REN ZHUNG YI. V delegaciji so bili še nekateri najodgovornejši voditelji kitajske province Liaonine, ki sodi po gospodarski in politični vlogi med najpomembnejše v LR Kitajski. V Sloveniji so imeli kitajski gostje pogovore s predstavniki CK ZKS in Gospodarske zbornice Slovenije, obiskali pa so tudi Iskro TOZD Telekomunikacije v Kranju in v ponedeljek, 15. oktobra 1979 Titove zavode Litostroj. Goste je sprejel generalni direktor dipl. inž. Marko Kržišnik ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Najprej so si z zanimanjem ogledali proizvodne obrate Litostroja, nato pa je sledil razgovor v mali dvorani delavske restavracije.

Po predstavitvi delovne organizacije in proizvodnega programa je sledil živahen pogovor, v katerem so se gostje zanimali za način političnega izobraževanja članov ZK ter samoupravljalcev in delegatov. Še posebno jih je zanimalo, kako delujejo člani ZK v procesu samoupravljanja in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Pogovor je stekel tudi o kadrovski politiki in kadrovanju za vodstvene in vodilne delovne naloge v podjetju, kakor tudi o celotnem postopku evidentiranja, kandidiranja in volitev v samoupravne organe TOZD in delovne organizacije kot celote. Ob koncu so se gostje zanimali še za socialni položaj oziroma skrb za standard naših delavcev. Zadovoljni z razgovori in navdušeni nad ogledom so se gostje ob koncu zahvalili za vse, kar so uspeli videti in slišati pri nas.

K. G.

POGOVORI O SODELOVANJU

V sredo, 19. septembra, sta se v Litostroju mudila indijski industrialci H. M. HOSEIN in novinar ter glavni urednik indijskega časopisa »GUJARANT SAMACHAR« INDIA MAHESH TAKAR.

Na njuno željo smo jima najprej razkazali proizvodne obrate Litostroja, kasneje pa organizirali razgovor s predstavniki uprave in prodaje. Seznanili smo ju z litostrojskim proizvodnim programom in dosedanjim izvozom naših izdelkov v Indijo.

H. M. HOSEIN se je predvsem zanimal za možnosti Litostrojevega nastopa v Indiji s proizvodnim programom talnih vozil in naprav ter strojev za preoblikovanje pločevine.

V razgovorih je bila izražena obojestranska možnost bodočega sodelovanja na omenjenih področjih, še posebno sedaj, ko se ponovno odpira možnost, da bomo v Indiji odprli svoje predstavništvo.

K. G.



POHVALA TOZDU IVET

Načrtovane aktivnosti v okviru akcije NNPP so za nami; seveda pa akcija še teče in je v Litostroju vsakdanja stvar. Delavci v Litostroju nismo bili posebno aktivni ob sklepnih aktivnostih 29. septembra, kar pa ne pomeni, da v aktivnostih nismo sodelovali. V TOZD IVET smo bili prijetno presenečeni ob podelitvi priznanja, kar dokazuje, da smo uspešno izvedli akcijo prav na začetku. Litostrojčani smo s to akcijo dokazali, da nas nič ne more presenetiti.

Tam kjer diši po znamkah in pečatih

Dnevno pride v našo tovarno od 25 do 50 kg pošte, iz tovarne pa odhaja na dan za približno 15 kg pošte. Če so dnevi »hudi« in se med pošto znajdejo tudi zajetni samoupravni sporazumi ali ostali delegatski material, pa se teža pošte, ki prihaja od zunaj, dvigne tudi do 100 kilogramov. Vsa ta pošta pa gre skozi roke treh pridnih delavcev v vložišču in potuje v torbi našega zunanjega kurirja Jožeta.

Marsikdaj se pritožujemo, da sploh ne moremo začeti delati, če prej ne spijemo obvezne jutranje kave. Se le po njej in po pokajenih cigaretah, ki že skoraj obvezno sodi zraven, smo pripravljeni bolj veseli pogledati okrog sebe. Tedaj pa so že na vratih kurirji, ki pridno raznašajo pošto, ki se je medtem zbrala v našem vložišču. Sprejele, zabeležile in razporedile so jo roke tovarišice Marije Pirih in Marije Rupert ter tovariša Jožeta Pirca. Marsikaj skupnega imajo ti trije sodelavci. Obema »puncama«, kot ju kliče njun sodelavec Jože, je ime Marija (zato tovarišica Pirih kličejo kar Marija), tovarišica Rupertova in tovariš Pirc sta sovaščana, saj sta oba doma iz Klečeta na Dolenjskem (to je blizu Šmihela pri Žužemberku), pa še priimka sta si nekako podobna. Bistveno kar imajo skupnega, pa je njihova dobra volja in prijaznost. Če ne bi bili vedno tako delovni in zakopani v

pošto, ki prihaja in odhaja, bi človek kar sedel in klepetal z njimi, vendar pa si za pogovor zelo težko utrčajo malo več časa. Kljub vsemu pa so si ga le vzeli in povedali nekaj o sebi, svojem delu in življenju v vložišču.

Tovarišica Marija Pirih dela v vložišču najdlje, in sicer že 19 let. V Litostroju je že 22 let, ves ta čas pa je delala v skupnih službah. Ko je začela z delom administratorja v vložišču, so bili še v pritličnih prostorih Obdelave, tam nekje leta 1960 pa so se preselili v sedanje prostore, ki so jih imeli prej gasilci. Ti so kajpak boljši in svetlejši, kljub temu pa tudi tu ni več najboljših pogojev za delo. Tovarišica Pirih, ki je sicer rojena v Murski Soboti, že od leta 1947 živi v Ljubljani, ima svoje delo rada in se med svojimi sodelavci dobro počuti. Njena naloga je vodenje protokola, vodenje prejetih in izdanih pošte, sprejem carskih in domačih paketov, vodi

blagajniški dnevnik in tako naprej. Če so vsi v službi še nekako gre — dela je ravno za sproti, če pa je kdo na dopustu ali če kdo zboli, tedaj postane »vroče«. Najtežje je v času dopustov — v polletnih mesecih. Takrat je še kako dobrodošla pomoč praktikantov in dijakov, ki se priložnostno zaposlijo v Litostroju.

Dokler je vse v redu, na to nihče ni pozoren — zdi se mu samo po sebi umevno. Čisto drugače pa je, če se pošta zameša ali (bog ne daj!) izgubi! V naglici seveda čisto lahko pride do napake, za to pa jih je tovarišica Pirihova tudi že slišala. Enkrat se je namreč že morala zagovarjati pri bivšem vodji zavarovanja tovarišu Veniki, ko se je izgubil že podpisan ček, drugič pa jo je poklical na odgovornost vojaški referent, ko je pomotoma odprla pošto pod »strogo zaupno«. Z dobro voljo pa se da marsikakšno napako popraviti in delati naprej dobre volje. Delovne vneme, ko sta pripovedovala, koliko kor ne manjka.

Druga simpatična sogovornica je bila tovarišica Rupert. V Litostroju dela nekaj manj časa — 8 let, začela pa je v uredništvu našega časopisa. Tu je delala približno osem mesecev. Delo pri časopisu ji je bilo zelo všeč, nič manj zadovoljna pa ni tudi z delom v vložišču. Tu beleži priporočene pošiljke, evidentira pošto, vodi kartoteko, knjiži kopije in pripravlja zunanjo pošto. Čeprav je bila tovarišica Marija malo bolj tiha, je takoj pritegnila svojima sodelavcema, ki sta se prav razvnela, ko sta pripovedovala koliko dela imajo pred prazniki. Najhuje je ob koncu leta, ko si vsi želimo čestitati in odpošljemo ogromno pošte. Ko take dni odhajamo iz tovarne dobre volje in če se le da že malo prej, v vložišču še mrzlično delajo in odpremljajo zadnje pošiljke. Pogosto odidejo domov veliko bolj utrujeni kot na navadne dni.

Zadnjemu pa smo pustili do besede tovarišu Jožetu Pircu — pa ne zato, ker bi bil nemara manj simpatičen ali zgovoren; prednost je moral pač dati »svojima punca-



Vesela in delavna je trojica v vložišču

(Foto: E. L.)

ma«. V Litostroju dela že skoraj 20 let, v vložišču pa 13. S svojim delom je zelo zadovoljen in mu je všeč, ker je zelo pestro in zanimivo. Pred prihodom v vložišče je delal v proizvodnji kot strugar, zdaj pa knjiži zunanjo in notranjo pošto tozgov Prodanje in IRRP. Omenili smo že, da je tudi tovariš Pirc doma iz Šmihela na Dolenjskem, vendar zdaj stanuje v Stični, od koder je tudi njegova žena. Obadva se vozita vsak dan v Ljubljano, vstajata ob štirih zjutraj in se vračata domov ob štirih popoldne. Pravi, da je v vseh letih službe zaspal mogoče petkrat, kar je za nekatere seveda skoraj nepojmljiv podatek. Zgodnjega vstajanja se je že dobobra navadil in pravi, da ni tako hudo kot se sliši, težko je le pozimi ali ob slabem vremenu. V veliko olajšavo mu je bilo avto, s katerim se pripelje do Ivančne Gorice, kjer vstopi v litostrojski avtobus, ob prepovedanih dnevih pa tako kot pred leti, vsak dan spet prepešči po 3 kilometre v eno stran. Sam sebi se je nasmejal, ko se je spomnil stvari, ki so ga včasih na vožnji na delo ali z dela kar precej razjezile. Včasih so popravljali avtobus, včasih so ga morali tudi porivati, zaradi okvar so se vračali domov že ob petih popoldne, nikoli pa se jim ta »beštija« ni pokvarila zjutraj, ko so se peljali na delo. Zjutraj je navadno v službi že ob pol šestih, tiste pol urice pa hitro skoči še h gasilec, kjer skupaj malo pomodrujejo.

Tovariš Jože pa se je spomnil še enega dogodka, ki danes zveni prav smešno. V naglici, s katero so lepili znamke, se je zataknilo pri kuverti, ki ni bila čisto ravna. Treba jo je bilo podložiti in za

to je bila najbolj primerna oddajna knjiga. Vložil jo je v kuverto, hitro nalepil znamke in vse skupaj — s knjigo vred — poslal v Linz v Avstriji. Z brzojavko, ki je knjigi sledila, je bila pomota odpravljena in knjiga je čez tri dni pripotovala nazaj v litostrojsko vložišče.

V vložišču pa že 14 let dela tudi zunanji kurir tovariš Jože Avbelj. Prej je delal štiri leta kot talilec v livarni jeklene litine, ker pa si je poškodoval oči, je bil premeščen na delovno mesto zunanjega kurirja. Velikokrat ga lahko vidimo, kako hiti z nabasano torbo pošte iz tovarne, proti koncu dneva pa se utrujen vrača. Seveda ni majhna stvar vsak dan prenašati po Ljubljani torbo, v kateri je skoraj 15 kilogramov pošte. Do lanskega leta je bilo pravzaprav še težje, saj je moral prnesti tudi vso zunanjo pošto, ki je je še veliko več. Tudi tovariš Avbelj se vozi vsak dan na delo, in sicer iz Preserja pri Domžalah, kamor se je preselil iz Limbarske gore nad Moravčami. Čeprav ne stanuje v Ljubljani, je z nasmeškom dejal, da »jo kar dobro pozna«. Kako je tudi ne bi!

To so torej naši sodelavci v vložišču. Čeprav jih mnogi med nami ne poznate, vemo, da so neke, saj vidimo rezultate njihovega dela. To se premnogim med nami zdi čisto normalno, vendar pa, kako bi bilo, ko bi se nekega dne pošta zaustavila. Čeprav jih delo veseli in ga radi opravljajo, si včasih le želijo, da bi jih kdo tudi pohvalil in da bi bilo njihovo delo bolje ovrednoteno. To pa si tudi zaslužijo. Zato smo vam jih tudi želeli predstaviti.

M. H.

IZLET V BRNO

Litostrojski upokoenci in še nekaj drugih izletnikov je z nestrpnostjo čakalo dan odhoda v Brno. Pot nas je vodila preko Dunaja do mejnega prehoda Mikulov in nato v zelo hudem naličju do nameravanega cilja — rekreacijski center Julijsa Fučika ob umetnem jezeru, ki ga tvori brnska pregrada. Imeli smo srečo, da je ob prihodu v rekreacijski center prenehalo deževati in da je bilo mogoče prenesti prtljago iz avtobusa v hišice brez strahu, da bi bili mokri do kože.

Ze prvi večer nas je po obilni večerji pozdravil tamkajšnji predsednik sindikata in nam zaželel prijetno bivanje v njihovi sredini. Dobili smo tudi program izletov v času našega letovanja.

Vreme nam tudi prvi dan bivanja ni bilo naklonjeno, saj smo si lahko ogledali le grad Špilberg nad Brnom, ostalih znamenitosti Brna pa si nismo mogli ogledati, ker je neprestano padel dež in bi bili popolnoma premočeni.

Nedeljsko jutro je bilo lepše, resda bolj hladno, toda brez padavin. Odšli smo do 28 m visokega spomenika »Mohila miru«, ki je večni spomin tisočm mrtvih vojakov, ki so v hudi bitki treh cesarjev za časa Napoleona padli v bitki pri Slavkovem (Austerlitz). Seveda smo si ogledali tudi muzej, ki je poleg spomenika. Od tu smo se odpeljali še v grad Slavkovo, kjer imajo lepo urejeno zbirko umetniških slik. Žal nam je bilo, da si nismo ogledali še Napoleonovega muzeja, ki je prav tako v tem gradu.

Popoldne istega dne nas je čakalo veliko presenečenje — ogled gradu Pernštejn. Na strmi skali stoji kakor grad iz pravljic o čarovnicah in s svojimi stolpi ustvarja res mogočen vtis že od daleč. Tudi notranjost gradu je izredno zanimiva, zato ni čudno, da je v njem vedno veliko število obiskovalcev.

Maccoha (Mačeha) je kraška jama, ki sicer po številu in lepoti kapnikov ne dosega naše Postojnske in Škocjanskih jam, je pa zanimiv zlasti drugi del jame, saj je vožnja s čolni po smaragdno zeleni vodi pravo doživetje.

Dva lepa gradova sta bila naslednji cilj našega potovanja. Valtice je izredno lepo opremljen, v gradu Lednice pa so zanimivi izrezljani stropi in stopnice, izdelani iz enega samega kosa lesa.

Na vrtu gradu je pod stekleno streho botanični vrt, poln trop-

skih rastlin. V ozadju parka stoji 62 m visoki minaret, kar malo nevsakdanji za to okolje. Nekaj pogumnih Litostrojanov se je povzpelo na vrh, odkoder je lep razgled na bližnjo in daljno okolico.

Za hojo po mestu je bilo zelo malo časa, zato smo si ga le bežno ogledali. Šele zadnji dan bivanja na Slovaškem smo bili prosti ves dan, da smo si lahko podrobneje ogledali Brno, prej zaradi izredno zanimivih programov tako ni bilo časa.

Vsi udeleženci izleta so bili navdušeni nad kraji, ki smo jih videli na Češkoslovaškem, še bolj pa nad izredno gostoljubnostjo naših gostiteljev, ki so vsako željo skoraj brali iz naših oči.

Med potjo domov nas je šofer Bojan zapeljal še na Dunaj in nam pokazal nekaj zanimivosti tega starega cesarskega mesta.

Se dolgo časa se bomo spominjali teh trenutkov, ki smo jih preživeli v Brnu in njegovi okolici.

Češkoslovaškim tovarišem se za izredno gostoljubnost in pozornost še enkrat iskreno zahvaljujemo in jim želimo prijetno bivanje pri nas.

H. Bratkovič



Blizu Brna smo obiskali znani grad Pernštejn (Foto H. Bratkovič)

JEZIKOVNE NAPAKE

Danes bomo zopet obravnavali neko stilistično ali slogovno posebnost, ki je pravzaprav v slovenskem jeziku nezaželena.

Namreč — v naš jezik seveda no bolj vriva samostalniški način izražanja namesto bolj priporočljivega glagolskega, da torej uporabljamo v stavku samostalnike tudi takrat, kadar bi isto lahko povedali z glagolom, pa še razumljiveje bi bilo. Od kod izvira takšen način izražanja? Izvor je v abstraktnem mišljenju, posledica pa je seveda abstraktno izražanje. Nekateri poklici — npr. pravniški, uradniški, politični, ekonomski — namreč svoje pripadnike navajajo k abstraktnemu mišljenju — in prav zato pravniški, uradniški, politični jezik občutimo kot suhoparen, trd, okoren, dostikrat celo težko razumljiv. Tak je recimo stavek:

»Prepočasno premagovanje tako izrazite hibe v osnovnem izobraževanju tudi ne omogoča hitrejšega spreminjanja izobrazbene strukture zaposlenih.«

Brez težav bi se dalo povedati isto na bolj razumljiv način: »Ker tako izrazito hibo osnovnega izobraževanja prepočasno premagujemo, tudi ne moremo hitreje spreminjati izobrazbenega ustroja zaposlenih.«

Moč jezika je v glagolu.

Dejanje moramo izražati z glagolom, saj je ta duša stavka. Slaba navada je, da izražamo dejanje s samostalniki, od glagolov pa uporabljamo samo tiste najbolj splošne (biti, vršiti se, zgoditi se...). Da tako res mnogokrat pišemo, bom navedla nekaj za naš časopis:

— v članku bo govor — **bo-mo govorili;**

— naše sodelovanje je pri usklajevanju načrtov — **sodelujemo** pri usklajevanju;

— izvršiti dobavo — **dobaviti;**

— obdelovanec na stroženju — **obdelovanec** strožimo;

— odprema bo izvršena — **jo bomo odpremili;**

— vrši se izdelava zvarjencev — **izdelujemo** zvarjence;

— potrebna je dobava delov — **dobaviti** moramo dele;

— pričenjamo z varjenjem — **začeli smo variti;**

— je izrekel čestitko — **je čestital;**

— začne se dela za izdelavo ponudbe — **začnemo izdelovati** ponudbo;

— smo mnenja — **menimo;**

— trenutno se vrši sestava — **se sestavljamo;**

— temu sledi odprema — **za-tem ga bomo odpremili;**

— ni možna dokončna montaža — **ne moremo ga dokončno zmontirati;**

— je imel razgovor — **se je razgovarjal.**

Sicer se lahko kdaj izražamo samostalniško, vendar moramo vedno paziti, da s tem ne okrne-mo razumevanja stavka. Za ljudi, ki pri samostalniški rabi pretiravajo, je značilno, da želijo v stavku povedati vse na kupu tako rekoč vse hkrati, vse v eni sapi; morda dostikrat besedila ne utegnejo niti pregledati, kaj šele popraviti. S tem pa delajo veliko škodo jeziku.

Vesna Tomc-Lamut



Referenduma 21. septembra letos so se množično udeležili tudi delavci tozda PUM (Foto: E. L.)

KOMANDANT DVEH BRIGAD

Poletje je mimo, končal se je čas dopustov pa tudi čas mladinskih delovnih brigad. Brigadirji so pospravili krampe in lopate, dela so končana, ponekod pa delovišča samevajo samo do naslednjega leta, ko bodo znova oživila.

O pomenu mladinskih delovnih brigad smo že neštetokrat brali in slišali.

Res je, da so minili časi navdušenega entuziazma, ko so se brigadirji v povojni Jugoslaviji skoraj z golimi rokami spoprijemali z naravo in iz ruševin gradili novo državo. Kljub temu pa so cilji ostali isti. To je krepitev bratstva in enotnosti, razumevanja med ljudmi, prijateljstva in solidarnosti. Nešteto je vezi, ki se spletajo med mladinci, ki niso naučene, temveč so se spletle ob skupnih žuljih in znoju. Zato je nemara prav, da brigadirje in njihovo življenje poznamo bolje, saj ga bomo le tako lahko cenili.

Eden takih brigadirjev, ki so se posebej izkazali, je tridesetletni **Srečko PIRMAN**, ki dela kot strojni brusilec v brusilnici orodjarne v tozdu Obdelava. Doma je iz Škofje Loke, v Litostroju pa je zaposlen že od leta 1964. Napačno je pravzaprav reči, da je bil brigadir, saj je bil v resnici komandant dveh brigad, spet pa ni tako narobe, saj njegovi žulji, ki mu še sedaj — v oktobru niso povsem izginili, pričajo o trdem delu na trasi in na ostalih deloviščih.

Srečko je bil komandant dveh mladinskih delovnih brigad, ki sta čez poletje delali v Brkinih. V prvi, ki je nosila ime MDA »Jože Gregorčič« so bili mladinci iz Škofje Loke, v drugi MDA »Brkini« pa mladinci iz cele Slovenije. Brigadi sta šteli po 48 in 42 mladincev, izmene pa so trajale po 21 dni.

Prvotno je bil Srečko Pirman določen le za komandanta ene izmene, nato pa so iskali komandanta še za eno brigado, ki je bila sestavljena naknadno, in si-

cer v petih dneh. Najprimernejši je bil Srečko, ki se je izkazal že v prvi brigadi, do težav pa je prišlo na delovnem mestu, saj bi se moral že vrniti. Vendar pa je v delovni organizaciji naletel na razumevanje in so mu odobrili izreden dopust še za naslednjih 21 dni.

V brigadah je že tako vroče, letošnje poletje pa je bilo še posebej »toplo«. V vasi Tatre, ki je sicer še v sežanski občini, pa že meji na ilirskobistriško, v prvih enaindvajsetih dneh sploh ni bilo dežja, v drugih enaindvajsetih dneh pa je tisti dež, ki je padel, bil komaj omembe vreden. Brigadirji so tam kopali kanale za vodovod (kar je tudi nujno, saj v Brkinih na splošno primanjkuje vode in so jo brigadirjem vozili v cisternah), utrjevali in planirali so bankine in brežine, sekali in čistili so gozd pod ptt linijami, postavljali so drogove za ptt linije in podobno. To je bilo pravzaprav delo vseh štirih brigad, ki so letos delale v Brkinih — ni pa to bilo vse. Brigadirji so delali tudi udarniško v popoldanskem času, če so jih za to prosili krajan. To je bilo prostovoljno delo brigadirjev, kjer so pomagali kmetom pri poljskih opravilih, uvedli pa so tudi en udarniški dan na teden, ko so delali vsi brigadirji. Zanimivo je, da so brigadirji prav z udarniškim delom pridobili največ ugleda med krajan, po tej poti pa so se med njimi sklepale tudi prijateljske vezi.

Disciplina in delavnost brigadirjev sta močno odvisni od samega komandanta. V prvi vrsti mora biti komandant vzor ostalim pri delu in pri samodisciplini. Čeprav Srečko prej še ni bil v takih brigadah, je znal krotiti mlade brigadirje in jim je z lastnim delom dajal zgled. Zato tudi ni nenavadno, da je bil kar trikrat odlikovan — dvakrat mu je udarniško značko dodelila brigadna konferenca, dvakrat pa sekretariat akcije. Brigada »Jože



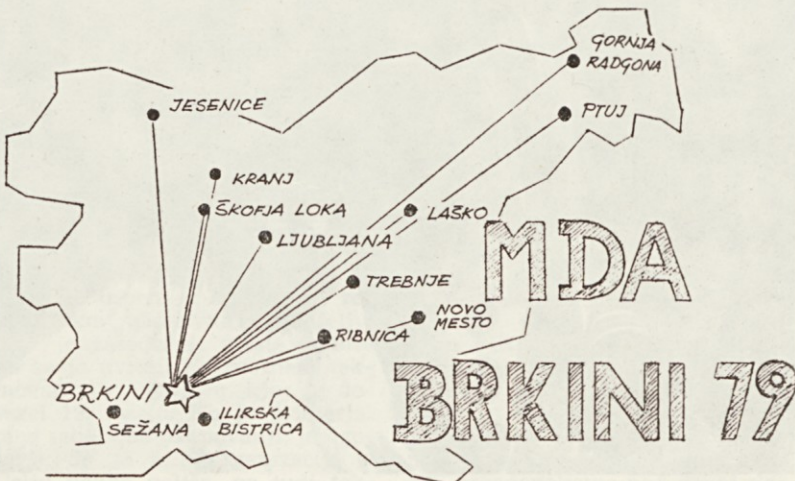
Srečko PIRMAN — štirikratni udarnik (Fot: K. G.)

Gregorčič« je celo presegla delovni dan za 20 odstotkov, s čimer je bila najboljša na celi akciji in so jo predlagali za republiško odlikovanje. Brigade so nekakšna šola življenja in ne vključujejo samo dela. V popoldanskem času so se v taboru razvile mnoge dejavnosti — od interesnih in idejnopolitičnih do kulturnih, športnih in zabavnih aktivnosti. Seveda so brigadirji urejali svoj stenčes in izdajali informativne biltene. Najlepsi so bili zabavni večeri, kjer so imeli pogosto manjše kulturne prireditve, ob tem pa so še zapeli in zaigrali. In za slovesen konec in spodobno slovo so zadnji večer organizirali še brigadirske poroke, ki so vključevale ves potreben ceremonial in poročne listine, le poročne noči so odpadle. No ja...

Da je življenje v brigadi res lepo, je priznala tudi sedemnajstletna zdomka, katere starši že 14 let živijo v Avstraliji. Med novimi prijatelji se je počutila zelo dobro in je bila celo dvakratni udarnik, vendar je dejala, da se bo po končani gimnaziji kljub vsemu vrnila v Avstralijo. Dni v brigadi pa prav gotovo nikoli ne bo pozabila. V tem času se je zgodilo tudi marsikaj smešnega. Najbolj so se brigadirji nasmejali dogodku, ki je povezan z imenom vasi Tatre, kjer so prebivali. Nek brigadir je namreč dobil v Tatre v Brkinih pošto (seveda iz Slovenije), ki je imela čehoslovaški žig. Ker so češke Tatre seveda precej bolj znane, je naša pošta poslala pismo najprej na Čehoslovaško, pozneje pa so ugotovili, da je vas Tatre tudi v Brkinih. Sicer pa glavno, da je pošta prišla v roke tistemu, kateremu je bila namenjena.

Ker se je Srečko Pirman, ki je obenem tudi komandant mladinske pohodne brigade v Škofji Loki, tako dobro odrezal v Brkinih, so ga že letos prosili, če bi tudi naslednje leto prevzel vodstvo pionirske brigade gorenjske regije. To bi ga sicer veselilo, v veliki meri pa je odvisno od dela v tovarni in razumevanja delovne organizacije. Vendar pa že letošnji uspeh kaže, da izredni dopusti, kot ga je imel Srečko letos, niso odobreni zaman.

M. H.



Z vseh koncev Slovenije so prišli mladinci na pomoč Brkincem

Poročilo o referendumu

Dne 21. 9. 1979 smo se delavci v TZ Litostroj na referendumu odločali o sprejemu Pravilnika o koriščenju sredstev skupne porabe za druge namene ter o sprejemu Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v letih 1977 do 1978.

Za Pravilnik o koriščenju sredstev skupne porabe za druge namene smo glasovali takole:

Od 3.514 volilnih upravičencev se je referendumu udeležilo 2.770 volilcev (78,83 odst.), od teh jih je 2.230 (63,46 odst.) »ZA«, 507 (14,43 odstotka) pa »PROTI«. Največja udeležba je bila v TOZD TVN, od 106 volilnih upravičencev jih je glasovalo 95 (89,62 odst.), v DS PFSR pa se je največ volilcev odločilo za sprejem: od 83 volilnih upravičencev jih je 64 (77,11 odst.) glasovalo »ZA«.

Po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v letih 1977—1987 pa smo glasovali takole:

Od 3.068 volilnih upravičencev se je referendumu udeležilo 2.424 volilcev (79,01 odst.), od teh jih je 2.038 (66,43 odst.) glasovalo »ZA«, 347 (11,31 odst.) pa »PROTI«. Največja udeležba je bila v TOZD TVN, od 106 upravičencev jih je glasovalo 95 (89,62 odst.), prav tako pa se jih je v TOZD TVN največ odločilo za sprejem: od 106 volilnih upravičencev jih je 84 (79,24 odst.) glasovalo »ZA«.

M. Ramovš



Na referendumu smo se odločali za samoupravni sporazum o združevanju investicijskih sredstev — volišče v TOZD IVET



TOZD Montaža

(Foto: E. L.)

Učenci ICL so bili brigadirji

Devetnajst učencev našega izobraževalnega centra se je vključilo v zvezno mladinsko delovno akcijo »Suha krajina 79«, v kateri je sodelovalo več brigad iz različnih republik. Poleg naših učencev je bilo v brigadi narodnega heroja Staneta Kosca (to je bila brigada občine Ljubljana-Siška) še nekaj učencev drugih srednjih šol in mladih delavcev, skupaj 30 ljudi.

V vasi Prevole so krajanom pomagali zgraditi vodovod in popraviti ter na novo vgraditi cesto. Delo sicer ni bilo lahko, vendar so mladi brigadirji z zadovoljstvom izpolnjevali naloge, ki so si jih sami zadali. V prvih desetih dneh je povprečna norma znašala 123 % na udarni dan pa namesto planiranih 10 % več kar 183 %. To so rezultati, na katere so vsi lahko ponosni!

Prijateljstva, sklenjena med skupnim delom, ostanejo trajni dokaz bratstva in enotnosti mladih. Mladi pa niso samo delali na trasi, temveč so bili aktivni tudi v interesnih dejavnostih, športu, zabavi, obujanju spominov iz NOB, izdajali pa so tudi svoje glasilo in sicer enkrat tedensko.

Kljub trdemu delu je brigadirsko življenje nekaj lepega, enkratnega, mnogi med njimi se bodo prihodnje leto spet srečali kje s krampom in lopato v roki. V vseh pa veje zavest, da so storili nekaj dobrega, koristnega, nekaj kar Suha krajina potrebuje, da bo znova zaživela, da se bo približala svetu.

STRAN IZ BRIGADIRSKEGA DNEVNIKA

Prvi dogodek: neznosen hrup, ki naznanja konec spanja; sledi slovar bolj ali manj lahkih besed. No, jezik si si razgibal in zdaj imaš še nekaj sekund do jutranje telovadbe. En, dva, tri, štiri, dva, dva, tri, štiri... Poka, škriplje, ah, oh in sploh. Toda to je le ogrevanje, kajti na trasi trde suhokrajinske zemlje ni oh in ah in sploh, temveč odločen zamah.

Tako kopljemo jarke do malice, ko lahko ves bes, kar ga imaš, preneseš na odpiranje konzerve, kar s krampom, če ne gre drugače. Lahko pa pomisliš tudi na dekletke, ki dela na sosednji trasi.

Pravijo, da brigadirji pojo ubrano. No, če jih je več s posluhom, kakor je moj, te trditve nikakor ne bi mogel dolgo zagovarjati!

»Hej, hej, zaspaneti! Zbudite se!«

»Kaj je, kaj nas budiš?«

»Ah, nič, samo povedati sem vam hotel, da je ura pol treh in da imate še devetdeset minut spanja,« odvrne dežurni stražar.

Čez devetdeset minut se bo torej začelo vse znova: neznosen hrup, ki naznanja...

Ivan Nikolić, 3. a ICL

Za boljše delovne pogoje

Na področju varstva pri delu je bilo izrečeno že mnogo besed, te so velikokrat pomenile tudi uresničitev raznih zahtev, ki tarjejo delavce na delovnih mestih. Toda take probleme oziroma zahteve lahko uspešno rešujemo le takrat, ko so vsi vodstveni dejavniki enakega mnenja, da je potrebno urejevati tudi delovne prostore, predvsem tam, kjer je delo fizično težko.

Take izboljšave smo v dopustnih dneh izvedli v skupni akciji v metalurških obratih. Danes so ti prostori lepo prepletkani in tako svetli, da so lahko vzor drugim, ki si zaradi raznih pomanjkljivosti česa takega še ne morejo privoščiti. Pri tem moram dati posebno priznanje vodstvu livarne jeklene litine, ki je s stalno osebo prisotnostjo bdela ne samo nad izvajanjem nevarnega dela, temveč se je posvetovalo s strokovno službo za varstvo pri delu o varnem načinu takega dela.

Priznanje pa ne zasluži samo metalurgi, temveč tudi organizatorji del v TOZD PZO, ki so po dolgih letih ponovno usposobili tlak v prostoru, kjer izdelujejo oziroma varijo vedno večje izdelke. Tlak je izdelan na poseben način, zato bo njegova življenjska doba prav gotovo daljša od prejšnjega.

Še veliko izboljšav na delovnih mestih bi lahko omenili (na primer v kalilnici), toda naj zaključim z mislijo, da se počasi vendar vztrajno uresničuje misel, da je zdrav delavec naše največje bogastvo.

I. Šavor

30 LET SVETA ZA VZAJEMNO EKONOMSKO POMOČ — SEV

Mednarodna investicijska banka

Jugoslavija je podpisala z Mednarodno investicijsko banko v Moskvi sporazum o sodelovanju na področju kreditno finančnih odnosov, da bi lažje skupno nastopala, zbirala sredstva in uresničevala druge oblike poslovnega sodelovanja, ki zanimata obe strani. Na podlagi tega sporazuma lahko naše organizacije združene dela prek pristojnih republikanskih organov in Zveznega sekretariata za finance predlagajo tej banki kreditne zahtevke za dodelitev investicijskih kreditov.

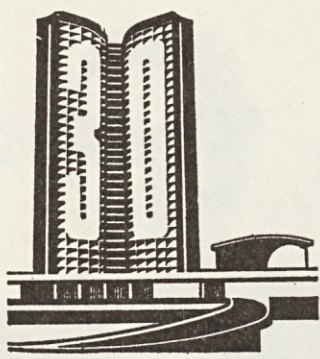
Mednarodna investicijska banka v Moskvi, ki je bila ustanovljena na 1971. leta, sodeluje z organi Sveta za vzajemno ekonomsko pomoč, Mednarodno banko za ekonomsko sodelovanje v Moskvi in z drugimi gospodarskimi organizacijami držav članic banke. Prav tako lahko sodeluje in navezuje poslovne odnose z mednarodnimi finančnimi in drugimi institucijami ter bankami. Določena je začetna vsota 1.100 milijard rubljev statutarne kapitala, ki ga članice vplačujejo postopno, po do-

ločenem ključu in po določenem sistemu.

Ta banka kreditira objekte višjega proizvodno-tehničnega nivoja, ki zagotavlja proizvodno višjih kvalitete z minimalnimi stroški ter ustrezajo cenam na svetovnem trgu. Jugoslavija pa ima nedvomno izpolnjene vse pogoje glede zahtevnega tehnološkega in tehničnega nivoja ali glede razpoložljivih zmogljivosti, da bi se vključevala v gradnjo takšnih investicijskih objektov.

Mednarodna investicijska banka daje srednjeročne kredite do 5 let in dolgoročne do 15 let s 3 do 5-odstotno obrestno mero. Kredite odobravajo v prevodnih (transferibilnih) rubljah, če pa je nujno potrebna obrema iz zahodnih držav, daje banka kredite tudi v konvertibilni valuti in to do 30 odstotkov skupnega kapitala.

Posojiljemalec mora poskrbeti za garancijo za vplačilo kredita v valuti, v kateri je bil odobren po soglasju pristojnih organov svoje države. Anuitete za kredite v prevodnih rubljah se odplačujejo z



ustvarjenimi sredstvi vrednosti izvoženega blaga praviloma iz proizvodnje, za katero so bili odobreni krediti, in v rokih, ki so določeni za odplačilo anuitet.

Naše OZD, ki bi želele najeti kredite pri MIB za rekonstrukcijo in razširitev svojih proizvodnih zmogljivosti, lahko store to le v primeru, da je ponudba za opremo od firm iz držav članic SEV v prevodnih rubljah in da imajo čvrste obveze kupcev v državah SEV za nakup blaga in njihove opreme v prevodnih rubljah. Cene, izražene v prevodnih rubljah, so na celotnem področju SEV enotne. To so v bistvu svetovne cene, očiščene raznih monopolnih, konjunkturalnih in špekulativnih vplivov svetovnega trga, ustaljene za določeno dobo.

(Se nadaljuje)
R. Potočki

POTOVANJE V BOLIVIJO

Skozi Tartagal — Positos

Na severu Argentine sta pokrajini Salta in Yujny. Severni meji teh dveh pokrajin pomenita tudi državno mejo z republiko Bolivijo. V tem tropskem predelu države so tudi najbolj prometni mejni prehodi: POSITOS, AGUAS BLANCAS in la QUICA. V Bolivijo smo se namenili skozi prehod POSITOS. Cesta pelje iz SALTE skozi mesto Tartagal do Positosa in nato v notranjost Bolivije v mesto Vaciba.

Rotor mojega Fiata je zabrnul v oblačno sobotno jutro in odpeljali smo se v Salto. Tu so nam na bolivijskem konzulatu v potne liste vpisali turistične vize.

Oblačno nebo se je razprostiralo v neskončnost proti severu. Relativna vlaga je bila visoka, vendar ni deževalo. Okolica je bila še vedno pusta in ožgana od sonca, saj bi v tem predelu moralo priti deževati še le čez mesec dni. Tu in tam smo opazili ob cesti cvetoče kaktuse. Narava se je povsem spremenila, ko smo se pripeljali v bližnjo pokrajino Yujny. V daljavi smo zagledali zelene griče, tu so oblaki že zadeli ob nji preko reke BERMEJO smo gričev so se razprostirala črna polja sladkornega trsa. Na nekaterih poljih so ravnokar zasadili trst, drugje je pa že bil dovolj velik, da ga bodo v jeseni posekali za proizvodnjo sladkorja. V tem času so sekali trsje, katerega listje so požgali, tako da so na poljih ostala samo ožgana stebila, iz njih bodo delali alkohol. Za proizvodnjo sladkorja pa trst posekajo ali pokosijo s stroji.

Kmalu se je narava zopet spremenila, zeleni griči so ostali za nami in zapeljali smo v sušno področje.

Bližali smo se Tartagalu, večjemu mestu, ki je znano kot najtoplejše mesto v Argentini. Vročina je bila neznosna. Odprli smo okna avta, vendar ni pomagalo. Po vožnji preko reke BERMEJO smo prispeli do večjega novega naselja, v katerem žive črpalci nafte. Veliki cevovodi, speljani do rezervuarjev, že sami povedo, da tu črpajo velike količine surove nafte. Ustavili smo se le toliko, da smo se malo odžejali in napolnili rezervuar avtomobila z gorivom.

Nadaljevali smo pot in čez pol ure smo zapeljali v središče mesta. Po skoraj osmih urah vožnje smo se malo oddahnili, saj je bila za nami skoraj 450 km dolga pot.

Nastanili smo se v hotelu, vendar nismo dobili sob s klimat-

skimi napravami. Po večerji smo se sprehodili po osvetljenem mestu, a le za kratek čas, saj je bila vlaga neznosna. Noč je bila hitro za nami in zjutraj smo se vsi skupaj odpeljali proti mejnemu prehodu. Ko smo odšli iz Tartagala, je bila temperatura že zjutraj 37 stopinj Celzija.

Do Positosa smo morali prevoziti še 70 km lepe in ravne ceste. Na obeh straneh ceste je bila delno suha, neprehodna džungla, le tu in tam smo videli poti, ki vodijo v notranjost. Brez težav smo prešli argentinsko mejo, na bolivijski meji smo se sami prijavili na carini. Na meji je bil velik promet, Argentinci so prinašali iz Bolivije sladkor, Bolivijski pa iz Argentine vse ostalo. Poiskali smo taksi, ki nas je odpeljal v 10 km oddaljeno mesto Yacito. Ulice v mestu so bile zgrajene po sistemu kvader kot v Argentini. V Yaciti je bil tlakovan samo center. Ogleдали smo si bližnje ulice in videli, da so življenjski pogoji v Boliviji slabši kot v Argentini. Prebivalci so večinoma Indijanci plemena COYA in mešanci, v glavnem se ukvarjajo s prekupčevanjem in tihotapljenjem. Zgradbe, v katerih

živijo, so revne in umazane. Mesto je pravo barakarsko naselje.

Bolivijska industrija je slabo razvita, zato tehnični predmeti iz uvoza niso ocarinjeni. Kupili smo programirane ure in značilne srebrne spominke, ki jih izdelujejo Indijanci plemena COYA. Na meji in carini nas ni nihče pregledoval, šele na karabinjerski postaji so nam pretresli avto in torbe. Čez mejo smo šli brez ur, nazaj pa smo imeli vsak svojo novo.

Kontrola je tako stroga zato, ker po tej poti skozi prehod Positos tihotapijo tudi mamila. Ob 13. uri smo se vrnili v Tartagal. Sonce je razgnalo oblake in temperatura se je dvignila na 43 stopinj Celzija. Po kraštem postanku smo obrnili avto proti domu v Cabra Coral.

Znak ob cesti nas je opozoril na posebnost, da so tu še stara indijanska plemena. Zavili smo z glavne ceste in prispeli v naselje. Z bičevjem krite in iz zemlje obdelane hiše so bila bivališča Indijancev, ki se preživljajo tako, da izdelujejo tapiserije, izdelke iz gline in lesa. Pri vhodu v naselje poglavar sprejema vstopnino in denar od prodanih predmetov.

Fičko je vzdržal in nas srečno pripeljal domov v Cabra Corral. Še dolgo smo se spominjali barantanja in kramljanja z Bolivijsci in Indijanci v okolici Tartagala.



Indijanci iz okolice Tartagala

Cilj: ČSSR

Sobota, 25. avgusta pred Slovenijo avtom na Celovski cesti.

Ura ni prerana, pa se vseeno počasi zbiramo okrog avtobusa. Cilj vseh je isti: Izlet na Češko. Po akademskih petih minutah čakanja nas vodič presteje in glej, 41 nas je, torej smo vsi. Avtobus veselo odpelje proti Kranju. Pred Kranjem se ustavimo. Pred nami je težka prometna nesreča. Po slabi uri čakanja se odpeljemo naprej proti mejnemu prehodu, kjer začuda hitro opravimo mejne formalnosti na naši in avstrijski strani. Peljemo se proti celovski kotlini, mimo vojvodskega prestola, kjer so naši predniki volili vojvode. Okolica prestola je zanemarjena. Naš avtobus pelje naprej. Pot je enolična, zato pa je v avtobusu zelo živahno. Vodič odlično opravlja svojo nalogo, saj nas z veselimi domislicami spravlja v smeh. Približuje se češka meja. Avtobus utihne, nestrpnost rase. Po neakademskih petih minutah nas končno spustijo skozi zapornice. Na meji smo. Toda glej ga, vraga. Tu potne liste poberejo, jih nesejo v zgradbo carinarnice, kjer jih dobro proučijo, preden jih dobite. Treba 20 minut, preden jih dobimo nazaj. Končno je vse opravljeno tudi na prehodu Dolnje dvorišče in avtobus veselo drvi proti cilju — Červení. Tja se pripelje močno pozno zvečer utrujeni in vsi željni mehke postelje. Sprejem je prisrčen, tako da pozabimo na utrujenost. Toda potrebno je iti spat, ker nas naslednji dan čaka ogled Prage. Zjutraj nas že čaka dobro znani vodič František, da nas popelje v Prago. V Pragi se nastanimo v pivskih sodih. Da, naše prenočišče so stari odsluženi sodi. Niso sicer zelo udobni, je pa kar prijetno spati v sodu, kjer je bilo včasih nekaj deset hektolitrov piva, seveda za nas, ki smo bili manjše postave, večji so se pa malo skrčili. Ogled Prage je bil bolj površen, večji del po dežju, pa še pred nosom so nam zapirali muzeje. Naslednji dan je bilo v Pragi vreme lepše. Ogleдали smo si le nekaj znamenitosti, saj če bi si hoteli ogledati vse, bi morali ostati v Pragi teden dni.

Zadnji večer v Pragi smo večerjali v 500 let stari restavraciji pri Fleku, ki je preurejena iz nekdanje samostanske jedilnice. Pozno zvečer smo se vrnili v Červeno.

Naslednji dan smo si ogledali tovarno ZVVZ Milevsko. V spominu sta nam ostali dve značilnosti. Prva velika značilnost so delavke v tej tovarni. Mnogo jih je in tu delajo kot varilke, krivilke na velikih strojih, voznice kar, pleskarke, tako da smo se vsi čudili, kako je mogoče, da ženske opravljajo taka dela, ko jih pri

nas še močnejši težko (ali pa nočejo).

Z zanimanjem pa smo si ogledali postopek, po katerem z eksplozivom na enostaven in cenen način naredijo hruskasto obliko rezervuarja za prevoz cementa.

Po ogledu tovarne smo se vrnili v Červeno na kosilo, nato pa smo se odpeljali na grad Kono-pište. Mnogi tako lepih muzejskih zbirk orožja, oklepov, lestencev, rogov divjadi še nismo videli. Vodič je odlično govoril srbohrvatski jezik, tako da smo res imeli pravo predstavo o vsem, kar smo videli v gradu.

Bilo je že zjutraj, ko smo se po naporni noči odpeljali do starega mesta Pisek. Kakšnih velikih znamenitosti nismo videli, zato pa smo pridno nakupovali razne drobnjarije in spominke, kajti neusmiljeno se je približeval čas vrnitve. Po kosilu v Červení smo si šli ogledat še grad Orlik. To je izredno lep grad, ki je nekoč stal na 60 m visoki skali nad reko Vltavo, po zaježitvi reke pa sedaj stoji tik ob vodi. Tudi ta grad ima čudovite zbirke orožja, rogov, veliko knjižnico in posebno sobo, katere strop je ves izrezljan. Pred gradom smo naredili še skupinski posnetek za spomin, nato pa odbrzeli proti Červení.

Po slavnostni večerji smo imeli družabno srečanje s predstavnik ZVVZ Milevsko. Ob dobri glasbi smo se veselo zavrteli, vendar je zabava trajala točno do polnoči in nič več. Ko smo prislili upravnik rekreacijskega centra, naj nam dovoli še malo, se je samo nasmehnil, odgovoril pa nam ni nič.

Četrtek je tu. Vračamo se domov. Čez mejo smo, kot bi trenili. Že smo v Avstriji, vozimo se po dolini s čudovitimi jezeri. Avtobus prične voziti počasneje in to je tudi razumljivo, saj se vzpenjamo na prelaz Katschberg. Ta prelaz je za nami, vozimo se po prijetni dolini, obdani z visokimi vrhovi. Zopet se vzpenjamo, tokrat na tauernski prelaz. Že smo mislili, da je tega vzpenjanja konec, pa nas čaka še Korensko sedlo in naša meja, kajti največ sitnosti smo imeli prav na naši meji. Na srečo nas vseh se je vse srečno končalo. Utrujeni smo, toda veseli, da zopet stojimo na domačih tleh, kajti vedno, ko se vračamo domov iz tujine, nam pride na misel pregovor: povsod je lepo, doma je pa najlepše. Utrujeni smo se pozno zvečer vrnili v Ljubljano, vendar bo prisrčnost čeških gostiteljev za vedno ostala v naših srcih.

S. Popek

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

PELLAPRAT — PRVI KUJAR SVETA

Moderna francoska in mednarodna kuharska umetnost

Prva knjiga H. P. Pellaprata, slovečega mojstra kulinarstva, ki je izšla leta 1935, je bila deležna pri strokovnjakih kakor tudi pri širši javnosti tiste izjemne pozornosti, kakršno doživi le »knjiga stoletja«.

Slovenska izdaja te knjige je popolnejša, saj jo je dopolnilo štirideset strokovnjakov, učencev pokojnega Pellaprata. »Moderna francoska in mednarodna kuharska umetnost« ima na skoraj osemsto straneh velikega formata nad tri tisoč receptov, ki so metodično in pregledno urejeni po poglavjih. V knjigo so vključeni le tisti recepti, ki so kakorkoli značilni za francosko kuhinjo. Povrh so sodelavci knjige vključili tudi veliko število receptov za jedi drugih narodov. V slovenski izdaji so recepti oziroma jedi smiselno poslovenjeni, vendar ima vsak recept poleg slovenskega še izvorni naslov v francoščini, kar predstavlja za marsikoga dragoceno informacijo. V knjigi je poleg receptov posvečeno precej prostora tudi praktičnim nasvetom v zvezi s sprejemanjem gostov in serviranjem jedi, obsežni so tudi sestavki o raznih pijačah in tehnološki kuhanja.

Knjiga ima 284 barvnih slik, ki pojasnjujejo in dopolnjujejo tekstovno gradivo. Knjiga ima še posebno poglavje z naslovom »Kuharska tehnika v slikah«, kjer je na 46 straneh natisnjenih 138 črno-belih fotografij, ki ponazarjajo, kako je treba opravljati razna dela v kuhinji. Za lažje razumevanje teksta je knjigi dodan tolmač kuharskih izrazov, na koncu pa je še troje kazal.

786 str., vel. formata, pl. 950 din

OD PONUDBE DO NAROČILA

(Nadaljevanje iz 8. številke)

Po odločitvi, da bo Litostroj ponudil opremo, ki je predpisana v tenderju, začnemo izdelovati ponudbo.

Ponudba za investicijsko opremo v Litostroju ni delo enega človeka — se pravi samo komercialista. Pomembno je sodelovanje projektanta, ljudi v predkalkulaciji in seveda, če se nudi še montaža, dajo svoj prispevek h končni ponudbi še strokovnjaki za montažo. Zadnja leta pa že pri sami izdelavi ponudbe sodelujejo tudi delavci iz planskih služb. Roki za izdelavo ponudbe in predajo na licitacijo so za nas običajno kratki. Težave so tudi v tem, kjer lahko neka dela začnemo šele, ko so predhodna že narejena. Na primer — predkalkulacija ne more začeti svojega dela, dokler mu projektant ne da potrebnih podatkov in zopet dokler ne pridemo do lastne cene oziroma prodajne cene tozdov. Vse osnove, vsi podatki raznih služb se zbirajo v prodaji in na osnovi njih komercialist izdelava ponudbo. Tu je treba posebej poudariti izredno važno in odgovorno delo projektanta, ki s svojimi odločitvami je v sami osnovi bistveno vpliva na ceno opreme, ki jo nudimo, prav tako pa lahko tudi s svojimi tehničnimi rešitvami vpliva na odločitev kupca. Časa za izdelavo ni nikoli preveč, vendar lahko zatrdim, da z naporom sodelujočih pri izdelavi ponudbe še nismo zamudili niti ene licitacije.

Licitacija

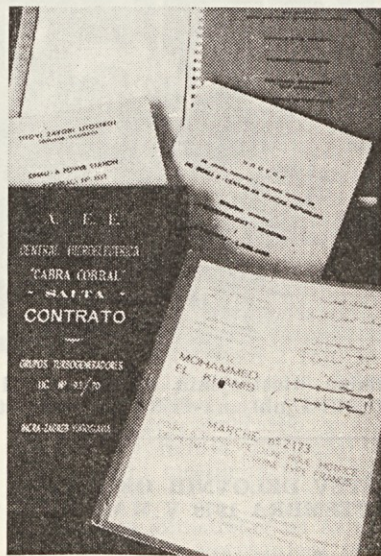
Najvažnejše za ponudnika je, kdaj je licitacija, torej kdaj bo kupec pregledal našo ponudbo in seveda ponudbo naših konkurentov. V tenderju je to označeno z besedo »Closing Date«, kdaj — do ure natančno bo odpiranje ponudb, določen je tudi prostor, kje bo to potekalo. Ponudbe je treba predati pravočasno, kasneje jih ne sprejemajo več. Po predpisih-uzancih mora biti licitacija-odpiranje ponudb javno. Ponudbe, ki prispejo pravočasno, morajo ostati zapečateni do javnega odprtja. Vendar nikoli ne bom pozabil navodila svojega šefa — že izkušena prodajalca v nemirnem mednarodnem trgovskem morju, ko sem odhajal prvič samostojno na licitacijo v Romunijo.

Bistvo navodil je bilo: »Ponudbo predaj tik pred licitacijo in imej jo ves čas pred očmi!«

Kajti — eno so pravila, po drugi plati pa tudi ne bi dal roke v ogenj, da na licitacijah vedno vse ponudbe ostanejo zaprte do javnega odpiranja. Kljub vsem pravilom še vedno obstaja možnost, da konkurenca predčasno pride do bistvenih podatkov iz naše ponudbe.

Predno predsednik odbora za izvedbo licitacije začne izklicati ponudbene cene, se člani komisije prepričajo, ali je ponudnik zagotovil vse za veljavnost ponudbe. To so predvsem razne bančne garancije o resnosti ponudbe.

Licitacija je za komercialista velika izkušnja, kajti so dežele, kjer na licitaciji poleg cene kon-



kurenta izveš še druge zanimive podatke. Seveda pa vedno ni tako, na nekaterih licitacijah ne dobiš niti potrdila, da si se licitacije udeležil!

Zanimivo je opazovati Japonce. Vedno jih na licitacijo pride več, opremljeni so z magnetofoni, verjetno tudi s fotoaparati (vendar teh nisem videl). Če licitacijska komisija dovoli vprašanja in daje odgovore iz ponudbe konkurentov japonski udeleženci sprašujejo največkrat za tehnič-

ne podatke iz ponudb ostalih udeležencev.

Če smo se na licitaciji glede na ceno uvrstili med prva tri, včasih med prva štiri mesta, se vračamo domov z upanjem, da še ni vse izgubljeno, saj smo v ožjem izboru in kupec nas pokliče na razgovor.

Kljub temu pa je le najbolj verjetno, da posel dobi tisti, ki je na licitaciji prvi. Na sami licitaciji se kupec še ne odloči, čigavo opremo bo kupil; v tenderju razpiše čas veljavnosti ponudbe in v tem času lahko razmišlja in se pogovarja, predno se dokončno odloči.

Izredno pomembni so prvi razgovori s kupcem, kjer obstaja možnost, da kupca opozorimo na kakšne tehnične rešitve. Litostroj ima strokovnjake, ki so sposobni v tujem jeziku v ostri mednarodni konkurenci braniti našo ponudbo in tudi (nemalokrat) pripeljati kupca do tega, da se odloči za našo opremo. Temu potem sledi tisto najlepše za prodajo in seveda za Litostroj, to je podpis pogodbe.

Na kraju bi pripomnil, da ni vsaka hruška medena, da je potrebno izdelati mnogo ponudb, predno dobimo pogodbo. Vsaka naša ponudba je ogledalo naše tovarne in naše sposobnosti in ravno zaradi tega, zaradi uveljavitve in uspeha na mednarodnem trgu zahteva od vseh nas, da smo jutri boljši kot danes!

J. Babič

III. delovno tekmovanje kovinarjev

Tretjega delovnega tekmovanja SRS v Celju, od 6. do 8. septembra, se je poleg predstavnikov vseh kovinarskih poklicev v delovni organizaciji Litostroj, udeležilo tudi šest tekmovalcev-livarjev. Udeležence republiškega tekmovanja v livarstvu smo izbrali po predhodnem internem tekmovanju livarjev v Litostroju.

Tekmovanje je bilo zelo obsežno. Poleg praktičnega znanja livarskega poklica so morali tekmovalci pokazati kako obvladajo teoretični del stroke, kako poznajo predpise o varstvu pri delu in teorijo samoupravljanja.

Tekmovalci-livarji so nas razveselili z odličnimi rezultati teoretičnega dela tekmovanja, saj so zasedli vsa prva mesta. Tako so livarji dokazali, da so dobri strokovnjaki, da poznajo predpise o varstvu pri delu, posebno znanje pa so pokazali na področju samoupravljanja. To je še en dokaz, da dober delavec ni le dober strokovnjak, ampak tudi dober samoupravljaec, kar je še posebej pomembno pri uresničevanju načel samoupravnega socializma.

Praktični del tekmovanja je organizirala Železarna Store v prostorih nove livarne. Po predhodnem žrebanju so bili livarji razdeljeni v tri tekmovalne skupine, tako da je v vsaki skupini tekmovalo po 10 livarjev. Tekmovalni prostor, kakor tudi ves potreben material in orodje, je bilo skrbno pripravljeno. Tekmovanje samo je potekalo v popolni tajnosti, tako da smo imena in vrstni red tekmovalcev zvedeli po zaključku dela vseh komisij in dešifriranju številnih udeležencev.

Na oceno praktičnega dela tekmovanja je vplivala predvsem kvaliteta forme in ulitka, izdelovalni čas in ekonomičnost. Poseben poudarek je bil dan prav kvaliteti forme in ulitka, na katero v večji meri vpliva sam livar. Manjši poudarek pa je bil dan izdelovalnemu času forme, kakor tudi ekonomičnosti oziroma teži ulitka.

Livarji Litostroja so po odličnih rezultatih v teoretičnem znanju, pokazali svoje kvalitete tudi v praktičnem delu tekmovanja,

saj so v končnem seštevku zasedli prvo, drugo, četrto in šesto mesto in pridobili pravico zastopati nas na državnem prvenstvu kovinarjev v Sarajevu.

Taka uspešna uvrstitev naših livarjev na III. republiškem tekmovanju kovinarjev nam je v ponos, hkrati pa spodbuda za nadaljnje delo in razvoj livarskega poklica.

Organizacija celotnega tekmovanja je bila zelo dobro pripravljena, od sprejema ekip, bivanja, pa vse do zaključka tekmovanja. Domači livarji so pokazali izredno gostoljubnost, saj so nas spremljali na vsakem koraku med tekmovanjem, kakor tudi v prostem času.

Tako uspešno organiziranega tekmovanja kovinarjev si želimo še v bodoče.

F. Kranjc

NAJBOLJŠI LIVAR NA REPUBLIŠKEM TEKMOVANJU

17 let že dela v Litostroju livar Miro PIRC, ki nas je letos zastopal na republiškem in zveznem tekmovanju kovinarjev. Vrsto let je delal kot livar v livarni sive litine, sedaj pa že približno pol leta dela v kontroli sivih ulitkov.

Velik uspeh je dosegel na republiškem tekmovanju v Celju, kjer je zasedel 1. mesto, slabše pa se je uvrstil na zveznem tekmovanju v Sarajevu, kjer je dosegel 12. mesto. Ko je primerjal med seboj obe tekmovanji, je ugotovil, da je bila organizacija v Celju veliko boljša, pa tudi tekmovalni izdelek je bil zahtevnej-

Za nami je 34 let aktivnega delovanja združenih narodov. Potreba po ustanovitvi te svetovne organizacije se je pojavila kot potreba in želja vseh narodov, ki so želeli v svetu varnost in mir. Največ je k temu prispevala druga svetovna vojna, ki je porajala potrebo, da bi se narodni združili in s skupnimi močmi uničili širjenje fašizma ter zasužnjevanja ljudi. Prve priprave pred ustanovitvijo ZN so imeli zavezniški skupaj z narodi, ki so vodili osvobodilne boje. Temu je sledil niz srečanj, ki so od Atlantske listine preko jaltske, krimske in teheranske konference pripeljali do ustanovitve OZN. Novo ustanovljena svetovna organizacija se je že v naslednjih letih spopadla z novo vrsto dogodkov, ki so grozili svetovni organizaciji. Naj navedem le nekatere od njih: leta 1947 — vojna med Izraelom in arabskimi deželami (Egipt, Sirija, Libanon, Jordanija). Po tem se v naslednjih letih dogodki vrstijo kot na filmskem platnu: boji v Kašmiru, na tleh Indije, v Koreji, Cipru, na Bližnjem vzhodu... Sedaj je bilo reševanje omenjenih dogodkov ena od glavnih nalog varnostnega sveta, ki v organizaciji ZN skrbi za varnost in mir v svetu.

OB DNEVU OZN

24. oktober

Poleg teh akcij, ki so bile bolj vojaškega značaja (intervencije mornarice) je bilo pred OZN še veliko dela. Bilo je potrebno čim prej prepovedati rasno diskriminacijo in s tem pospešiti boj proti njej. To pomeni: dati vsem ljudem sveta človeške pravice ne glede na raso, vero, jezik ali barvo kože. Ti boji se še vedno nadaljujejo, predvsem na jugu Afrike, kjer upamo, da bodo čimprej končani s prenosom pravic in oblasti na črnsko večino.

Drugi problemi, ki so se pojavili, so bolj konkretnega značaja, kajti nujno je bilo pripraviti čim več hrane za lačne v svetu. V Indiji na primer sedaj od lakote umira okrog 10 milijonov ljudi. Vsako leto umre na svetu 20 milijonov ljudi. Zato so se OZN preko svoje posebne agencije FAO, ki je zadolžena za kmetijstvo in poljedelstvo, vključili v akcijo za organiziranje rezerv hrane, ki bi se delile lačnim.

Ena izmed najbolj težkih akcij je odprava razlike med razvitimi deželami in deželami v razvoju. Čeprav se ZN s tem že dolgo ukvarja, je razlika vse večja. Potrebno je najti učinkovito pot, po kateri bi prisilili razvite dežele k sodelovanju in pomoči, ne da bi pri tem gledale na lastni interes.

Poleg že omenjenih akcij ZN moram omeniti tudi eno najtežjih, ki je bila v preteklosti in bo tudi v bodoče zelo aktualna. To je problem razorožitve. Znano je, da se porabi veliko sredstev v tekmih oborožitve, s katero je človeštvo vsak dan bližje samouničenju. Vojaški supersili imata na zalogi toliko termonuklearni potencial, da bi že uporaba 1/10 pomenila popolno uničenje človeške vrste in njene civilizacije na tem planetu. Če bi se vsote, ki se zbirajo za oborožitev, uporabile v miro-ljubne namene v zdravstvu, industriji, šolstvu, znanosti, umetnosti, bi na svetu ne bilo toliko lačnih, neizobraženih, nesrečnih ljudi. V letošnjem letu otroka smo večkrat pomislili tudi na ugotovitev UNICEF, da je na svetu 120 milijonov lačnih otrok (vsak šesti otrok na svetu) in da jih je 550 milijonov podhranjenih, da pa tega ne bi bilo več, bi zado-stovale tri promlie zneska, ki je bil v letu 1973 namenjen za oboroževanje, oziroma, bi lahko samo z vojaškim proračunom ZDA skrbeli za te otroke 330 let.

Vse te naloge so postavljene pred svetovno organizacijo, ki je z 51 dežel ob podpisu ustanovne listine 24. oktobra 1945 do danes narasla na 149 dežel. In ko v oktobru letos spremljamo potek 34. zasedanja generalne skupščine OZN, kjer so čedalje večjo težo dobivali svetovni gospodarski in razvojni problemi, lahko rečemo, da OZN vstopa v dobo svoje zrelosti, da bo brez dvoma prišlo do številnih sprememb, ki bodo oživele in vnovič uveljavile nenadomestljivo vlogo te svetovne organizacije. Oči sveta so uprte v OZN!

Klub OZN-ICL

ši. Tu so namreč ocenjevali tako kvaliteto kot čas izdelave — (vplivali so možnarje), na tekmovanju v Sarajevu pa je bila za izdelavo zasuna dosti pomembnejša hitrost. To je bil najbrž tudi eden od vzrokov za tako slabo uvrstitev naših tekmovalcev, saj so posvečali veliko več pozornosti kvaliteti kot hitrosti. Tekmovanje, ki je potekalo v Železarni Ilijaš, pa se je

Tovariš Pirc se je pred tem udeležil že dveh internih tekmovanj v tozdu, kjer je bil lani prvi, letos pa drugi, na republiškem tekmovanju pa je lani dosegel tretje mesto. Zato najbrž ni bila neumestna njegova pripomba nad ocenjevalno komisijo v Sarajevu, ki je bila sestavljena iz ekipe inženirjev. Mnenja je, da bi v takih komisijah morali biti strokovnjaki, ki delajo v proizvodnji, saj je le njihova ocena lahko pravilna in objektivna.

Čeprav razna tovrstna tekmovanja vključujejo že veliko delavcev, je udeležba na njih še vedno prenizka. Verjetno je vzrok v tem, da se tekmovalci bolj bojijo teoretičnega dela, kjer jim največ preglaiv dela teorija iz samoupravljanja, ki je na splošno preobsežna. Nemara bi bilo bolje, ko bi spremenili sistem točkovanja, zelo velika spodbuda delavcem-tekmovalcem pa bi bila tudi napredovanje na delovnih mestih, ki bi jih dobili z dobrimi uvrstitvami na tekmovanjih.

O svojem poklicu pravi, da ga ima rad, čeprav je težak. Vendar pa po njegovem mnenju ni le težavna vzrok, da je vse manj mladih ljudi, ki se odločajo za proizvodne poklice — temu je krivo predvsem slabo nagrajevanje. Upajmo pa, da se bodo tudi tu razmere spremenile in se bo za delo v proizvodnji odločalo več mladih, ki bodo svoje poklice opravljali s tako ljubeznijo kot Miro Pirc.

M. H.

Redni št.	Ime	Proizvodnja	Skupna ocena
1	PIRC Miro	72,000	1,000
2	PIRC Miro	72,000	1,000
3	PIRC Miro	72,000	1,000
4	PIRC Miro	72,000	1,000
5	PIRC Miro	72,000	1,000
6	PIRC Miro	72,000	1,000
7	PIRC Miro	72,000	1,000
8	PIRC Miro	72,000	1,000
9	PIRC Miro	72,000	1,000
10	PIRC Miro	72,000	1,000

Prva vest o uvrstitvi litostrojske ponudbe na licitaciji

OBISK V MEDNARODNEM CENTRU ZA CIVILNO ZAŠČITO

Strokovna ekskurzija

(nadaljevanje)

Napotili smo se v mednarodni center za CZ v Ženevi, stavba stoji v lepem parku sredi mesta. Tu nas je sprejel generalni sekretar centra dr. Milan Bodi.

V razgovoru s posameznimi člani skupine je poskušal vzpostaviti stike zaradi poznejšega sodelovanja, vendar je hkrati povedal, da je takšno sodelovanje mogoče le preko ustreznih republiških organov, ki morajo o morebitnem sodelovanju v omenjenem centru predhodno zavzeti ustrezno stališče. Jugoslavija namreč ne sodeluje s centrom za CZ, ker ni v konvenciji OZN.

Milan Bodi je predstavil delo mednarodnega centra za civilno zaščito v Ženevi. Poudaril je, da je bila ta organizacija ustanovljena leta 1931 kot meddržavna organizacija, ki je več let povezovala manjše število držav. Mednarodna je postala leta 1966, ko so se vanje vključile CZ številnih evropskih in tudi drugih držav. Težišče delovanja je organizacija v preteklosti prilagajala obstoječim mednarodnim razmeram in potrebam, danes pa je ta aktivnost usmerjena k vzpodbujanju razvoja CZ in drugih reševalnih organizacij v državi in razvoju in pomoči tem deželam pri organiziranju in izpolnjevanju reševalnih organizacij.

S tem namenom:

— šola vodilne kadre CZ in drugih reševalnih organizacij v teh deželah,

— pripravlja osnutke zakonov zanje,

— daje predloge o organizaciji reševalnih služb v posameznih deželah,

— pripravlja načrte za delovanje ob naravnih nesrečah,

— izdaja občasne publikacije, namenjene zaščitno-reševalnemu

usposabljanju prebivalcev in strokovnih kadrov.

Organizacija izdaja tudi bilten, v katerem objavlja izkušnje svojih članic v naravnih in drugih nesrečah. Pri svojem delu uporablja pet jezikov.

Vodilni organi organizacije so:

— skupščina organizacije, katere člani so predstavniki vseh članic,

— izvršni organ in

— generalni sekretar

CIVILNA ZAŠČITA ŠVICE

Pomočnik glavnega inšpektorja ženevskega kantona kapetan Messe nas je seznanil z nekaterimi vprašanji s področja boja proti lahko vnetljivim snovem.

Švica je svojo civilno zaščito razformirala leta 1945, ker je menila, da ni več nevarnosti za kakršenkoli oborožen spopad. Po korejski vojni jo je ponovno organizirala in sicer leta 1960.

Podobno kot v drugih deželah ima tudi švicarska CZ nalogo skrbeti za zaščito in reševanje ljudi in imetja tako ob vojnih akcijah, kot ob naravnih in drugih hudih nesrečah.

Veliko skrb namenjajo zaščiti prebivalstva v vojni, zato intenzivno gradijo zaklonišča v vseh mestih in drugih močnejše ogroženih naseljih. Tako je v Ženevi, ki šteje 350.000 prebivalcev na voljo zaklonišče za 305.000 ljudi. Zaklonišča ne ščitijo pred neposrednimi zadetki bomb, temveč le pred ruševinami stavb nad njimi. Opremljena so s filtrno-ventilacijskimi napravami, v njih bo prebivalstvo lahko ostalo do 14 dni. Graditev zaklonišč subvencionira federacija.

V švicarski CZ so dolžni služiti vsi moški švicarski državljani, ki niso razporejeni v oborožene sile. Njihova obveznost služenja v CZ traja od 20. do 60. leta. Tisti,

ki so razporejeni v oborožene sile, pa so dolžni služiti v CZ od 50. do 60. leta.

Vsakdo, ki je razporejen v CZ, mora prvo leto opraviti petdnevni pouk v učnem centru, naslednja leta traja pouk po dva dni v letu.

Stroške za CZ krijejo po naslednjem načelu:

— 25 odst. občina (če gre za občinske enote in štaba oziroma za CZ na terenu) oziroma podjetje,

— 25 odst. kanton,

— 50 odst. federacija.

Letno porabijo za CZ 40 dolarjev na prebivalca.

V delovanje CZ se ob njenem aktiviranju vključujejo tudi druge reševalne organizacije. Gasilske enote delujejo v normalnih razmerah samostojno, ob naravnih nesrečah, ko se CZ aktivira, pa štabi za CZ prevzamejo poveljstvo tudi nad temi enotami.

I. Kos



Ekipa litostrojskih mladincev, ki je zastopala občinsko konferenco ZSMS Ljubljana-Siška na rokometnem turnirju ob dnevu SKOJ

5. TEKMOVANJE GASILSKIH DRUŠTEV DELOVNIH ORGANIZACIJ — ČLANIC ZPS JE BILO 15. SEPTEMBRA 1979 V MARIBORU.

Naši gasilci drugi

Tokrat je bila gostitelj Metalna iz Maribora, kajti njeno industrijsko gasilsko društvo je prav ta dan praznovalo 40-letnico obstoja. Po raportu vodje tekmovanja predstavnika OGZ Maribor in pozdravu so desetarji izžrebali štartne številke. Naš desetar je izžrebal številko 3.

Tekmovanje je potekalo v dveh disciplinah:

1. Taktična vaja z odvzemom vode iz potoka

2. Štafetni tek s prenosom ročnika in usnega povelja

Naša desetina je nastopila v teje postavi:

desetar — Ignac Zajc

strojnik — Branko Peternel

sel — Fikret Džulović

I. napadalec — Avgust Burger

II. napadalec — Mehmed Hudurović

I. vodar — Jože Hajdarović

II. vodar — Vili Hribar

Rezerva — Janez Samec in Anton Sepec

Stefan Vogrinčič je sodeloval v sodniškem zboru, Ivan Kos pa v obračunski komisiji. Poleg nastopajočih so v Maribor odpotovali še tajnik društva Vasja Kreft, podpredsednik Janez Gal in tehnični sekretar Anton Kolar. Tekmovanja se je udeležilo 5 desetin, Metalna je nastopila z dvema desetinama.

Po končanem tekmovanju je bila še proslava 40-letnice obstoja IGD Metalne iz Maribora. Ob jubileju so čestitali predstavniki družbenopolitičnih organizacij te delovne organizacije in predstavniki OGZ Maribor, zaslužni člani društva so prejeli priznanja. Zatem se je pričel najslavnejši del — razglasitev rezultatov s tekmovanja. Rezultate je razglasil član obračunske komisije Ivan Kos, pokrovitelj proslave in tekmovanja pa je podelil diplome in pokale. Sledilo je še tovariško srečanje gasilcev udeležencev tekmovanja in kosilo v delavski restavraciji.

6. tekmovanje gasilskih društev ZPS v letu 1980 bo v Ljubljani, gostitelj pa bo naša delovna organizacija.

Naši nastopajoči desetini za došezen uspeh iskreno čestitamo

Gasilska služba

MLADINCI V ZAGREBU NA TURNIRJU OB DNEVU SKOJ

Občinska konferenca ZSMH — Zagreb je 6. in 7. oktobra 1979 organizirala športni turnir v počastitev 60-letnice SKOJ. Ekipe naših mladincev je zastopala občinsko konferenco ZSMS Ljubljana-Siška na rokometnem turnirju v Pionirskem gradu. Pomerili smo moči z občinskimi ekipami:

VRAČAR — Beograd

JEDINSTVO — Novska

ORK DUBRAVA — Zagreb

V dveh tekmovalnih dneh smo si priborili tretje mesto in s tem še en pokal več, ki bo med mnogimi drugimi krasil našo mladinsko sobo. Imeli pa smo tudi najboljšega strelca turnirja tovariša Mirka Žnideršiča.

Bivanje v Zagrebu smo izkoristili tudi za ogled spominskega muzeja, v katerem je potekala od 19. do 23. oktobra 1940 peta državna konferenca KPJ.

Poleg tekmovalnega cilja turnirja smo se mladi med seboj spoznavali in navezovali nove stike. Tako smo se poslovili s skupno željo, da bi rokometni turnir postal tradicionalna prireditev, mladi pa bi s tem še bolj krepili bratstvo in enotnost naših narodov.

T. Skušek

Srečanje upokojencev

LETOS SO SE ŽE TRETJIČ PO VRSTI SREČALI V POREČU NAŠI UPOKOJENCI. BILO JIH JE VELIKO — KAR 168 (NEKATERI MED NJIMI Z ZAKONSKIMI TOVARIŠI), TO PA POMENI, DA SO TA SREČANJA POSTALA PRILJUBLJENA IN TEŽKO PRIČAKOVANA.

Tudi dnevi med 1. in 3. oktobrom so jim bili letos naklonjeni. Pričakala jih je obala, ki se je kopala v soncu, pa tudi toplo je bilo dovolj, da so najpogumnejši lahko celo zaplavali v morju. Takšna srečanja, ki jim nekateri od udeležencev pravijo že kar dopust, so priložnost, da se srečajo, malo poklepetajo o starih časih, ki so jih preživeli skupaj v tovarni in izven nje, obenem pa tankovestno prestejejo tudi tiste, ki manjkajo in hrupno pozdravijo nove, ki so se pridružili njihovim vrstam. Človek v njihovi družbi kar izgubi občutek, da je med upokojenci, saj so še polni moči in šegavosti, posebno prijetno pa je ob večerih, ko zapojejo in tudi zaplešejo. Letos je bilo še posebno zabavno, ker je bil med njimi harmonikar, ki je spravil na moge ne le udeležence izleta, temveč tudi skupine angleških in nemških turistov. Najet zabavni ansambel, ki ob večerih igra v hotelu Albatros, se je upravičeno počutil ogroženega, saj je bila konkurenca zelo močna. Tudi letos so bili posamezni izleti — en dan v Istarske toplince in v Vrsar ter Limski kanal, drugo dopoldne pa izlet v Pulo. Trije dnevi v Poreču so prehitro minili, saj je bilo še toliko poti, ki bi jih bilo treba prehoditi, in toliko pogovorov, ki so ostali nedokončani. Ampak gotovo bo to, pa še veliko drugega, drugo leto spet razlog, da se vsi skupaj za gotovo spet srečajo.



Da ne bi pozabili prijetnih dni v Poreču smo se za spomin še slikali. Kdor od upokojencev želi fotografijo jo lahko dobi v TOZD ZSE, kjer so se prijavili za izlet, po 10. novembru

(Foto: M. H.)

Med upokojenci, ki se je udeležil že vseh treh srečanj, obenem pa po starosti verjetno tudi najstarejši, je bil upokojenec Peter HARIŠ. Ta simpatični in živahen sogovornik je povedal, da je v pokoju sicer že devet let, to pa nikakor ne pomeni, da pri tem ni dejaven. Pravzaprav bi lahko dejali, da je malo takih, ki so tako aktivni celo pred upokojitvijo. Tovariš Hariš se je namreč že od nekajukvarjal s kegljanjem in je še vedno navdušen kegljač, obenem pa tudi trener. Zdaj je še trener Gradi-

sove ženske ekipe in pravi, da je zato tako poln življenjske moči, ker ima opravka z mladimi ljudmi.

V Litostroju je delal 17 let (najprej v pločevinarni, zadnjih

pet let pa v šoli), zato je gotovo še veliko Litostrojčanov, ki ga poznajo in se ga spominjo.

Takih in podobnih srečanj in spominov je bilo še veliko. Povezani so predvsem z lepim, kajti človek na slabo pozabi. Pa saj tako je prav, tako je starost lepša in prijetnejša. Vsem upokojencem želimo, da bi se takih srečanj, kot so v Poreču, še dolgo udeleževali in da bi jim bilo vedno tako prijetno!

Drugo leto pa spet nasvidenje!

M. H.

POZDRAVI VOJAKOV

Spet se je nabralo veliko pisem, ki so jih vojaki poslali ali vojaškemu referentu ali v uredništvo časopisa. Nekateri vojaki pošiljajo le naslove, drugi pa napišejo kaj več. Med pismi nam je bilo še posebej všeč pismo devetnajstletnega vojaka Bojana Bergoča, ki služi vojaški rok v Beogradu. Med ostalim nam je napisal tudi tole:

»Oglašam se vam iz Beograda, kjer služim vojaški rok v častnem bataljonu Titove garde na Belem dvoru. Za menoj je že obuka, ki sem jo končal v Valjevu. Zaposlen sem v Litostroju v TOZD Obdelava, točneje v težki obdelavi. Mogoče vas zanima, kako se imam tu, zato vam bom to v nekaj besedah opisal. Imam se zelo dobro, življenjski pogoji so za nas vojake na Belem dvoru odlični. Zame je velika čast in dolžnost, da lahko služim vojaški rok v častnem bataljonu Titove garde in sem srečen, da sem tu.

Za menoj je že nekaj sprejemov tujih predsednikov in ambasadorjev, a najdražji sprejem, ki mi bo vedno ostal v spominu, je sprejem našega predsednika Tita 10. septembra, ko se je vrnil s konferencc neuvrščenih v Havani. Ta sprejem ocenjujem kot enega najlepših sprejemov tovariša Tita pri nas doma. Tudi jaz mislim, da je bil zelo dober.

Prosim vas tudi, da pozdravite tovariše iz mojega tozda — iz težke obdelave. In srečno vsem skupaj!«

Pisali pa so nam še Zlatko Štos iz Knjaževca, Ivan Čaplak iz Ljubljane, Marjan Srša iz Skopja, Vladimir Žganec iz Ohrida, Slavko Brestovac iz Kraljeva, Refik Nasić iz Pančeva, Ladislav Kutnar iz Bele Crkve, Stanko Jurić Grgić iz Titograda, Vladimir Mitrović iz Prizrena, Marjan Grdun iz Pirota, Rajko Ceglar iz Subotice, Rado Kocjančič iz Maribora, Rajko Žnidar iz Šabca, Martin Hajdinjak iz Ljubljane, Gojko Ivić iz Osijeka, Janez Klavs iz Kovina, Slobodan Kličov iz Škofje Loke, Miha Starman iz Trebinja, Igor Beguš iz Sombora, Nedžad Čelić in Željko Cеровac iz Bele Crkve, Milan Vidić iz Knina, Viktor Adamić iz Pule, Radenko Radaković iz Kovina, Minzet Atiškoć iz Tetova, Mlade Todorović iz Visokega, Zlatko Pašalić in Mijo Hren iz Banjaluke, Mirko Picek iz Skopja, Šefik Bosnić iz Trebinja, Vlado Magdalenić iz Sombora, Ismet Alešević iz Banjaluke, Vladimir Kuharić iz Brčkega, Izidor Cukjati iz Dojrana, Slavko Brestovac iz Sjenice, Jože Dragonja iz Benkovca, Mihael Poljanšek iz Strumice, Tone Lojk iz Osijeka, Milan Modrić iz Bileće, Mladen Šongračić iz Strumice, Roggers Ortarić iz Benkovca, Bojan Stopar iz Niša, Sele Memović iz Trebinja in Andrej Saksida iz Pulja.

Vsem, ki ste nam pisali, hvala in prav lep pozdrav!

Uredništvo

ZANIMIVOSTI IZ SVETA

Naseljevanje Sibirije

Gravitacijsko območje bajkalsko-amurske magistrale je v glavnem nenaseljeno, z velikimi močvirji in razlikami v temperaturi od -60°C pozimi do +40°C poleti. Vendar glavna težava na tem območju ni znani sibirski mraz, temveč raznovrstni insekti, ki pi-jejo kri ljudem in živalim. Ta nadloga se v Sibiriji imenuje gnus. Veterani izgradnje radi pripovedujejo novincem zgodbo o človeku, ki se je pred volkovi rešil na drevo, kjer mu je spodrsnilo, vendar ni padel na zemljo, temveč na oblak teh strašnih insektov. Seveda je to fantastična zgodba, vendar je v njej tudi nekaj resničnega.

Za severni del Sibirije lahko rečemo, da je zelo negostoljuben, da je skoraj nenaseljen, vendar prav v tem pasu industrijski in hidroenergetski velikani poganjajo kot gobe po dežju. S tem pa močno narašča tudi število prebivalstva — veliko bolj kot v evropskem delu Sovjetske zveze. Vzrok je predvsem v velikem priseljevanju ljudi. V glavnem prihajajo mladi živahni ljudje, ki še nimajo družinskih skrbi, zato je tudi povprečna starost prebivalcev novih sibirskih mest 25 do 26 let.

Do svojevrstne migracije je prišlo že v prvih povojnih letih, ko je Centralni komite Komunistične zveze mladine poklical fan- te in dekleta sovjetske dežele, naj pomagajo državi pri osvajanju neizmernih sibirskih bogastev. Od tedaj so na gradbišča Sibirije prihajali milijoni mladih fantov in deklet.

Za primerjavo nam lahko slu- ži podatek, da je na velikih pro- stranstvih Urala leta 1939 živel 17 milijonov ljudi, leta 1970 pa jih je bilo že 25 milijonov. Socio- loške raziskave so pokazale, da se mladina naseljuje v Sibiriji iz ra- zličnih motivov. Glavni motiv ni želja, da bi dobili kakršnokoli de- lo, saj je v vseh delih sovjetske države stalno pomanjkanje de- lovne sile. Del mladine se nase- ljuje v Sibiriji predvsem zaradi ugodnih materialnih možnosti, saj so zaradi raznih dodatkov zaslužki v Sibiriji večji kot v drugih kra- jih SZ. Seveda pa mlade privlači tudi romantika pionirskega podvi- ga. Prevladujeta pa dva motiva: želja, da bi dobili kar najzanimi- vejše delo, kjer je možno tudi poklicno izpopolnjevanje in na- predovanje, in želja, da bi bili kar najbolj koristni družbi.

Književnik Vladimir Orlov, ki je v mladosti tudi sam delal na ne- kem podobnem sibirskem grad- bišču, je v zrelih letih ugotovil: »Osvajanje Sibirije se nujno ob- ravna kot podvig, toda ali ob- stavljajo mladi ljudje, ki ne želijo sodelovati pri uresničevanju pod- viga?«. Dejstvo je, da je bilo že tedaj nekolikokrat več ljudi, ki bi radi delali pri graditvi baj- kalsko amurske železniške magi- strale, kot so jih resnično potre- bovali. Ko bodo končali z gradit- vijo tega prometnega objekta, se bo verjetno zmanjšal priliv mla- dih prostovoljcev, kar je logičen in razumljiv pojav. Vsakdanje in vpeljano delo v okviru izkorišča- nja bodoče železniške magistrale bo za mlade veliko manj privla- čno kot sama graditev proge sko- zi neprehodno tundro. To pa je že tudi opozorilo, da v bližnji pri- hodnosti v Sibiriji grozi pomanj- kanje delovne sile.

Država podpira rodoljubje in romantiko mladine, vendar tega ne izkorišča. Zato je dala nalogo ministrstvom, ki so odgovorna za gradnjo bajkalsko-amurske že- lezniške magistrale, da ustvarijo delavcem največjo možno stopnjo ugodnosti, ne glede na stroške. Le-ti so precejšnji, saj je potreb- no za normalne življenjske in de- lovne pogoje enega delavca v podnebnju severa odšteti nekaj krat večja sredstva kot v evrop- skem delu SZ. Hkrati z nasipom za progo pa je potrebno zgraditi tudi stanovanjske hiše, trgovine,

šole, bolnišnice in otroške zavo- de, vse to dobro zavarovano pred mrazom.

V načrtovanju virov delovne sile v prihodnosti upoštevajo predvsem dva osnovna vira: mla- dino, ki se bo za vedno naselila v coni bajkalsko-amurske magi- strale in priliv strokovnjakov iz evropskega dela SZ. Tretji vir pa bodo manjše narodnosti, ki ži- vijo na severu, katerih pripadniki se ukvarjajo predvsem z rejo je- lenov, lovom in ribolovom. Mla- dina teh narodnosti, ki ima sko- raj vsa srednjo izobrazbo, z za- nimanjem spremlja življenje in delo v novih mestih in se tu tu- di zaposluje.

Nekoliko ministrstev pa se tu- di že ukvarja z vprašanjem pre- hranjevanja. V ta namen bi ust- varili na tem področju pravo pre- hranjevalno bazo. Znanstveniki potrjujejo, da se tudi v tem pod- nebnju, za katerega velja izredno ostra klima lahko razvije visoko produktivno kmetijsko gospodar- stvo. Visoko mehanizirana držav- na gospodarstva, specializirana za živinorejo in vrtinarstvo, bodo lah- ko pokrila skoraj celotne potrebe prebivalstva. Drugi del proizvo- dov pa bodo nabavljali iz naj- bližjih predelov, kjer je klima ugodnejša.

Posebnega pomena bo tudi skrb za zdravje ljudi. Predvsem je treba ljudi zavarovati pred le- tečimi insekti, ki s svojimi piki

izzivajo neznosno srbenje in bo- lečino, prav tako pa tudi prena- šajo razne infekcije — bolezni, podobne malariji in japonskemu encefalitisu. Strokovnjaki raznih znanstveno-raziskovalnih inštitu- tov intenzivno iščejo način, da bi se rešili te nadloge. Dokaj dobre rezultate v boju proti gnusu so dosegli s pomočjo kemikalij, ki so jih izlili v ustjih rek, glavno upa- nje pa je v odkrivanju in upora- bi novih bioloških metod.

Na območju bajkalsko-amur- ske železniške magistrale že upo- rabljajo generatorje, narejene na bazi reaktivnih letalskih motor-jev, ki lahko razpršujejo aerosol za ugonabljanje letčičih insektov v premeru več kot 100 metrov. Odlična zaščita pred gnusom pa je tudi specialno, lahko in gosto tkano oblačilo z dvojno mrežo, ki so ga naredili v Institutu za me- dicinsko parazitologijo in tropsko medicino. Ena izmed moskovskih tovarn je že začela množično iz- delovati ta oblačila.

V okviru Akademije medicin- skih ved SZ so ustanovili tudi koordinacijski center za znanst- veno-medicinske raziskave v pod- ročju bajkalsko-amurske magist- rale, kar kaže resen odnos do zdravstvenega varstva sedanjih graditeljev. Vodja te ustanove, znani sovjetski znanstvenik, me- dicinski strokovnjak in akademik Oganess Barojan meni, da že se- danje poznavanje epidemiološke situacije na trasi bajkalsko- amurske magistrale omogoča strokovnjakom zanesljivo načrto- vanje ukrepov za preprečevanje infekcijskih bolezni.

Z vsem tem pa se ne rešujejo samo gospodarski, temveč tudi socialni problemi na območju »ve- likega podviga stoletja« v Sibi- riji.

Anatolij Arhipenko (povzeto po reviji »Sovjetske novosti«)

Maticova ozimnica

Minilo je že nekaj mesecev, odkar se je končala zadnja zgoda o Maticovih dogodivščinah, o počitniški hišici na Zaplani in še marsičem, kar mu je grenilo življenje. Letos je njegovo življe- nje potekalo nekoliko drugače. Privoščil si je hkrati celoten do- pust in potoval čisto na drugi konec naše države, do konca na- šega morja. Tam se je naučil sonca in slane vode in porabil denar, ki ga je hranil vse leto za ta namen. Vendar, zakon živ- ljenja je pač tak, da vse mine, in tako je minil tudi čas dopusta.

»Konec avgusta, konec dopu- sta!« je smeje dejal ženi Cilki, ki kar verjeti ni mogla, da je vse tako hitro minilo. »Kaj boš vzdihovala! Konec je dopusta pa pi- ka. Zastavila bova spet delo in to kar lepo po vrsti. Pogledj! Je- sen je tu. Moj oče mi je vča- sih dejal: Matic, kadar boš sam svoj gospodar, ne pozabi, da ko pride v deželo prva slana in ko odlete lastovke, morajo biti drva v drvarnici in krompir v kleti. Tega se drži in te pozimi ne bo zeblo in ne boš lačen. Sedaj bo- va šla na lov za krompirjem in za drvni. Pustila bova zakon sta-rega Strgarja, da moramo kuriti le z drvni, ki zrastejo v Zapla- ni. Tokrat bova pogledala malo na

drugo stran naše doline, tja pro- ti Turjaku. Tam imajo menda dobra drva po zmerni ceni in kar ob cesti kmetje čakajo na kupce. Krompir pa tudi ni težko dobiti pri barjanih v kaki vasi. Letos ga je kot peska ob morju. Tamkajšnji kmetje ne vedo, kam z njim. Pravijo, da je MIRNA, tovarna za predelavo krompirja, predaleč in bo zaradi tega ostal doma za hrano živini.

Tako je modroval naš prija- telj Matic in nekega dne sedel v avto ter zapeljal proti Turjaku.

Ni treba posebej pripovedova- ti, da današnji Turjak ni več stari Turjak, kjer je vladal gra- ščak. Danes živijo tod svobodni ljudje in življenje si uravnava vsak po svoje. Matic si ni pred- stavljaj, da se je življenje tod resnično tako spremenilo. Proti dolini se vije široka asfaltna ce- sta, ob njej so lepe obnovljene kmečke domačije in povsod je pod kozolcem traktor z raznimi priključki. Rezgetanja konj ni več slišati. Zaskrbljeno se je oziral po teh domačijah in rekel ženi:

»Občutek imam, da so Turja- čani še naprednejši od naših Za- plancev in bojim se, kako bo z drvni. Kdo pa naj bi jih naprav- ljal pri tako visokem standardu in lagodnem življenju?«

Zavila sta z avtom na stran- sko pot, ki vodi v zaselek s šti- rimi domačijami. Ustavila sta se pri prvi. »Dober dan!« in »Do- ber dan!« so se izmenjali po- zdravi in Matic je še pristavil: »Oče!« Tako je namreč nagovo- ril starega kmeta, »drva bi rad kupil. Imate kaj takega pri hi- ši?« Gospodar pa je odvrnil: »Drva da bi kupil? Pri nas ni več drv. Vse kar imamo napro- daj, prodamo kar stoječe gozdni upravi. Kdo bi se mučil po goz- du! Postal sem star in sam sem za vse. Otroci so v službah in jih po ves dan ni iz doline. Dom so mi pomagali obnoviti in tudi kurjavo so mi preskrbeli. Vzeli smo tisto, kar je najboljšje. Dr- varnica je prazna, kuhamo na plin in za zimo je v jami cister- na olja, v kleti pa moderna peč, na kateri samo pritiskaš na gum- be in daje toploto. Staro krušno peč smo vrgli iz hiše, ni več

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

R. F. Weiss: SODOBNO ZDRAVLJENJE Z RASTLINAMI

Rastlinska zdravila prav v zadnjem času vse bolj upo- števamo. Fitoterapija ali zdravljenje z rastlinami je tisti del medicine, ki se ukvarja z uporabo rastlinskih zdravil pri bol- nem človeku. Obsega torej vse od šibko učinkujočih zdravilnih rastlin, kot so kamilica, poprova meta in mnoge druge, do močno učinkujočih, kot npr. naprsteč, volčja češnja ali vrtni mak, ki nam daje opij in morfij.

Knjiga Sodobno zdravljenje z zdravilnimi rastlinami pri- naša poleg opisov, nahajališč in zdravilnih učinkov posamez- nih rastlin tudi seznam specialitet z njihovimi sestavinami, tako da lahko podobna zdravila na željo bralca sproti sesta- vijo v lekarni.

248 str., 200 din



OLGA JOVANČIČ

RAZUMEVANJE

Naša zemlja je okrogla, kot okrogla miza je, krog nje družina je številna, vsak človek drugačen je.

Ni strahu, da bi se sprli, saj razumni so, ko se pogovorijo in rešijo problem, vsi srečni in zadovoljni so.

Želja vsakega človeka je ta, da v slogi bi živeli vsi narodi sveta, kot družina ena brez gorja.

ČLOVEK

Spoštuj človeka, bodi človek! Kakšen človek? Ni važno, kakšen človek, bel, črn, rumen, bodi Človek! Kaj je človek? Človek je živo bitje, živi, živo življenje živi, dela, se trudi, bori za življenje in se ga veseli; gre po cesti življenja, pade in onemi.

Zastava je rdeča, rdeča kot kri, in vsaka borba — kadar se človek bori, vzplamti

moderna. Danes živimo drugače, tudi kmet hoče imeti nekaj od življenja, hoče udobje, prosti čas, dopust, izlete in tako naprej. Da- nes ni več strahu pred težkim gozdarskim delom. Nihče več ne vleče za žago, motorke opravijo svoje in stroji nalagajo les v do- lino. Veste, dragi prijatelj, Tur- jak se je spremenil. Pojdite v zadrugo, tam vam bodo dali drva in to dolga debela, kar boste ho- teli.«

Matic je uvidel, da z drvni ne bo nič. »Turjačani so še slab- ši, kot naši Zaplanci,« si je mi- slil in molče sedel v avto, od- peljal mimo zadruge, pogledal na kope zloženih hlodov, ki naj bi predstavljali drva, in zavil proti barju. Pripeljal je v veliko vas sredi barja, kjer je letos ob- rodil čudovit krompir. Ustavil se je pri prvi hiši v vasi. »Mamica, imate kaj krompirja naprodaj?« »Krompir imamo, da, samo sem slišala, da ga Ljubljancani sla- bo plačate.« »Koliko pa hočete za kilogram?« je vprašal. »Se-

in požene po žilah kri. Barva krvi je rdeča in zastava je rdeča kot simbol človeške krvi.

Človek človeku pomagaj z dejanji, z besedo, z roko. Bodi človek človeku, ČLOVEK bodi prijateljstvo!

REŠITEV

Človek, ki nesrečen je, naj se v samoto ne podaja, ker samota ga ubija in razdvaja od ljudi.

Premisli bolečino svojo, nesrečnik

ki jo skrivaš in trpiš, ne obupaj v njej! Okrog sebe se oglej in pogumno spet naprej!

Poglej naravo prekrasno, ki okrog tebe je brez mej, poglej sonce, ki te greje in žari, v oči skeli.

Človek, vse naše življenje je enkratno, zato z razumom ga je treba živeti.

Če živiš v dvoje ali sam, lahko velikokrat doživiš srečen dan.

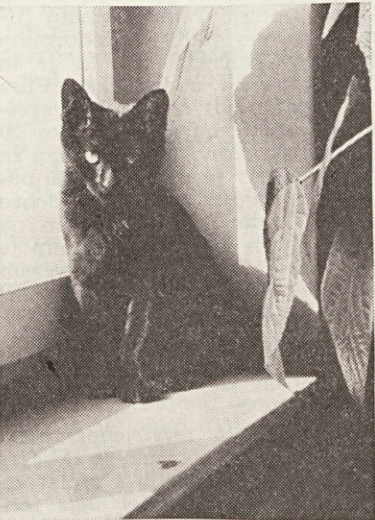
dem dinarjev.« »Kaj,« se je za- čudil Matic. »Sedem dinarjev! Zadruga in tovarna ga prodaja- ta po tri dinarje!« »Prav,« je dejala ženica. Kupite ga tam. Ali si mislite, da ga vam bom dala po dva dinarja?«

Ta beseda je bila za Matica preostra. Brez pozdrava je pri- sedel k ženi v avto in se odpe- ljaj proti domu.

Ustavila sta se na domači gozdni upravi in poizkusila srečo. Brez obotavljanja so mu oblju- bili drva. In še krompir sta na- ročila v zadrugi, seveda začude- na, da je krompir s posestva na barju po tri dinarje. Maticu je odleglo. Zima ga ni več skrbela. Spomnil se je na očetov nauk: »Ne išči si sreče drugje, kot v dobro organizirani družbi, ali pa primi za delo in si ustvari sam. Ne zanašaj se, da ti bodo pre- skrbeli prijatelji kos kruha za majhen denar!«

Mogoče je v tem res nekaj resnice!

J. Oprešnik



Črn obisk na sončen dan (Foto: E. L.)

Odšli so v pokoj

JELKA BABŠEK, dipl. inž.

1. oktobra je odšla v pokoj naša zaslužna in zvesta sodelavka tovarišica Jelka BABŠEK, dipl. inž. kemije, vodja kemičnih laboratorijev v TOZD PUM.

Na to delovno mesto je prišla pred devetindvajsetimi leti in je že po kratkem dvetletnem vpeljevanju prevzela dejansko vodstvo kemičnih laboratorijev. Njeno delovno področje je bilo za našo delovno organizacijo tako specifično, da ji ob pojavu strokovnih problemov žal ni mogel nihče od nas pomagati. Navezana je bila le na svoje znanje, na pomoč sodelavk iz kemičnega laboratorija in na posvete s svojimi znanci in strokovnimi prijatelji na inštitutih in v kemičnih laboratorijih drugih delovnih organizacij. Tovarišica Babškova je s svojo sposobnostjo in požrtvovalnim delom znala reševati strokovne, organizacijske in kadrovske probleme, poleg vsega tega pa je bila vedno pripravljena pomagati z nasveti vsakemu, ki je to potreboval. Kot sad njenih prizadevanj in dela zadnjih let smo v zadnjem času vpeljali modernizirano izdelavo kemičnih analiz na kvantometr.



7. avgusta je odšel v invalidski pokoj Ivan CAFUTA, skupinovodja izmene v poklicni gasilski službi v DS SSP. V Litostroj je prišel 9. januarja 1953. Najprej je delal v čistilnici jeklene litine kot žarilec, nato pa je bil novembra 1969 iz zdravstvenih razlogov premeščen v poklicno gasilsko službo, kjer je delal vse do upokojitve. Tovariš Cafuta je bil tudi dolgoletni poveljnik IGD Litostroj in sektorski poveljnik za IGD v OGZ Ljubljana-Siška (za sektor Šiška). Za njegovo dolgoletno delo se mu zahvaljujemo in mu želimo še mnogo sreče in zdravja v zasluženem pokoji.

Sodelavci iz poklicne gasilske službe in člani Industrijskega gasilskega društva Litostroj

Razen na svojem delovnem mestu se je tovarišica Babškova izkazala tudi na družbenopolitičnem področju. Med NOB je bila aktivistka in interniranka, po osvoboditvi pa je ostala zvesta družbenopolitična delavka.

Ob odhodu v pokoj se ji zahvaljujemo za vse njene številne dobre nasvete, pomoč in sodelovanje.

Zelimo, da se tudi v bodoče vezi med nami ne bi pretrgale, ampak da bi ostale še naprej tako človeške in tovariške, kot so bile doslej.

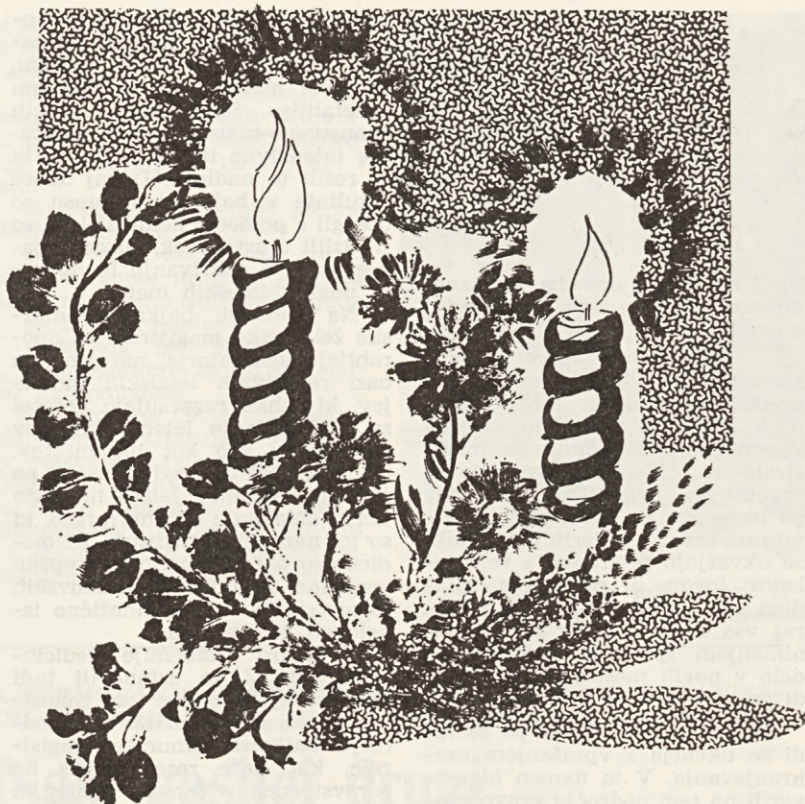
Sodelavci in sodelavke



29. avgusta je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka tovarišica Tončka STAREŠINIČ. Polnih 22 let je delala v Litostroju kot referent v oddelku tehnične dokumentacije v biroju SIDOK.

Vestni in marljivi sodelavki se za njeno dolgoletno sodelovanje toplo zahvaljujemo in ji želimo veliko zdravih in srečnih let!

Vodstvo SIDOK, DPO in sodelavci



En dan je v letu, tak kot vsi, in vendar ves drugačen. Dan mrtvih.

Roke ljubeče polagajo cvetje na grobove, trepetajoči prsti prižigajo plamenčke sveč, ki gore z vso svetlobo, z vso toploto dolgo dolgo v noč. V spominu na drage. V spomin na vse, ki jih ni več. Na tiste, ki so dali svojo kri, srečo, mir, svobodo.

In vendar naj te lučke ne gorijo le v spomin, dan mrtvih naj bo tudi opomin vsem živim — da je življenje eno samo in da je človek najbolj dragocen. Da v prihodnje ne bi brali v časopisju — spet je toliko in toliko življenj terjal cestni davek! Da ne bi brali o trpljenju in morijah v Čilu, Kampučiji, Vietnamu, Izraelu in drugod! Da bi zavladal mir povsod in da ljudje ne bi več trepetali pred grozo novih vojn, spopadov, uničevanj!

Prižgimo lučke v spomin in opomin!

Naj ne gore le na grobovih, ampak v srcih vseh ljudi!

NIK

1. avgusta 1979 ji je potekel zadnji delovni dan v Litostroju. Odšla je v res zaslužen pokoj, saj je kot mravlja pridno delala iz dneva v dan polnih 30 let.

Vsi smo jo klicali kar »naša Lojzka«. Bila je vestna in točna kot ura — nikoli ni zamudila na delo. V dežju, vetru in mrazu je vsak dan ure dolgo prepešala od svojega doma do Grosuplja in se nato pripeljala z vlakom do Ljubljane. Lahko jo vzamemo vsi, ki smo doma blizu tovarne, za vzor!

Taka je bila naša LOJZKA. A leta so minevala in slednjič je lahko odložila delo v Litostroju, ki ji je toliko pomenil, da je z žalostjo v srcu tiho odšla od nas. Najlepša leta svojega življenja je preživela med nami.

Vsi delavci modelne mizarne smo ji hvaležni za njeno delo, naše skromno darilo pa naj ji bo v spomin na nas.

ZELIMO JI ŠE ZDRAVJA, SREČE IN DOLGO, DOLGO ŽIVLJENJE!

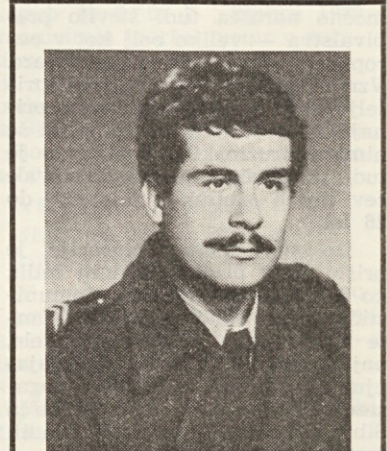
Modelarji



V SLOVO

19. septembra smo se na Vranskem za vedno poslovili od našega sodelavca Jožeta HRI-BARJA. V orodjarni je delal kot ostrilec orodja 15 let, lansko leto v februarju pa je šel v invalidski pokoj.

Dobrega sodelavca in tovariša bomo ohranili v lepem spominu. Sodelavci



V SLOVO

Med služenjem vojaškega roka je 23. septembra za posledicami prometne nesreče tragično preminil naš sodelavec in prijatelj Mičo CICVARIČ.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Sodelavci iz TOZD IVET

ZAHVALA

Sodelavcem v TOZD MONTAŽA za prijetno presenečenje ob moji obletnici prisrčna hvala!

Franc Grosman

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in prijateljem se iskreno zahvaljujem za prisrčno slovo in lepo darilo ob mojem odhodu v pokoj. Pri nadaljnjem delu pa jim želim še veliko uspehov in zadovoljstva. Tončka Starešinič

ČESTITKA

V septembru 1979 je slavil 50-letnico svojega življenja naš dolgoletni sodelavec Mijo HREN, zaposlen kot orodjar v orodnem skladišču modelne mizarne.

Vsi njegovi sodelavci mu ob jubileju kličemo še na mnoga zdrava leta!

Modelarji

ČESTITKA

V letošnjem avgustu sta srečala Abrahama dva naša sodelavca, in sicer Ivan CAFUTA in Franc STERLE, oba skupinovodja izmene v poklicni gasilski službi v DS SSP. Ob tem jubileju ji iskreno čestitamo in ji želimo še veliko zdravih in srečnih let!

Sodelavci

ČESTITKA

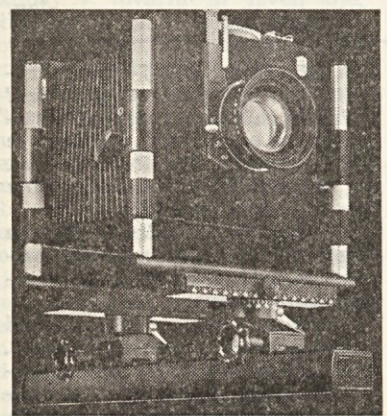
V oktobru je praznovala 50-letnico naša dolgoletna sodelavka Marija JUS. Ob tem jubileju ji iskreno čestitamo in ji želimo še veliko zdravih in srečnih let!

Nekdanji sodelavci in prijatelji žerjavovodje

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

Piše Peter Poženel

12



Fotokamera velikega formata »Linhof«. To kamero uporabljajo poklicni fotografi. Sliko gradimo in ostrimo zadaj na medlici

2. Fotokamere srednjega formata (3×4, 4×4, 4,5×6; 4×6,5; 6×6, 6×7, 6×9 cm) uporabljajo lahko plan film ali plošče, v glavnem pa zviti film 120 ali 220. Nekatere kamere uporabljajo posebne svetlobne kasete (hasselblad), v katerih je 5 m zvitega filma. Še pred kratkim so

bile kamere srednjega formata med amaterji najbolj razširjene, danes pa je njihova številčnost padla na račun kamer malega formata (24×36 mm). Kljub temu pa amaterji te kamere še precej uporabljajo, zlasti v primerih, ko želijo kasneje delati velike povečave 50×60 cm in so dosegli v svojem razvoju že višjo stopnjo. Med kamerami srednjega formata so namreč nekatere po svoji konstrukciji in kvaliteti že izredno dobre, tako da jih uporabljajo celo poklicni fotografi in pri izdelavi umetnostnih fotografij (npr. hasselblad). Med vsemi formati je ostal najbolj razširjen 6×6 cm, v novejšem času pa so se začele pojavljati kamere 6×7 cm, ki imajo velikost negativa 56×72 mm in ga imenujejo idealni format (npr. kamere mamiya RB 67 — slika 22). To ime ima zato, ker je pri povečavi pravokotnih negativov izguba površine manjša kot pri povečavi pravokotnih negativov.

— »Boks« kamere, ki so zelo enostavne in nepremične po konstrukciji. Delo z njimi je zelo enostavno, cena je nizka.



Fotokamera srednjega formata (6×7 cm). Negativ je 56×72 mm in to je idealna velikost.

— Zložljive kamere z mehkom, imenovane tudi »mehovke« (sl. 23)

— Dvooke zrcalnorefleksne kamere imajo dva objektiv, zgornji je za ostrenje in gradnjo slike, ki se preko nepremičnega ogledala prenaša na medlico, spodnji pa za direktni prenos slike na negativ, ko se zaklop odpre. Znane kamere so: rolleiflex 6×6 (sl. 24), flexaret, yashica 6×6 ljubitelj, mamiya C 330.

— Enooke zrcalnorefleksne kamere imajo lahko centralni ali za-

vesni zaklop. Znane predstavnice iz tega razreda so: hasselblad 500 C/M (sl. 25), SWC, 500 EL/M, 2000 FC; rolleiflex SLX, zenza bronica ETR, mamiya M 645-1000 S, mamiya RB 67, pentacon six TL in druge. Kamera na sliki 25 ima navpični jašek ter sistem zamenjave objektiv, ohišja in kasete, kar omogoča vsestransko uporabo.

3. Fotokamere malega formata (24×24 mm in 24×36 mm) uporabljajo samo film 135, ki ima širino 35 mm. Temu formatu filma pravimo tudi »leica-format« (po prvi kameri leica, ki je ta format začela uporabljati). Film se nahaja zviti v posebni svetlobni kaseti, naredimo lahko 20 ali 36 posnetkov. Dolžina filma za 36 posnetkov je 164 cm, za 20 posnetkov pa 103 cm. To je dobro vedeti, kadar kupujemo film na metre, kajti film širine 35 mm je enak kino filmu, katerega včasih lahko dobimo kot ostanek. Tudi v redni prodaji se dobijo zviti filmov dolžine 30 ali 60 m, katerega nato sami razrežemo v popolni temi in ga vstavimo v svetlobne kasete.

Zelo veliko razširjenost fotokamer malega formata je dosegla fotografska industrija s proizvodnjo veliko vrst kamer tega formata, od zelo enostavnih tipov do visoko kvalitetnih z vgrajenimi najsodobnejšimi napravami.

Jože Vaupotič

Monte Rosa

(Dufourspitze)

(Nadaljevanje in konec)

V ponedeljek zjutraj smo se z avtobusom odpeljali v maltensko dolino do vasi Täsch. Tam smo morali prestopiti na vlak, kajti podobno kot v Saas Feeju tudi tu ni dovoljena vožnja motornih vozil. Kmalu smo se ustavili v slovitem Zermattu. Matterhorn je bil pred nami. Vse je bilo tako nenavadno: vrvež turistov, konjske vprege, čudovite lesene hiše z mnogo cvetja, mi pa smo se že vzpenjali z rdečo obarvano zobato železnico, kot igračko, proti Gornergratu. Izstopili smo na rotenbodnski postaji in se pripravili za prvi del peš poti proti Monte Rosi. Zaščiteni pred soncem z labiosanom, različnimi kremami in ruticami smo zavili na levo proti pobočju Gornergrata, od koder je speljana skoraj ravna steza na rob ledenika Gornergšcherja, ki smo ga tedaj imeli na naši desni pod seboj. Razgled je bil enkratni.

Pred nami je ležala veličastna Monte Rosa, za nami pa Matterhorn s svojo privlačno obliko, ki s tega mesta osamljeno gospoduje nad vso okolico. Desno od Monte Rose pritegnejo pozornost Lyskam, dvojčka Castor in Polux, dva snežna kuclja, ki stojita vzhodno od Breithorna, še bolj desno pa je Mali Matterhorn, ki ga je napadla tehnika z najvišjo žičnico na svetu. Z vrhov se preko bleščečih snežnih hrbtov pogrezajo proti Gornergskemu ledeniku, pobočja, kjer se črno skalovje slikovito menjava z belimi ledišči. Kot majhno pikico smo levo nad moreno Grenzgletscherja opazili naš današnji cilj — kočo na Monte Rosi (Monte Rosa Hütte), na področju, ki se imenuje Untere Plattje.

Gornergletscher je bil tam, kjer smo ga prečili, dejansko raven in prav tako lahko prehoden.



Pohod v veličastni svet Monte Rose (Foto: J. Vaupotič)

Naleteli nismo na nobeno široko razpoko, pač pa na nekaj velikih ledeniških potokov, ki jih je bilo treba prečiti. Človek spozna, kako velik je ta ledenik šele tedaj, ko stoji sredi njega.

Po dveh urah smo bili pri koči, kljub ubijajočemu soncu še vedno dovolj spočiti, da se je vsak podal še na samostojne ogled te divje pokrajine oziroma njenih prikupnih, zavaljenih prebivalcev — svizcev. Navdušeni fotografi smo zvečer čakali še na enkratne posnetke sončnega zahoda, vendar smo bili razočarani, ker se je sonce prej skrilo za oblake. Želeli smo si, da bi se vreme zadržalo vsaj še jutri, ko je šlo za odločilni dan.

Ob pol dveh zjutraj smo navezani krenili na pot. Bilo je neverjetno toplo, nebo je bilo polno zvezd. V soju čelnih svetilk smo iskali primerne stopinje in kmalu prešli s skalnatega na snežno področje. Čim dlje smo se vzpenjali, bolj so se snežišča ledenika Monte Rosa Gletscherja širila pred nami. Sneg je bil zasrežen in odličen za hojo, kljub temu pa si je bilo potrebno navezati dereze in vzeti v roko cepin. Začelo se je daniti, strmina pa je počasi začela rasti. Zmanjšali smo tempo: korak, vdih, korak, vdih...

Dosegli smo manjše sedlo, ki ga imenujejo tudi škrbina in zavili na levo na zahodni greben Monte Rose. Prišli smo na področje živega ledu in čeprav so bile vanj vsekane stopinje, bi bila najmanjša napaka posameznika lahko usodna za celo navezo. Ko smo prispeli na vrh snežnega hrbta, smo bili spet v skalovju. Razgled je bil čudovit, občutki pa niso bili najboljši, kajti vse je bilo zelo zračno. Pred nami je bila še ena snežna »flanka«. Če smo bili na tistem ledu še presenečeni, morda prestrašeni, smo bili tu že sredi bitke, sredi tveganja in dejanja. Ni več premišljevanja, za zmago je potrebno storiti vse, kar je mogoče. Priznati je treba, da je bil ta del poti težji kakor katerikoli drug del poti na Mont Blanc. Zopet smo prišli v skale, si iskali primerna stojišča in se počasi pomikali proti vrhu. Levo in desno, globoko pod seboj smo lahko opazovali na ledeniku Monte Rosa oziroma Mejnem ledeniku druge naveze, ki so bile ta dan tu z drugimi cilji: Nordend ipd. Nenadoma nam je pot zaprl navpi-



V osrčju ledeniškega sveta

čen žlebič — kamin, po katerem se je bilo potrebno povzpeti kvišku in kleče smo se povzpeli na ravno skalnato ploščo, ki zapira vrh Monte Rosa — Dufourspitze.

Prvi Litostrojčan, ki je stopil na vrh, je bil naš zaslužni praporščak Rudi Veber, najstarejši član odprave. Vsi smo mu od srca privoščili ta uspeh. Vrh so osvojile vse naveze: 1. Korenčan, Veber, Vrhunec, Vrhunec, 2. Grohar, Slejko, Marinšek, Kuhar, 3. Gregorič, Grčar, Vidic, Knific, 4. Valant Janušič, Pergar, Umek, 5. Dolenc, Soklič, 6. Veličkovič, Preložnik, Bahčič, 7. Sterk, Jesenovec, Fisinger, Stanovnik, 8. Langus, Vaupotič, Vaupotič, Grm, 9. Kragelj, Kragelj, Stubelj in 10. Uhan, Miklavčič, Mihelič, Koren.

Ura je bila približno pol devetih, torej smo povprečno rabili sedem ur, kar je za tako veliko skupino zelo dober čas. Nebo je bilo vedro in sončno, temperatura prijetna, vsak si je poskušal najti majhen prostorček, čeprav ga za vse ni bilo dovolj. Čudovit je bil pogled na ledenike in ostale vrhove Monte Rose. Veriga gorovij na zahodu od Lyskana do Malega Matterhorna, ki smo jo včeraj gledali pred seboj, je ležala precej nižje od nas, le Matterhorn se je še vedno gospodovalno vzdigoval nad okolico. Še dlje na zahodu je v samotnem veličastju kraljeval naš znanec Mont Blanc. Na severu smo gledali dol na zgornjo Bernersko deželo (Oberland) in lahko smo razločevali vrhove skoraj vseh tamkajšnjih gora. Na vzhodu so bile rogate gore v mischa-

belski skupini, za katerimi je bilo tudi naše bazno taborišče v Saas Feeju.

Čas je hitro mineval in pomisliti je bilo treba na povratek. Vodniki so razmišljali o možnosti, da bi se z vrha spustili po vrveh naravnost na Srebrno sedlo, vendar smo se končno odločili za smer, po kateri smo prispeli. Večino je najbolj skrbela ledna »flanka« pred škrbino. Prav previdno smo morali stopati v narejene stopinje, da ne bi zdrsnili. Ko smo prispeli do škrbine, je postalo prijetnejše. Brez nevarnosti smo lahko zrl okrog sebe. Drsali smo se po dolgih snežiščih in uživali divji ledeniški svet. Malo pred kočo nas je očetovsko pričakal Ogrič, za vsakega je imel požirek pijače, ki se nam je po približno dvajsetih urah poti resnično prilegla.

Odločili smo se, da se še isti dan vrnemo v tabor. Tako smo po uporabi malici in kratkem počitku hojo podaljšali še za dve uri nazaj do postaje na Rotenbodnu. Tam smo še zadnjikrat zrl podoba naše gore, da bi si jo čim globlje vtisnili v spomin. Sicer pa smo naš vzpon tudi fotografirali in od našega fotografa Oskarja pričakujemo čim lepše slike.

V naslednjih dneh se je vreme poslabšalo, tako da vzpon na še kak štiritisočak ni bil več možen. Glede na vreme, predvsem pa na to, da smo bili na našem »hribu« tako uspešni, smo preostale dni preživeli bolj kot turisti in se preko Chamonixa srečno vrnili domov.

Od zamisli do novinarskega prispevka

Piše: Marijana Habicht

Reportaža

O reportaži obstajajo zelo deljena mnenja — nekateri jo cenijo zelo visoko in jo dvigajo nad ostale zvrsti, drugi pa jo zavračajo in opuščajo kot novinarsko zvrst. Čeprav so književniki v glavnem mnenja, da je reportaža literatura, jo v novinarstvu uvrščamo v novinarsko-literarne zvrsti. Res je, da mora imeti novinarstvo v prvi vrsti informativni značaj, kljub temu pa mora, kot poudarja Josip Vidmar, vsak pisani tekst vsebovati tudi umetniške elemente. Slednje še posebej velja za reportažo.

Torej reportaža ni klasičen žanr. Je novinarska zvrst, ki uporablja literarno nazorna sredstva. V njej se srečujeta literatura in novinarstvo, združujejo se leposlovni in novinarski elementi. Bistvo reportaže je v predstavi na dokumentarni osnovi, njeno najvažnejše upodobitveno sredstvo pa je slikovno nazorno uporabljane resničnosti.

Tudi pri reportaži lahko izhajamo iz pravil, ki veljajo za vest in uporabljamo pravilo 5 K, vendar moramo upoštevati tudi reporterske, psihološke, sociološke in filozofske elemente. Reportaža namreč ne sme vplivati na bralca le z razumske plati, temveč mora vplivati tudi na čustva. Dogodke mora bralec sodoživljati, vsebina pa mora navduševati za novo, do-

bro. Zato vsebuje reportaža tudi elemente poročila, v njej so naravnost povedane posplošitve, razmišljanja reporterja, citati, statistični material.

Predmet reportaže je aktualno človeško življenje v vseh njegovih pojavnih oblikah. Reportaža nudi posebno ugodne možnosti, da pisec upodobi nastopajoče konflikte in njihove rešitve tako, da moč napredka občuti vsak bralec z razumom in čustvom. Ljudje v medsebojnem življenju so jedro vsake reportaže. Bistveno je, da mora biti reportaža avtentična. V reportaži je vedno navedeno ime in priimek, ulica in številka, kraj dogajanja, čas dogajanja itd. To je tudi osnovna razlika med zgodbo, ki je lahko izmišljena, in reportažo. Gradiva za reportažo ni mogoče dobiti le pri kratkih obiskih pri posameznikih ali v podjetjih, saj se mora reporter podrobno seznaniti s pojavom, o katerem bo pisal, z ljudmi, o katerih bo pisal, spoznati in seznaniti se mora z mnogimi človeškimi potezami, ki bodo dale reportaži neposrednost in pristnost. Reportaža je tudi zvrst, ki je najbolj osebnega značaja in je lahko najbolj individualno obarvana. Za razliko od ostalih novinarskih zvrsti, kjer mora biti novinar hladen, nevtralen opazovalec, se lahko v reportaži izrazi kot človek s svojimi pogledi na svet.

Zanimivo je mnenje enega od najslavnejših reporterjev na svetu Egon Ervina Kisch, ki je dejal:

»Značilnost poročanja (reporterjevega) je v tem, da poroča o resničnem dogodku. Vendar — ali se dogodka ne da izmisliti? Ne! Če je dogodek izmišljen, potem njegov opis ne glede na to, ali je to bralec opazil ali ne, ni poročilo. Pisci romanov, novelist in humoristi pogosto trdijo, da je dogodek, ki ga opisujejo, resničen. Književniku ne škodi, če bralec v to verjame — to celo dviga vrednost dela. Vendar pa kronist (reporter), ki si izmišlja — propade.

Na podlagi tega lahko razberemo nekaj osnovnih elementov, ki sestavljajo reportažo. To so:

- avtentičnost,
- resničnost,
- originalen pristop,
- subjektivnost v ocenjevanju (ki objektivno vpliva na vse, kar je pozitivnega v družbi),
- izbran, poseben stil,
- človeško sožitje.

Da pa bi lahko napisali dobro reportažo, moramo obvladati tri bistvene elemente, ki jo sestavljajo. To so izbor teme, kompozicija in stil pisanja.

Izbor teme — reportaža se je pravzaprav rodila iz potopisa, najbolj pa se je razvila na višku kapitalizma — konec preteklega in v začetku sedanjega stoletja. Najbolj znana predhodnika oziroma začetnika reportaže sta bila Charles Dickens in Emile Zola, kasneje pa sta bila v Ameriki začetnika tako imenovane socialne reportaže Jack London in Upton Sinclair. Vsi ti pisci so s svojim prodornim duhom in ostrim peresom raziskovali socialne krivice, se

proti njim borili in pogosto uspevali prisiliti vlade in režime, da so spremenili zakone in s tem ublažili položaj celih slojev »ponižanih in prizadetih«. Med obema vojnoma pa so v reportaži zablestela imena Albert Landra, Egon Ervina Kisch, Johna Reeda, Ilje Erenburga in Ernesta Hemingwaya.

V vsebinskem smislu se je pri nas reportaža spremenila s spremembo družbenega sistema. Reportaža pri nas mora odražati naš čas in podati sliko o naših delovnih ljudeh. Na žalost v praksi ni vedno tako, saj pogosto naletimo na melodramatične izmišljotine, ki naj bi ganile srca bralcev, vse to pa je kvaziliterarno izživljanje. Seveda pa vseh reportaž ne gre metati v isti koš. Zgledujemo se lahko po naših velikih reporterjih, kot so Ljuba Nenadović, Pera Todorović, Dimitrije Tucović, Oskar Davidčič in mnogih drugih.

Kompozicija reportaže — v marsičem spominja na gledališko dramo. Ima namreč svojo zasnov, zaplet, vzpon, vrhunec, padec, razplet in nazadnje poanto. Novinarju je prepuščeno, ali bo šel po tej poti ali bo izbral drugačno zaporedje. Od tega, kakšno kompozicijo bo novinar izbral, je odvisna živost reportaže, njena napetost in njena privlačnost.

Stil pisanja — čeprav je stil prvenstveno odvisen od človeka, mora biti tako, kot smo že večkrat poudarili, kratek, jase in natančen. Reportaža pa ob tem dovoljuje tudi obrate, duhovitosti, stilistične figure in podobno, vendar vedno namensko uporabljene.

Pri kvaliteti reportaže igra pomembno vlogo tudi dolžina. Novinar mora imeti naravni občutek

— ki pa ga lahko pridobi tudi s prakso — o tem, koliko naj o nekem dogodku napiše. Dolžina reportaže je odvisna predvsem od teme, o kateri pišemo, zato tudi ni nekih posebnih pravil. Dovoljene so celo reportaže v nadaljevanjih, ki pa morajo biti dovolj pomembne. Ena serija takih pomembnih reportaž je bila objavljena tudi pri nas, napisal jo je Dobrica Čosić z naslovom »Sedem dni v Budimpešti«. Po ustaljenih pravilih pa naj bi bila reportaža dolga dve do pet tipkanih strani.

Naslednjič: črtica, fičer, feljton in portret

ZAPOZNELA ČESTITKA

Na žalost so v prejšnji številki našega časopisa izostali podatki o delavcih — jubilarjih v TOZD Izobraževalni center. Proslavljali so: Janez Grom (10 let), Alojzija Novljan in Ljudmila Jalšovec (15 let), Franc Svoljšak in Karel Trnovec (20 let), Ladislav Tome, Anton Gartner, Bogomir Umek, Ivan Tršinar (25 let) in Rafael Pečirer (30 let). Za tako zvestobo delovni organizaciji jim iskreno čestitamo.

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD OB

Mesec avgust je bil za našo temeljno organizacijo ponovno zelo uspešen. Planirali smo, da bomo naredili 82.360 normirnih ur (NC), naredili pa smo jih 88.385 ali 107,3 odstotka. Kumulativno pa je dosežek 781.007 NC, to je 91,5 odst., kar je še vedno izpod plana, toda v primerjavi z lanskim letom 102,6 odst.

Doseg NC je iz meseca v mesec boljši. Kumulativno narašča za 2 odst. mesečno in če bi tako nadaljevali, bi do konca leta dosegli zastavljeni cilj, to je 1.289.580 NC. Razlogi za tak optimizem vsekakor so. To dokazujejo obstoječi rezultati, seveda pa veliko pričakujemo tudi od akcije podaljšanega dela. Ta akcija je v naši temeljni organizaciji našla plodna tla. Delavci so prav v času, ko delajo podaljšano, še posebej prizadevni. Tako delavnica daje videz delovnega vzdušja brez disciplinskih odstopanj. Zavest ljudi je prav v tem času prišla do polnega izraza.

Dnevno dela do 18. ure okrog 240 ljudi, od 14. do 22. okrog 50 in od 2. do 6. ure zjutraj okrog 80 ljudi. Ob sobotah pa dela približno 260 ljudi. Prav tako dežurajo tudi skladiščniki, dežurni tehnologi, kontrolorji, delovodje in ostali, potrebni za normalen potek dela. V začetku akcije je bilo veliko pripomb na kvaliteto prehrane. Po skupnem sestanku predstavnikov našega tozda in TOZD ZSE pričakujemo bistveno izboljšanje tudi na tem področju.

Dela je dovolj v vseh obratih. Posamezne skupine strojev so že prezaložene z delom. To pa ni takakova ovira, da je ne bi premagali. Kljub temu pa še vedno nismo zadovoljni s količinsko realizacijo; ta vse preveč šepa in zaostaja. Želimo, da bo v času podaljšanega dela tudi na tem področju viden kvaliteten premik naprej. Če ponovno osvežimo bistvene vzroke za tako nizko količinsko realizacijo, je to predvsem nekompletnost nekaterih naročil, ki so posledica pomanjkanja določenih delov iz nabave in ulitkov iz kooperacije ter zvarjencev.

P. Hajdinjak

TOZD MONT

Turbine

V montaži je za HE TIKVEŠ II. spirala z vodilnikom za drugi agregat in čaka na skupno montažo z gonilnikom, turbinsko gredjo, ležajem in ogleno tesnilko. Gonilnik smo razstavili na zagrebškem velesejmu in ga trenutno končno stružimo. Za pripadajočo tlačno napravo so posamezni sklopi še v začetni fazi poizkusne montaže, za določene sklope regulacije pa posamezne dele še mehansko obdelujemo.

Oprema za avtomatski regulator je gotova in pripravljena za pričetek poizkusne montaže, razen ohišij, od katerih je eno mehansko gotovo, na drugem pa je potrebno izvršiti manjše popravilo izvrtine za bat. Za ohišje, ki je mehansko gotovo, pa je problematičen pripadajoči bat, potrebno ga bo takoj ponovno uliti in mehansko obdelati.

Za HE Duffers — Nova Zelanda je naročena Francisova turbina — dvojček skupne moči 660 KW. Trenutno se v pločevinarni pospešeno dokončujeta zvarjenja za spirali in ostali manjši zvarjenci. Od naročenih ulitkov za prvi in drugi gonilnik je eden livarsko gotov in pripravljen za mehansko obdelavo, drugi pa je še v fazi livarskih operacij.

Za pripadajoči loputi Ø 750 se telesa nahajajo v fazi mehanske obdelave, zvarjenci za ohišja pa so še v postopku izdelave.

Se vedno po vseh fazah pospešeno izdelujemo opremo za izvozno naročilo Hemren Dam. Za drugo spiralo in dele vodilnika zaključujemo mehansko obdelavo pred pripravo za poizkusno montažo.

Od naročenih loput Ø 5000 mm je prva loputa v fazi poizkusne montaže, za drugo loputo pa sta okrov in telo v zaključni fazi mehanske obdelave.

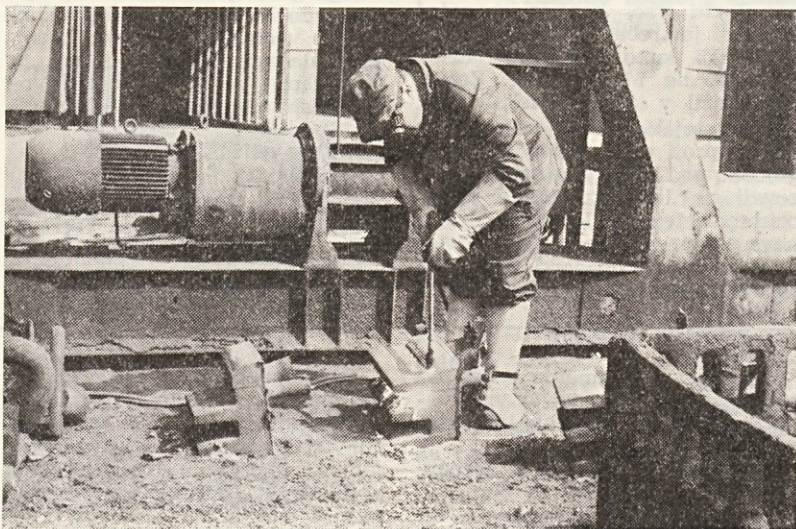
Dve loputi Ø 2900 s pripadajočo opremo sta gotovi, za drugi dve loputi pa je oprema v fazi priprave za funkcijski preizkus. Prvi Howel Bunker pravkar prevzemamo, sledila bo demontaža, površinska zaščita in priprava za odpremo.

Drugi Howel Bunker je trenutno v fazi poizkusne montaže pred funkcijskim preizkusom. Za tretji in četrti Howel Bunker sta okrova še vedno na struženju v Rade Končarju.

Za prvi gonilnik na posameznih pozicijah zaključujemo mehansko obdelavo. Do pričetka poizkusne montaže pa je potrebno dobaviti še turbinsko gredjo, katero trenutno še obdelujejo v Rade Končarju.

Oprema za drugi gonilnik je v fazi mehanske obdelave. Mehansko obdelavo pravkar zaključujejo na opremi za pripadajočo regulacijo, na posameznih sklopih za tlačno napravo pa že pripravljamo opremo za pričetek poizkusne montaže.

Za vstopni del regulatorja še vedno pospešeno izdelujemo zvarjenec. Ostali deli so še v fazi me-



(Foto: J. Jereb)

TOZD PUM

Stopili smo že v 4. četrtletje letošnjega leta in kmalu bo konec poslovnega leta. Trud za čim večjo in boljšo proizvodnjo mora roditi uspeh tudi na finančnem področju našega poslovanja. Proizvodnjo našega tozda po končanem 3. četrtletju lahko pohvalimo, da je količinsko enaka, kot jo programiramo z letnim oziroma mesečnimi plani. Vsekakor pa je razvidno, da je količina ulitkov izdelana večinoma za potrebe našega skupnega proizvoda.

Izdelava modelov je še vedno tisti problem, ki nas tare že nekaj let. Vendar moramo pohvaliti naše modelarje, da so v mesecu septembru izdelali večje število modelov, in sicer: model za zgornje ohišje dieselskega motorja, več modelov za črpalne rotorje, model za vodilnik ČP Beograd itd. Posebno pa moramo poudariti, da smo usposobili izredno veliko starih modelov za ponovna naročila ulitkov. Trenutno imamo v izdelavi naslednje modele: Peltonov gonilnik za HE Došnico, ohišje črpalke za Lukovac, spodnji del ohišja za dieselski motor, zgornji in spodnji del ohišja parne turbine, krmeno statvo za ladjedelnico Split, več spiralnih ohišij za črpalke in več

Istočasno poizkusno montiramo posamezne pripadajoče sklope.

Za istega naročnika montiramo prvi električni mostni žerjav 160/32 T, za drugega pa za poizkusno montažo že pripravljamo potrebno opremo.

Reduktorji

4. oktobra smo za ZSSR odpremili pet zobniških prenosnikov tipa A-2100, pet tipa AB-560 in šest tipa AC-2280.

Za istega naročnika za odpremo že pripravljamo šest zobniških prenosnikov tipa AC-2280, v začetni fazi poizkusne montaže pa je za ZSSR še osem podajnih mehanizmov.

Dieselski motorji

Naročeni motor tipa 723 LH za črpalno postajo Dvor je pripravljen za uradni preizkus, za tem pa ga bomo pripravili za odpremo.

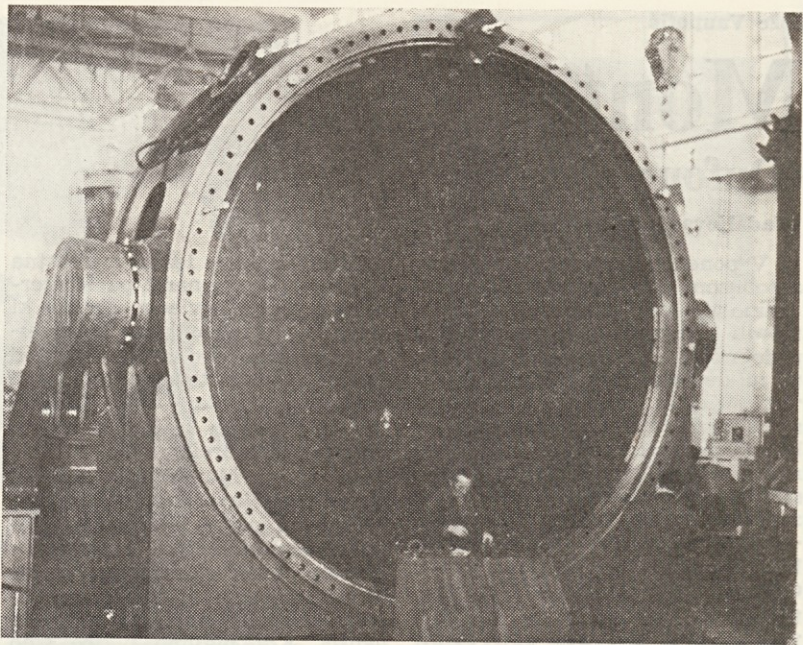
Za Rade Končar še vedno ni možna dokončna montaža motorja tipa DM 620 MTBH-30 zaradi manjkajočega generatorja, katerega bo dobavil naročnik sam. Zaradi pomanjkanja dela montaže dieselskih motorjev še naprej izvaja montažne usluge za TOZD TVN in PPO.

Črpalke

Za IMP Maribor trenutno montiramo 6 črpalk raznih tipov. 1 črpalko VO 17/14-V za Novo-grad Novo mesto, 2 črpalke 5CNT5 za Minel Beograd, 3 črpalke VO 17/10-III za Požarevac, 2 črpalke VO 17/7-II za Radlje ob Dravi in za INO Lendava 2 črpalke 4 VCK 15 m ter 1 črpalko CV 9/20-II.

TOZD Montaža je imela v mesecu septembru 1979 po gospodarskem načrtu predvideno količinsko realizacijo 660 ton. Uspelo nam je doseči 420,7 tone oziroma 63,7 odstotka.

B. Seme



Loputa premera 5000 mm za Hemren Dam je v fazi poizkusne montaže (Foto: J. Žlebnik)

manjših modelov za žerjavsko in cementarsko proizvodnjo.

Izdelava jeklenih ulitkov poteka že nekaj mesecev enako. Tako sedaj končujemo ulitke za četrto naročilo ruskih reduktorjev, prav tako izdelujemo zadnje ulitke za RTB Veliki Krivelj. Zelo zanimiva je izdelava štirih velikih rotorjev za ČP Obrenovac in več ulitkov za HE Obrovac ter HE Grabovica.

Na področju blagovne proizvodnje je še zanimiva izdelava ulitkov za Minel Beograd, Jugoturbino Karlovac ter rudnik Majdanpek in Itas Kočevje.

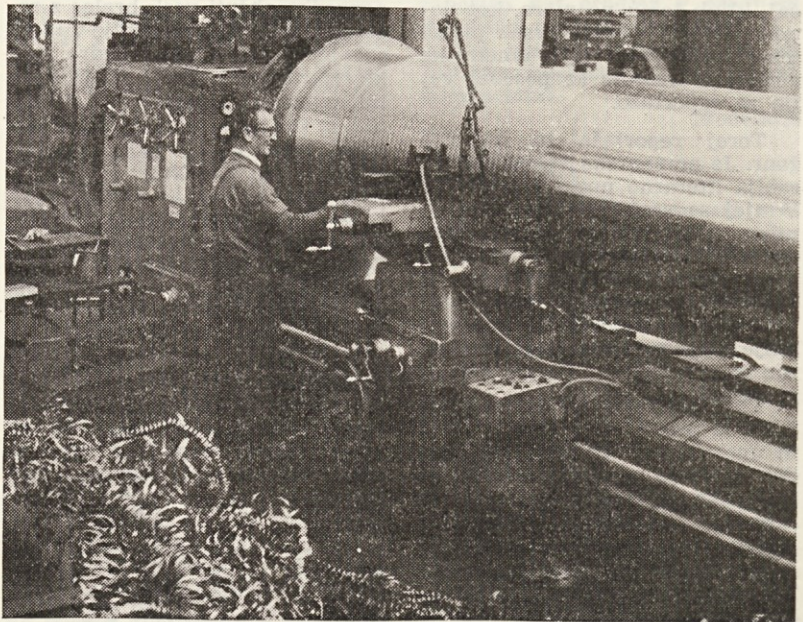
Proizvodnja ulitkov sive litine poteka po predvidenem planu. V mesecu septembru smo pričeli za Metalno Maribor, podobne plošče bomo izdelovali tudi za TOZD TVN in TOZD PZO. Pričeli smo izdelovati tudi ohišja dieselskih motorjev za splitsko ladjedelnico in ohišja reduktorjev za četrto naročilo za ZSSR. Izdelava ulitkov črpalne proizvodnje poteka zelo ugodno, zelo veliko naročilo ulitkov za ČP Obrenovac je že končano, uspelo nam je izdelati tudi večje število ulitkov za ČP Lukovac in ČP Beograd. V začetku oktobra smo izdelali tudi okoli 40 tako imenovanih drobnih ulitkov, ki niso v našem proizvodnem programu, TOZD NABAVA pa jih ni uspela dobaviti od kooperantov. Ti ulitki so bili večinoma potrebni za letošnjo finalizacijo.

Potrebe po ulitkih specialnih litin stalno naraščajo. Kljub povečani proizvodnji ne moremo zadovoljiti vseh naših kupcev. Tako so nam posebni ukrepi za povečanje količine proizvodnje kar prav prišli. Odpirajo se nam nova področja prodaje ulitkov, in sicer v rudnikih in cementarnah v Makedoniji. Trenutno izdelujemo največ ulitke za dalmatinske cementarne ter Cementarno Pula in Umag ter ulitke za drobilec za Slovenijo ceste in STT.

Zasedba z delom je na vseh področjih proizvodne dejavnosti TOZD PUM zelo ugodna.

A. Gruden

L. Gorjanc



(Foto: J. Jereb)